

(“Службени гласник Републике Српске” бр. 100/09)

На основу члана 53. алинеја 8. Пословника Народне Скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 79/07) Законодавни одбор Народне Скупштине Републике Српске, на сједници одржаној 2. новембра 2009. године, утврдио је нови пречишћени текст Закона о кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09 и 92/09) у којем је означен дан ступања на снагу наведеног закона.

Број: 02/4.3- 1830 /09
Бања Лука, 2. новембар 2009. године

Предсједник
Законодавног одбора
Жељко Мирјанић с.р.

ЗАКОН О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

- Пречишћени текст -

ДИО ПРВИ

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Глава I

ОСНОВНА НАЧЕЛА

Члан 1.

Примјена правила кривичног поступка

Овим законом утврђују се правила кривичног поступка по којима су дужни поступати судови, тужилац и други учесници у кривичном поступку предвиђени овим законом, када поступају у кривичним стварима.

Члан 2.

Принцип законитости

(1) Правила утврђена овим законом требају обезбиједити да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дјела изрекне кривична санкција под условима које предвиђа Кривични закон Републике Српске (у даљем тексту: Кривични закон) и други закони у којима су прописана кривична дјела у границама које одређује Кривични закон и законом прописаном поступку.

(2) Прије доношења правноснажне пресуде осумњичени, односно оптужени може бити ограничен у својој слободи и другим правима само под условима које одређује овај закон.

(3) Кривичну санкцију може учиниоцу кривичног дјела изрећи само надлежан суд, односно суд коме је Суд Босне и Херцеговине пренио вођење поступка и то у поступку који је покренут и спроведен по овом закону.

Члан 3.

Претпоставка невиности и начело *in dubio pro reo*

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правноснажном пресудом не утврди његова кривица.

(2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обиљежја кривичног дјела или од којих зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, суд рјешава одлуком на начин који је повољнији за оптуженог.

Члан 4.

Ne bis in idem

Нико не може бити поново суђен за дјело за које је већ био суђен пред судом и за које је донесена правноснажна судска одлука.

Члан 5.

Права лица лишеног слободе

(1) Лице које је лишено слободе мора на матерњем језику или језику који разумије одмах бити обавијештено о разлозима лишења слободе и истовремено прије првог испитивања поучено да није дужно да даје исказ, нити да одговара на постављена питања, да има право узети браниоца кога може сам послије бирати, као и о томе да има право да његова породица, конзуларни службеник стране државе чији је држављанин или друго лице које он одреди буду обавијештени о његовом лишењу слободе.

(2) Лицу које је лишено слободе поставиће се бранилац на његов захтјев ако према свом имовном стању не може сносити трошкове одбране.

Члан 6.

Права осумњиченог, односно оптуженог

(1) Осумњичени већ на првом испитивању мора бити обавијештен о дјелу за које се терети и о основима сумње који стоје против њега и да сваки његов исказ може бити коришћен као доказ у даљем току поступка.

(2) Осумњиченом, односно оптуженом се мора омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да изнесе све чињенице и доказе који му иду у корист.

(3) Осумњичени, односно оптужени није дужан изнијети своју одбрану нити одговарати на постављена питања.

Члан 7.

Право на одбрану

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право бранити се сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.
- (2) Ако осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, поставиће му се бранилац кад је то одређено овим законом.
- (3) Осумњиченом, односно оптуженом се мора обезбиједити довољно времена за припремање одбране.

Члан 8.

Језик и писмо

- (1) У кривичном поступку у равноправној су употреби службени језици Републике Српске - језик српског народа, језик бошњачког народа и језик хрватског народа. Службена писма су ћирилица и латиница.
- (2) Странке, свједоци и остали учесници у поступку имају право служити се матерњим језиком или језиком који разумију. Ако лице не разумије један од службених језика Републике Српске, обезбиједиће се усмено превођење онога што оно, односно други изнесе, као и исправа и другог писаног доказног материјала.
- (3) О правима из става 2. овог члана поучиће се наведена лица прије првог испитивања која се тих права могу одрећи ако знају језик на коме се води поступак. У записнику ће се забиљежити да је дата поука и изјава учесника на дату поуку.
- (4) Превођење обавља судски преводилац.

Члан 9.

Упућивање и достављање писмена

- (1) Позиве, одлуке и друга писмена упућује суд и други органи који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. став 1. овог закона.
- (2) Поднесци се достављају суду и другим органима који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. став 1. овог закона.
- (3) Лицу које је лишено слободе или је у притвору, на издржавању казне или на обавезном психијатријском лијечењу, односно обавезном лијечењу од зависности, доставиће се и превод писмена из ст. 1. и 2. овог члана, на матерњем језику или језику који разумије.

Члан 10.

Законитост доказа

- (1) Забрањено је од осумњиченог, оптуженог или било којег другог лица које учествује у поступку изнуђивати признање или какву другу изјаву.
- (2) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима, које је ратификовала Босна и Херцеговина, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.
- (3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

Члан 11.

Право на одштету и рехабилитацију

Лице које је неоправдано осуђено за кривично дјело или је без основа лишено слободе има право на рехабилитацију, право на накнаду штете из буџетских средстава, као и друга права утврђена законом.

Члан 12.

Поука о правима

Осумњиченог, односно оптуженог или друго лице које учествује у поступку које би из незнања могло пропустити неку радњу у поступку или да се због тога не користе својим правима, суд, тужилац и други органи који учествују у поступку ће поучити о правима која им по овом закону припадају и о посљедицама пропуштања радње.

Члан 13.

Право на суђење без одлагања

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право да у најкраћем разумном року буде изведен пред независан и непристрасан суд и да му буде суђено без одлагања.
- (2) Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и онемогући сваку злоупотребу права која припадају лицима која учествују у поступку.
- (3) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме.

Члан 14.

Једнакост у поступању

(1) Суд је дужан да странке и браниоца третира на једнак начин и да свакој од страна пружи исте могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главном претресу.

(2) Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су да са једнаком пажњом испитују и утврђују чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, али и оне које му иду у корист.

Члан 15.

Слободна оцјена доказа

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 16.

Принцип акузаторности

Кривични поступак се може покренути и спровести само по захтјеву тужиоца.

Члан 17.

Принцип легалитета кривичног гоњења

Тужилац је дужан предузети кривично гоњење ако постоје докази да је учињено кривично дјело, осим ако овим законом није друкчије прописано.

Члан 18.

Посљедице покретања поступка

Кад је прописано да покретање кривичног поступка има за посљедицу ограничење одређених права, ове посљедице, ако овим законом није друкчије одређено, наступају потврђивањем оптужнице, а за кривична дјела за која је прописана као главна казна новчана казна или затвор до пет година - од дана кад је донесена осуђујућа пресуда, без обзира на то да ли је постала правноснажна.

Члан 19.

Претходна питања

(1) Ако примјена кривичног закона зависи од претходног рјешења каквог правног питања за чије је рјешавање надлежан суд у којем другом поступку или неки други орган, суд кад суди у кривичном предмету може сам ријешити и то питање по одредбама које важе за доказивање у кривичном поступку. Рјешење овог правног питања од стране суда има дејство само за кривични предмет који овај суд расправља.

(2) Ако је о таквом претходном питању већ донио одлуку суд у којем другом поступку или неки други орган, таква одлука не веже суд у погледу оцјене да ли је учињено дјело кривично дјело.

Глава II

ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА

Члан 20.

Основни појмови

Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употребљени у овом закону имају сљедећа значења:

- а) **“осумњичени“** је лице за које постоје основи сумње да је учинило кривично дјело,
- б) **“оптужени“** је лице против којег је једна или више тачака у оптужници потврђена,
- в) **“осуђени“** је лице за које је правноснажном одлуком утврђено да је кривично одговорно за одређено кривично дјело,
- г) **“судија за претходни поступак“** је судија који у току истраге поступа у случајевима када је то прописано овим законом,
- д) **“судија за претходно саслушање“** је судија који након подизања оптужнице поступа у случајевима када је то прописано овим законом и који има овлашћења судије за претходни поступак,
- ђ) **“странке“** су тужилац, осумњичени, односно оптужени и осуђени,
- е) **“супружник“** и **“ванбрачни супружник“** су она лица која тај статус имају према породичном праву,
- ж) **“овлашћено службено лице“** је лице које има одговарајућа овлашћења унутар полицијских органа Босне и Херцеговине, укључујући и Државну агенцију за истраге и заштиту и Граничну полицију Босне и Херцеговине, полицијских органа Републике Српске, судске полиције, царинских органа и пореских органа. Овлашћена службена лица су и стручни сарадници, односно истражиоци тужилаштва који раде по овлашћењима тужиоца,
- з) **“оштећени“** је лице коме је лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено,
- и) **“правна лица“** су корпорације, предузећа, удружења, фирме и друга привредна друштва која су као таква дефинисана у Кривичном закону Републике Српске,
- ј) **“истрага“** обухвата активности предузете од тужиоца или овлашћеног службеног лица у складу са овим законом, укључујући прикупљање и чување обавјештења и доказа,
- к) **“унакрсно испитивање“** је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца која није позвала свједока, односно вјештака,
- л) **“директно испитивање“** је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца која је позвала свједока, односно вјештака,
- љ) **“основана сумња“** је већи степен сумње заснован на прикупљеним доказима који упућују на закључак да је извршено кривично дјело,
- м) **“забиљешке“** и **“списи“** су слова, ријечи или бројке или њихов еквивалент, записане руком, откуцане писаћом машином, одштампане, фотокопиране, фотографисане, забиљене магнетским импулсима, механички или електронски или неким другим обликом сакупљања података,

н) “**фотографије**“ су фотографски, дигитални и рендгенски снимци, видео-траке и филмови,

њ) “**оригинал**“ је спис или снимак или сличан еквивалент којим се остварује исто дејство од лица које га пише, снима или издаје. “Оригинал“ фотографије укључује негатив и све копије. Ако су подаци похрањени у компјутеру или сличном уређају за аутоматску обраду података, оригинал је и сваки одштампани примјерак или оком видљиви похрањени податак,

о) “**копија**“ је пресликавање оригинала или матрице, укључујући увећања или умањења, механичким или електронским преснимавањем, хемијском репродукцијом или неком другом еквивалентном техником којом се прецизно репродукује оригинал,

п) “**телекомуникацијска адреса**“ је сваки телефонски број, линијски или мобилни или интернет адреса коју посједује или користи одређено лице,

р) “**компјутерски систем**“ је свака справа или скупина међусобно спојених или повезаних справа, од којих једна или више њих на основу програма аутоматски обрађују податке и

с) “**компјутерски подаци**“ означавају свако исказивање чињеница, информација или концепата у облику прикладном за обраду у компјутерском систему, укључујући и програм који је у стању проузроковати да компјутерски систем изврши одређену функцију.

Глава III

ПРАВНА ПОМОЋ И СЛУЖБЕНА САРАДЊА

Члан 21.

Обавеза за пружања правне помоћи и службене сарадње

(1) Сви судови у Републици Српској дужни су да пруже правну помоћ суду који води кривични поступак.

(2) Сви органи власти у Републици Српској дужни су службено сарађивати са судовима, тужиоцем и другим органима који учествују у кривичном поступку.

Члан 22.

Пружање правне помоћи

(1) Суд ће упутити захтјев за правну помоћ, односно службену сарадњу надлежном суду, односно органу власти.

(2) Пружање правне помоћи и службена сарадња спроводе се без накнаде.

(3) Ставови 1. до 2. овог члана примјењују се и на захтјеве које је тужилац упутио према другим органима власти у Републици Српској.

Глава IV

НАДЛЕЖНОСТ СУДА

1. Стварна надлежност и састав суда

Члан 23.

Општа одредба

Судови суде у кривичним стварима у границама своје стварне надлежности одређене законом.

Члан 24.

Састав суда

(1) У првом степену судови суде у вијећима састављеним од тројице судија, а за кривична дјела за која је прописана као главна казна новчана казна или казна затвора до десет година, у првом степену суди судија појединац.

(2) У другом и трећем степену суди вијеће састављено од тројице судија.

(3) О захтјеву за заштиту законитости Врховни суд одлучује у вијећу састављеном од пет судија.

(4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, предсједник суда и предсједник вијећа одлучују у случајевима предвиђеним у овом закону.

(5) У вијећу састављеном од тројице судија суд одлучује о жалбама против рјешења када је то одређено овим законом и доноси друге одлуке ван главног претреса.

(6) У вијећу састављеном од тројице судија суд одлучује и о захтјеву за понављање поступка.

2. Мјесна надлежност

Члан 25.

Forum delicti commissi

(1) Мјесно надлежан је суд на чијем подручју је кривично дјело извршено или покушано.

(2) Ако је кривично дјело извршено или покушано на подручјима разних судова или на граници тих подручја или је неизвјесно на ком је подручју извршено или покушано, надлежан је онај од тих судова који је први потврдио оптужницу, а ако оптужница није потврђена - суд који је први примио оптужницу на потврђивање.

Члан 26.

**Надлежност ако је кривично дјело учињено на
домаћем броду или домаћем ваздухоплову**

Ако је кривично дјело учињено на домаћем броду или домаћем ваздухоплову док се налази у домаћем пристаништу, надлежан је суд на чијем подручју се налази то пристаниште. У осталим случајевима када је кривично дјело учињено на домаћем броду или домаћем ваздухоплову, надлежан је суд на чијем се подручју налази матична лука брода, односно ваздухоплова или домаће пристаниште у коме се брод, односно ваздухоплов први пут заустави.

Члан 27.

Посебна надлежност

(1) Ако није познато мјесто извршења кривичног дјела или ако је то мјесто ван територије Републике Српске, надлежан је суд на чијем подручју осумњичени, односно оптужени има пребивалиште или боравиште.

(2) Ако је суд на чијем подручју осумњичени, односно оптужени има пребивалиште или боравиште већ започео поступак, остаје надлежан и ако се сазнало за мјесто извршења кривичног дјела.

(3) Ако није познато мјесто извршења кривичног дјела ни пребивалиште или боравиште осумњиченог, односно оптуженог или се оба мјеста налазе ван територије Републике Српске, надлежан је суд на чијем се подручју осумњичени, односно оптужени ухвати или се сам пријави.

Члан 28.

Надлежност за кривична дјела

Ако је неко лице учинило кривична дјела у Републици Српској и ван територије Републике Српске, а између тих дјела постоји међусобна веза и исти докази, надлежан је суд који је надлежан за кривично дјело учињено у Републици Српској.

Члан 29.

Forum ordinatum

Ако се према одредбама овог закона не може установити који је суд мјесно надлежан, Врховни суд ће одредити један од стварно надлежних судова пред којим ће се спровести поступак.

3. Спајање и раздвајање поступка

Члан 30.

Спајање поступка

(1) Ако је исто лице оптужено за више кривичних дјела, па је за нека од тих дјела надлежан нижи, а за нека виши суд, надлежан је виши суд, а ако су надлежни судови исте врсте, надлежан је онај суд који је по захтјеву овлашћеног тужиоца први започео поступак, а ако поступак још није започет - суд коме је прво поднесен захтјев за покретање поступка.

(2) Према одредбама става 1. овог члана одређује се надлежност и у случају ако је оштећени истовремено учинио кривично дјело према оптуженом.

(3) За саизвршиоце је надлежан, по правилу, суд који је као надлежан за једног од њих први започео поступак.

(4) Суд који је надлежан за извршиоца кривичног дјела надлежан је, по правилу, и за саучеснике, прикриваче, лица која су помогла учиниоцу послје извршења кривичног дјела, као и за лица која нису пријавила припремање кривичног дјела, извршење кривичног дјела или учиниоца.

(5) У свим случајевима из ст. 1. до 4. овог члана спровешће се, по правилу, јединствени поступак и донијети једна пресуда.

(6) Суд може одлучити да се спроведе јединствени поступак и донесе једна пресуда и у случају кад је више лица оптужено за више кривичних дјела, али само ако између извршених кривичних дјела постоји међусобна веза. Ако је за нека од ових кривичних дјела надлежан виши, а за нека нижи суд, јединствени поступак може се спровести само пред вишим судом.

(7) Суд може одлучити да се спроведе јединствени поступак и донесе једна пресуда ако се пред истим судом воде одвојени поступци против истог лица за више кривичних дјела или против више лица за исто кривично дјело.

(8) О спајању поступка одлучује суд који је надлежан за спровођење јединственог поступка. Против рјешења којим је одређено спајање поступка или којим је одбијен приједлог за спајање није дозвољена жалба.

Члан 31.

Раздвајање поступка

(1) Суд који је по члану 30. овог закона надлежан може из важних разлога или из разлога цјелисходности до завршетка главног претреса одлучити да се поступак за поједина кривична дјела или против појединих оптужених раздвоји и посебно доврши.

(2) Рјешење о раздвајању поступка доноси судија, односно вијеће, по саслушању странака и браниоца.

(3) Против рјешења којим је одређено раздвајање поступка или којим је одбијен приједлог за раздвајање поступка није допуштена жалба.

4. Преношење мјесне надлежности

Члан 32.

Одређивање другог стварно надлежног суда

- (1) Кад је надлежни суд из правних или стварних разлога спријечен да поступа, дужан је да након саслушања странака и браниоца о томе обавијести непосредно виши суд који ће одредити други стварно надлежни суд на свом подручју.
- (2) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба.

Члан 33.

Преношење вођења поступка

- (1) Врховни суд може за вођење поступка одредити други стварно надлежан суд ако постоје важни разлози.
- (2) Рјешење у смислу става 1. овог члана, против кога није дозвољена жалба, може се донијети на приједлог судије за претходни поступак, судије за претходно саслушање, судије или предсједника вијећа или на приједлог једне од странака или браниоца.

5. Посљедице не надлежности

Члан 34.

Дужност да се пази на надлежност и посљедице не надлежности

- (1) Суд је дужан да пази на своју стварну и мјесну надлежност и чим примјети да није надлежан огласиће се ненадлежним и по правноснажности рјешења упутиће предмет надлежном суду.
- (2) Ако у току главног претреса суд установи да је за суђење надлежан нижи суд, неће доставити предмет том суду него ће сам спровести поступак и донијети одлуку.
- (3) Пошто оптужница буде потврђена, суд се не може огласити мјесно ненадлежним нити странке могу истицати приговор мјесне ненадлежности.
- (4) Ненадлежан суд је дужан да предузме оне радње у поступку за које постоји опасност од одлагања.

Члан 35.

Покретање поступка за рјешавање сукоба надлежности

(1) Ако суд коме је предмет уступљен као надлежном сматра да је надлежан суд који му је предмет уступио или неки други суд, покренуће поступак за рјешавање сукоба надлежности.

(2) Када је поводом жалбе против одлуке првостепеног суда којом се овај огласио ненадлежним одлуку донио другостепени суд, за ту одлуку везан је у питању надлежности и суд коме је предмет уступљен ако је другостепени суд надлежан за рјешавање сукоба надлежности између тих судова.

Члан 36.

Рјешавање сукоба надлежности

(1) Сукоб надлежности између судова рјешава заједнички непосредно виши суд.

(2) Прије него што донесе рјешење поводом сукоба надлежности суд ће затражити мишљење странака и браниоца. Против овог рјешења жалба није допуштена.

(3) Док се не ријешу сукоб надлежности између судова, сваки од њих је дужан да предузме оне радње у поступку за које постоји опасност од одлагања.

Глава V

ИЗУЗЕЋЕ

Члан 37.

Разлози за изузеће

Судија не може вршити судијску дужност:

- а) ако је оштећен кривичним дјелом;
- б) ако му је осумњичени, односно оптужени, његов бранилац, тужилац, оштећени, његов законски заступник или пуномоћник, брачни, односно ванбрачни друг или сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена, а по тазбини до другог степена;
- в) ако је са осумњиченим, односно оптуженим, његовим браниоцем, тужиоцем или оштећеним у односу стараоца, стараника, усвојоца, усвојеника, храниоца или храњеника; г) ако је у истом кривичном предмету учествовао као судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или је поступао као бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца, или је саслушан као свједок или као вјештак;
- д) ако је у истом предмету учествовао у доношењу одлуке која се побија правним лијеком;
- ђ) ако постоје околности које изазивају разумну сумњу у његову непристрасност.

Члан 38.

Изузеће по захтјеву странке или браниоца

(1) Изузеће председника суда и судије може тражити странка или бранилац.

(2) Странке и бранилац могу поднијети захтјев за изузеће до почетка главног претреса, а ако су за разлог изузећа из члана 37. т. а) до њ) овог закона сазнале касније, захтјев подносе одмах по сазнању.

(3) Захтјев за изузеће судије вишег суда странке и бранилац могу ставити у жалби или у одговору на жалбу.

(4) Странка и бранилац могу тражити изузеће само поименично одређеног судије, односно председника вијећа који у предмету поступа.

(5) Странке и бранилац су дужни да у захтјеву наведу околности због којих сматрају да постоји неки од законских основа за изузеће. У захтјеву се не могу поново наводити разлози који су истицани у ранијем захтјеву за изузеће који је одбијен.

Члан 39.

Поступак за изузеће

(1) Судија, чим сазна да постоји који од разлога за изузеће из члана 37. тач. а) до д) овог закона, дужан је да прекине сваки рад на том предмету и да о томе обавијести председника суда. Ако судија сматра да постоје околности из члана 37. тачка њ) овог закона, обавијестиће о томе председника суда.

(2) У случају из става 1. овог члана, као и у случају када се ради о изузећу председника суда - о њиховом изузећу одлучује општа сједница.

Члан 40.

Одлучивање по захтјеву за изузеће

(1) О захтјеву за изузеће из члана 38. овог закона одлучује општа сједница.

(2) Прије доношења рјешења о изузећу прибавиће се изјава судије, односно председника суда, а по потреби спровешће се и други извиђаји.

(3) Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће није допуштена жалба.

(4) Ако је захтјев за изузеће из члана 37. тачка њ) овог закона поднесен послије почетка главног претреса или ако је поступљено противно одредбама члана 38. ст. 4. и 5. овог закона, захтјев ће се одбацити у цјелини, односно дјелимично. Рјешење којим се захтјев одбацује доноси вијеће из члана 24. став 5. овог закона. У доношењу тог рјешења не може учествовати судија чије се изузеће тражи. Против рјешења којим се захтјев одбацује није дозвољена жалба.

Члан 41.

Ваљаност радњи предузетих након подношења

захтјева за изузеће

Када судија сазна да је стављен захтјев за његово изузеће, дужан је да одмах обустави сваки рад на предмету, а ако се ради о изузећу из члана 37. тачка њ) овог закона, може до доношења рјешења о захтјеву предузимати само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

Члан 42.

Изузеће тужиоца и других учесника у поступку

(1) Одредбе о изузећу судије сходно ће се примјењивати и на тужиоце и лица која су на основу закона овлашћена да тужиоца заступају у поступку, записничаре, судске тумаче, стручна лица и на вјештаке - ако за њих није шта друго одређено.

(2) Тужилац одлучује о изузећу лица која су на основу закона овлашћена да га заступају у кривичном поступку. О изузећу тужиоца одлучује колегиј тужилаштва.

(3) О изузећу записничара, тумача, стручног лица и вјештака одлучује вијеће, предсједник вијећа или судија, а до подизања опшужнице тужилац.

(4) Када овлашћена службена лица предузимају истражне радње на основу овог закона, о њиховом изузећу одлучује тужилац. Ако приликом предузимања ових радњи судјелује записничар, о његовом изузећу одлучује службено лице које предузима радњу.

Глава VI

ТУЖИЛАЦ

Члан 43.

Права и дужности тужиоца

(1) Основно право и дужност тужиоца је откривање и гоњење учинилаца кривичних дјела.

(2) Тужилац има право и дужност да:

а) одмах по сазнању да постоје основи сумње да је учињено кривично дјело предузме потребне мјере у циљу његовог откривања и спровођења истраге, проналажења осумњиченог, руковођења и надзора над истрагом, као и ради управљања активностима овлашћених службених лица везаних за проналажење осумњиченог и прикупљање изјава и доказа,

б) спроведе истрагу у складу са овим законом,

в) даје имунитет у складу с чланом 149. овог закона,

г) захтјева достављање информација од државних органа, предузећа, правних и физичких лица у Републици Српској,

д) издаје позиве и наредбе и предлаже издавање позива и наредби у складу са овим законом,

- ђ) нареди овлашћеном службеном лицу да изврши наредбу издату од стране суда у складу са овим законом,
- е) утврђује чињенице потребне за одлучивање о имовинско-правном захтјеву у складу са чланом 107. овог закона,
- ж) предлаже издавање казненог налога у складу са чланом 357. овог закона,
- з) подиже и заступа оптужницу пред судом,
- и) изјављује правне лијекове,
- ј) обавља и друге послове одређене законом.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, сви органи који учествују у истрази дужни су да о свакој предузетој радњи обавијесте тужиоца и да поступе по сваком његовом захтјеву.

Члан 44.

Предузимање радњи

Тужилац предузима све радње у поступку за које је по закону овлашћен сам или преко лица која су на основу закона обавезна да поступају по његовом захтјеву у кривичном поступку.

Члан 45.

Сукоб надлежности

Сукоб надлежности између тужилаца рјешава главни републички тужилац.

Члан 46.

Принцип мутабилитета

Тужилац може одустати од гоњења до завршетка главног претреса, а пред вишим судом - када је то предвиђено овим законом.

Глава VII

БРАНИЛАЦ

Члан 47.

Право на браниоца

- (1) Осумњичени, односно оптужени може имати браниоца у току цијелог поступка.
- (2) За браниоца се може узети адвокат под условима који су прописани законом.
- (3) Уколико осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, осумњиченом, односно оптуженом, осим ако се он томе изричито не противи, могу браниоца узети његов законски заступник, брачни, односно ванбрачни друг, крвни сродник у правој линији до било ког степена, усвојилац, усвојеник, брат, сестра или хранилац.

(4) Бранилац мора предати пуномоћ за заступање приликом предузимања прве радње у поступку.

Члан 48.

Број бранилаца

(1) Више осумњичених, односно оптужених могу имати заједничког браниоца, осим ако браниоца поставља суд, у складу са чл. 53. и 54. овог закона.

(2) Осумњичени, односно оптужени може имати више бранилаца, али само један од њих ће имати статус главног браниоца, о чему ће се осумњичени, односно оптужени изјаснити. Сматра се да је одбрана обезбијеђена када у поступку учествује један од бранилаца.

Члан 49.

Ко не може бити бранилац

(1) Бранилац не може бити оштећени, брачни, односно ванбрачни друг оштећеног или тужиоца, нити њихов сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена или по тазбини до другог степена.

(2) Бранилац који је позван као свједок, не може бити бранилац у том предмету.

(3) Бранилац не може бити лице које је у истом предмету поступало као судија или тужилац.

Члан 50.

Искључење браниоца из поступка

(1) Разлог за искључење браниоца постоји и у погледу лица које злоупотребљава контакт са осумњиченим, односно оптуженим који је у притвору како би осумњичени, односно оптужени учинио кривично дјело или угрозио сигурност установе у којој се притвор извршава.

(2) У случају из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени ће се позвати да у одређеном року узме другог браниоца.

(3) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране сам не узме браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, поступиће се на начин предвиђен у члану 53. став 4. овог закона.

(4) У случају из ст. 2. и 3. овог члана, новом браниоцу ће се оставити довољно времена за припрему одбране осумњиченог, односно оптуженог.

(5) За вријеме трајања искључења бранилац не може бранити осумњиченог, односно оптуженог у другом поступку. Бранилац не може бранити друге осумњичене, односно оптужене у истом поступку, као ни у раздвојеном поступку.

Члан 51.

Поступак искључења браниоца

- (1) Одлука о искључењу браниоца доноси се на посебном саслушању коме присуствују јавни тужилац, осумњичени, односно оптужени, бранилац и представник адвокатске коморе чији је бранилац члан.
- (2) Поступак искључења се може спровести и без браниоца ако је уредно позван и ако је у позиву за саслушање био упозорен да ће се поступак водити и у његовој одсутности. О саслушању се саставља записник.

Члан 52.

Поступак за искључење

- (1) Рјешење о искључењу из члана 51. овог закона прије почетка главног претреса доноси вијеће (члан 24. став 5.), а на главном претресу судија, односно вијеће. У поступку пред другостепеним вијећем рјешење о искључењу браниоца доноси вијеће надлежно за одлучивање по жалби.
- (2) Против рјешења из става 1. овог члана жалба није допуштена.
- (3) Ако је бранилац искључен из поступка, може му се наредити да сноси трошкове настале због прекида или одлагања поступка.

Члан 53.

Када осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца

- (1) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глув или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна дуготрајног затвора.
- (2) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца приликом изјашњења о приједлогу за одређивање притвора, за вријеме док притвор траје.
- (3) Након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна од десет година затвора или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице.
- (4) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране не узме сам браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, браниоца ће му поставити судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа. У овом случају, осумњичени, односно оптужени има право на браниоца до правноснажности пресуде, а ако је изречена казна дуготрајног затвора - и за поступак по ванредном правном лијеку.
- (5) Бранилац ће бити постављен осумњиченом, односно оптуженом ако суд утврди да је то због сложености предмета, менталног здравља осумњиченог, односно оптуженог или других

околности у интересу правде.

(6) У случају постављања браниоца, осумњичени, односно оптужени ће се прво позвати да сам изабере браниоца са предочене листе. Уколико осумњичени, односно оптужени сам не изабере браниоца са предочене листе, браниоца ће поставити суд.

Члан 54.

Постављање браниоца због слабог имовног стања

(1) Кад не постоје услови за обавезну одбрану, а поступак се води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора три године или тежа казна или када то захтијевају интереси правичности без обзира на запријеђену казну, осумњиченом, односно оптуженом ће се, на његов захтјев, поставити бранилац, ако према свом имовном стању не може сносити трошкове одбране.

(2) Захтјев за постављање браниоца по ставу 1. овог члана може се поднијети у току цијелог кривичног поступка. Браниоца поставља судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија односно, предсједник вијећа, након што је осумњиченом, односно оптуженом прво пружена прилика да са предочене листе изабере браниоца.

(3) Захтјев за постављање браниоца због слабог имовинског стања евидентира се у спису. Суд ће на основу утврђеног имовинског стања осумњиченог, односно оптуженог донијети одлуку о захтјеву без одлагања.

Члан 55.

Право браниоца да прегледа списе и документацију

(1) У току истраге бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који су у корист осумњиченог. Ово право се браниоцу може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге.

(2) Изузетно од става 1. овог члана тужилац ће истовремено са приједлогом за одређивање притвора судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање доставити и доказе битне за процјену законитости притвора, ради обавјештавања браниоца.

(3) Након подизања оптужнице, бранилац, осумњичени, односно оптужени имају право увида у све списе и доказе.

(4) Судија, односно вијеће, као и тужилац дужни су да када дођу у посјед било које информације или чињенице која може послужити као доказ на суђењу, ставе их на увид браниоцу, осумњиченом, односно оптуженом.

(5) У случају из ст. 3. и 4. овог члана, бранилац, осумњичени, односно оптужени може извршити фотокопирање свих списа и докумената.

Члан 56.

Комуникација осумњиченог, односно оптуженог с браниоцем

- (1) Ако се осумњичени, односно оптужени налази у притвору, има право одмах комуницирати с браниоцем, и то усмено или писмено.
- (2) Током разговора осумњичени, односно оптужени и бранилац могу бити посматрани, али се не смије слушати њихов разговор.

Члан 57.

Разрјешење постављеног браниоца

- (1) Умјесто постављеног браниоца, осумњичени, односно оптужени може сам узети другог браниоца. У том случају, разрјешити се постављени бранилац.
- (2) Бранилац може тражити да буде разрјешен само на начин предвиђен законом.
- (3) О разрјешењу браниоца у случају из ст. 1. и 2. овог члана одлучује у току истраге судија за претходни поступак, након подизања оптужнице - судија за претходно саслушање, а у току главног претреса судија, односно вијеће. Против ове одлуке није дозвољена жалба.
- (4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће може, на тражење осумњиченог, односно оптуженог или уз његову сагласност разрјешити постављеног браниоца који неодговорно врши своју дужност. Умјесто разрјешеног браниоца поставиће се други бранилац. О разрјешењу браниоца одмах ће се обавијестити адвокатска комора чији је члан.

Члан 58.

Предузимање радњи од стране браниоца

- (1) Бранилац мора, заступајући осумњиченог, односно оптуженог, предузимати све неопходне радње у циљу утврђивања чињеница, прикупљања доказа који иду у корист осумњиченог, односно оптуженог, као и заштите његових права.
- (2) Права и дужности браниоца не престају у случају опозива пуномоћи, све док судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће не разрјешити браниоца његових права и дужности.

Глава VIII

ПОДНЕСЦИ И ЗАПИСНИЦИ

Члан 59.

Подношење и исправљање поднесака

- (1) Оптужница, приједлози, правни лијекови и друге изјаве и саопштења подносе се писмено или се дају усмено на записник.
- (2) Поднесци из става 1. овог члана морају бити разумљиви и садржавати све што је потребно да би се по њима могло поступати.
- (3) Ако у овом закону није друкчије одређено, суд ће подносиоца поднеска који је неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати позвати да поднесак исправи, односно допуни, а ако он то не учини у одређеном року, суд ће поднесак одбацити.
- (4) У позиву за исправку, односно допуну поднеска подносилац ће се упозорити на посљедице пропуштања.

Члан 60.

Достављање поднесака супротној странци

- (1) Поднесци који се по овом закону достављају противној странци предају се суду у довољном броју примјерака за суд и другу странку.
- (2) Ако овакви поднесци нису предати суду у довољном броју примјерака, суд ће позвати подносица да у одређеном року преда довољан број примјерака. Ако подносилац не поступи по налогу суда, суд ће потребне примјерке преписати о трошку подносиоца.

Члан 61.

Кажњавање лица која вријеђају суд

Суд ће казнити новчаном казном до 5.000 КМ тужиоца, браниоца, пуномоћника, законског заступника и оштећеног који у поднеску или у усменој ријечи вријеђа суд. Против рјешења о кажњавању допуштена је жалба. О кажњавању тужиоца извјештава се Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске, а о кажњавању адвоката обавијестиће се надлежна адвокатска комора.

Члан 62.

Обавеза састављања записника

- (1) О свакој радњи предузетој у току кривичног поступка саставиће се записник истовремено кад се радња обавља, а ако то није могуће, онда непосредно послје тога.
- (2) Записник пише записничар. Само кад се обавља претресање стана или лица или се радња

предузима ван службених просторија органа, а записничар се не може обезбиједити, записник може писати лице које предузима радњу.

(3) Кад записник пише записничар, записник се саставља на тај начин што лице које предузима радњу казује гласно записничару шта ће унијети у записник.

(4) Лицу које се испитује допустиће се да само казује одговоре у записник. У случају злоупотребе, ово право му се може ускратити.

Члан 63.

Садржај записника

(1) Записник садржи: назив државног органа пред којим се обавља радња, мјесто гдје се обавља радња, дан и час кад је радња започета и завршена, имена и презимена присутних лица, у којем својству присуствују, као и назначење кривичног предмета по којем се предузима радња.

(2) Записник треба садржавати битне податке о току и садржају предузете радње. У записник се дословно уносе постављена питања и дати одговори. Ако су приликом предузимања радње одузети предмети или списи, то ће се назначити у записнику, а одузете ствари ће се прикључити записнику или ће се навести гдје се налазе на чувању.

(3) Приликом предузимања радњи као што је увиђај, претресање стана или лица или препознавање лица или предмета, у записник ће се унијети и подаци који су важни с обзиром на природу такве радње или за утврђивање истовјетности појединих предмета (опис, мјере и величина предмета или трагова, стављање ознаке на предметима и др.), а ако су направљене скице, цртежи, планови, фотографије, филмски снимци и слично, то ће се навести у записнику и прикључити записнику.

Члан 64.

Вођење записника

(1) Записник се мора водити уредно, у њему се не смије ништа избрисати, додати или мијењати. Прецртана мјеста морају остати читка.

(2) Сва преиначења, исправке и додаци уносе се на крају записника и морају бити овјерени од стране лица која потписују записник.

Члан 65.

Читање и потписивање записника

(1) Лица која се испитују, као и осумњичени, односно оптужени, бранилац и оштећени, имају право прочитати записник или захтијевати да им се прочита. На то је дужно да их упозори лице

које предузима радњу, а у записнику ће се назначити да ли је упозорење учињено и да ли је записник прочитан. Записник ће се увијек прочитати ако није било записничара и то ће се назначити у записнику.

(2) Записник потписује испитано, односно саслушано лице. Ако се записник састоји од више листова, испитано, односно саслушано лице потписује сваки лист.

(3) На крају записника потписаће се тумач, ако га је било, свједоци чија је присутност обавезна при предузимању истражних радњи, а при претресању и лице које се претреса или чији се стан претреса. Ако записник не пише записничар, записник потписују лица која су присутна радњи. Ако таквих лица нема или нису у стању схватити садржај записника, записник потписују два свједока, осим ако није могуће обезбиједити њихово присуство.

(4) Неписмено лице умјесто потписа ставља отисак кажипрста десне руке, а записничар ће испод отиска уписати његово име и презиме. Ако се услед немогућности да се стави отисак десног кажипрста ставља отисак неког другог прста или отисак прста лијеве руке, у записнику ће се назначити од којег је прста и с које руке узет отисак.

(5) Ако испитано лице нема обје руке, прочитаће записник, а ако је неписмено - записник ће му се прочитати и то ће се забиљежити у записнику.

(6) Ако испитано лице одбије да потпише записник или да стави отисак прста, забиљежиће се то у записнику и навешће се разлог одбијања.

(7) Ако се радња није могла обавити без прекида, у записнику ће се назначити дан и час кад је настао прекид, као и дан и час кад се радња наставља.

(8) Ако је било приговора у погледу садржаја записника, навешће се у записнику и ти приговори.

(9) Записник, на крају, потписује лице које је предузело радњу и записничар.

Члан 66.

Снимање аудио или аудио-визуелно аудио-визуелним средствима

(1) Све предузете радње у току кривичног поступка, у правилу, снимају се уређајем за аудио или аудио-визуелно снимање. Тужилац или овлашћено службено лице ће о томе претходно обавијестити лице које се испитује, односно саслушава и поучити га да има право да затражи репродуковање снимка како би провјерило своју изјаву.

(2) Снимак мора садржавати податке из члана 63. став 1. овог закона, податке потребне за идентификовање лица чија се изјава снима и податак у којем својству то лице даје изјаву. Кад се снимају изјаве више лица, мора се обезбиједити да се из снимке може јасно разазнати ко је дао изјаву.

(3) На захтјев саслушаног лица, снимак ће се одмах репродуковати, а исправке или објашњења тог лица ће се снимити.

(4) У записник о истражној радњи унијеће се да је извршено снимање, ко је снимање извршио,

да је лице које се саслушава претходно обавијештено о снимању, да је снимак репродукован и гдје се снимак чува ако није приложен списима предмета.

(5) Тужилац може одредити да се снимак у цјелини или дјелимично препише. Тужилац ће препис прегледати, овјерити и прикључити записнику о предузимању истражне радње.

(6) Снимак се чува до времена до којег се чува и кривични спис.

(7) Тужилац може допустити да лица која имају оправдан интерес помоћу уређаја за аудио или аудио-визуелно снимање сниме извођење истражне радње.

(8) Снимци из ст. 1. до 7. овог члана не могу се јавно приказивати, без писменог одобрења странака и учесника снимљене радње.

Члан 67.

Сходна примјена других одредби овог закона

За записник о главном претресу важе и одредбе чл 268. и 269. овог закона.

Члан 68.

Записник о вијећању и гласању

(1) О вијећању и гласању саставиће се посебан записник.

(2) Записник о вијећању и гласању судског вијећа садржи ток гласања и одлуку која је донесена.

(3) Записник потписују сви чланови вијећа и записничар. Одвојена мишљења прикључиће се записнику о вијећању и гласању, ако нису унесена у записник.

(4) Записник о вијећању и гласању затвориће се у посебан омот. Овај записник може разгледати само вијеће вишег суда кад рјешава о правном лијеку и у том случају дужно је да записник поновно затвори у посебан омот и да на омоту назначи да је разгледало записник.

Глава IX

РОКОВИ

Члан 69.

Рокови предаје поднесака

(1) Рокови предвиђени овим законом не могу се продужавати, осим кад то овај закон изричито допушта. Ако је у питању рок који је овим законом одређен ради заштите права одбране и других процесних права осумњиченог, односно оптуженог, тај рок се може скратити ако то

захтијева осумњичени, односно оптужени писмено или усмено на записник пред судом.

(2) Кад је изјава везана за рок сматра се да је дата у року ако је прије него што рок истекне предата оном ко је овлашћен да је прими.

(3) Кад је изјава упућена преко поште препорученом пошиљком или телеграфом или другим телекомуникацијским путем, дан слања или предаје пошти сматра се као дан предаје оне коме је упућена.

(4) Осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору може изјаву која је везана за рок дати и на записник код суда или је предати управи затвора, а лице које се налази на издржавању казне или се налази у некој установи ради примјене мјере безбједности или васпитне мјере може такву изјаву предати управи установе у којој је смјештено. Дан кад је састављен такав записник, односно кад је изјава предата управи установе сматра се као дан предаје органу који је надлежан да је прими.

(5) Ако је поднесак који је везан за рок због незнања или очигледне омашке подносица предат или упућен ненадлежном суду прије истека рока, па суду стигне послје истека рока, узеће се да је на вријеме поднесен.

Члан 70.

Рачунање рокова

(1) Рокови се рачунају на часове, дане, мјесеце и године.

(2) Час или дан кад је достављање или саопштење извршено, односно у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока, не урачунава се у рок већ се за почетак рока узима први наредни час, односно дан. У један дан рачунају се 24 часа, а мјесец се рачуна по календарском времену.

(3) Рокови одређени по мјесецима, односно годинама завршавају се истеком оног дана посљедњег мјесеца, односно године који по свом броју одговара дану кад је рок отпочео. Ако нема тога дана у посљедњем мјесецу, рок се завршава посљедњег дана тог мјесеца.

(4) Ако посљедњи дан рока пада на државни празник или у суботу или у недјељу или у неки други дан када државни орган не ради, рок истиче истеком првог наредног радног дана.

Члан 71.

Услови за повраћај у пређашње стање

(1) Оптуженом који из оправданих разлога пропусти рок за изјаву жалбе на пресуду или на рјешење о примјени мјере безбједности или васпитне мјере или о одузимању имовинске користи, суд ће допустити повраћај у пређашње стање ради изјаве жалбе ако у року од осам дана послје престанка узрока због којег је пропустио рок поднесе молбу за повраћај у пређашње стање и ако истовремено с молбом преда и жалбу.

(2) После протека три мјесеца од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање.

Члан 72.

Одлучивање о повраћају у пређашње стање

(1) О повраћају у пређашње стање одлучује судија, односно председник вијећа, који је донио пресуду или рјешење које се побија жалбом.

(2) Против рјешења којим се допушта повраћај у пређашње стање није дозвољена жалба.

Члан 73.

Посједице подношења молбе за повраћај у пређашње стање

Молба за повраћај у пређашње стање не задржава, по правилу, извршење пресуде, односно рјешења о примјени мјере безбједности или васпитне мјере или о одузимању имовинске користи, али суд може одлучити да се с извршењем застане до доношења одлуке по молби.

Глава X

ДОНОШЕЊЕ И САОПШТАВАЊЕ ОДЛУКА

Члан 74.

Врсте одлука

(1) У кривичном поступку одлуке се доносе у облику пресуде, рјешења и наредбе.

(2) Пресуду доноси само суд, а рјешење и наредбу доносе и други органи који учествују у кривичном поступку.

Члан 75.

Одлучивање у сједници о вијећању и гласању

(1) Одлуке вијећа доносе се после усменог вијећања и гласања. Одлука је донесена кад је за њу гласала већина чланова вијећа.

(2) Председник вијећа руководи вијећањем и гласањем и гласа последњи. Он је дужан да се стара да се сва питања свестрано и потпуно размотре.

(3) Ако се у погледу појединих питања о којима се гласа гласови подјеле на више различитих мишљења, тако да ниједно од њих нема већину, раздвојиће се питања и гласање ће се понављати док се не постигне већина. Ако се на тај начин не постигне већина, одлука ће се донијети тако што ће се гласови који су најнеповољнији за оптуженог прибројити гласовима који су од ових мање неповољни, све док се не постигне потребна већина.

(4) Чланови вијећа не могу одбити да гласају о питањима која постави предсједник вијећа, али члан вијећа који је гласао да се оптужени ослободи или да се пресуда укине и остао у мањини, није дужан гласати о санкцији. Ако не гласа, узеће се као да је пристао на глас који је за оптуженог најповољнији.

Члан 76.

Начин гласања

(1) При одлучивању прво се гласа је ли суд надлежан, као и о другим претходним питањима. Кад се донесе одлука о претходним питањима, прелази се на одлучивање о главној ствари.

(2) При одлучивању о главној ствари прво ће се гласати је ли оптужени учинио кривично дјело и је ли кривично одговоран, а затим ће се гласати о казни, другим кривичним санкцијама, трошковима кривичног поступка, имовинскоправним захтјевима и осталим питањима о којима треба донијети одлуку.

(3) Ако је исто лице оптужено за више кривичних дјела, гласаће се о кривичној одговорности и казни за свако од тих дјела, а затим о јединственој казни за сва дјела.

Члан 77.

Тајно засједање

(1) Вијећање и гласање врши се у тајном засједању.

(2) У просторији у којој се врши вијећање и гласање могу бити присутни само чланови вијећа и записничар.

Члан 78.

Саопштавање одлука

(1) Ако овим законом није друкчије одређено, одлуке се саопштавају лицима усменим објављивањем, ако су присутни, а достављањем овјереног преписа одлуке, ако су одсутни.

(2) Ако је одлука усмено саопштена, то ће се назначити у записнику и у спису, а лице којем је саопштење учињено - потврдиће то својим потписом. Ако лице изјави да се неће жалити, овјерени препис усмено саопштене одлуке неће му се доставити, ако овим законом није друкчије одређено.

(3) Преписи одлука против којих је дозвољена жалба достављају се с упутством о праву на

жалбу.

Глава XI

ДОСТАВЉАЊЕ ПИСМЕНА И РАЗМАТРАЊЕ СПИСА

Члан 79.

Начин достављања

(1) Писмена се достављају, по правилу, преко поште. Достављање се може вршити и преко службеног лица органа који је одлуку донио или непосредно код тог органа.

(2) Позив за главни претрес или друге позиве суд може и усмено саопштити лицу које се налази пред судом, уз поуку о посљедицама недоласка. Позивање извршено на овај начин забиљежиће се у записнику који ће позвано лице потписати, осим ако је то позивање забиљежено у записнику о главном претресу. Сматра се да је тиме извршено пуноважно достављање.

Члан 80.

Лично достављање

Писмено за које је у овом закону одређено да се има лично доставити предаје се непосредно лицу коме је упућено. Ако се лице коме се писмено мора лично доставити не затекне на мјесту гдје се достављање има извршити, достављач ће се обавијестити кад и на ком мјесту може то лице да затекне и оставиће код једног од лица наведених у члану 81. овог закона писмено обавјештење да ради примања писмена буде у одређени дан и час у свом стану или на свом радном мјесту. Ако и послије овог достављач не затекне лице коме се достављање има извршити, поступиће по одредби члана 81. став 1. овог закона. Тиме се сматра да је достављање извршено.

Члан 81.

Посредно достављање

(1) Писмена за која у овом закону није одређено да се морају лично доставити достављају се такође лично, али таква писмена у случају да се прималац не затекне у стану или на радном мјесту могу се предати коме од његових одраслих чланова домаћинства, који је дужан да прими писмено. Ако се они не затекну у стану писмено ће се предати сусједу, ако они на то пристану. Ако се достављање врши на радном мјесту лицу којем се писмено има доставити, а то лице се тамо не затекне, писмено се може уручити лицу овлашћеном за пријем поште које је дужно примити писмено или лицу које је запослено на истом мјесту, ако оно пристане примити писмено.

(2) Ако се утврди да је лице коме се писмено има доставити одсутно и да му лице из става 1. овог члана због тога не може писмено на вријеме предати, писмено ће се вратити уз назначење гдје се одсутни налази.

Члан 82.

Садржај личног достављања

(1) Осумњиченом, односно оптуженом ће се лично доставити позив за прво испитивање у претходном поступку, позив за главни претрес и позив за претрес за изрицање кривичноправне санкције.

(2) Оптуженом који нема браниоца, лично ће се доставити оптужница, пресуда и друге одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговора. По захтјеву оптуженог, пресуда и друге одлуке доставиће се лицу које он одреди.

(3) Ако оптуженом који нема браниоца треба доставити пресуду којом му је изречена казна затвора, а достављање се не може извршити на његову досадашњу адресу, суд ће оптуженом поставити браниоца по службеној дужности, који ће вршити ову дужност док се не сазна нова адреса оптуженог. Постављеном браниоцу ће се одредити потребан рок за упознавање са списом, а после тога ће се пресуда доставити постављеном браниоцу и поступак наставити. Ако је у питању која друга одлука од чијег достављања тече рок за жалбу или жалба противне странке која се доставља ради одговора, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласној табли суда. По протеку рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.

(4) Ако оптужени има браниоца, оптужница и све одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговора, доставиће се браниоцу и оптуженом по одредбама члана 81. овог закона. У том случају, рок за изјаву правног лијека, односно одговора на жалбу тече од дана достављања писмена оптуженом или браниоцу. Ако се оптуженом не може доставити одлука, односно жалба зато што није пријавио промјену адресе, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласну таблу суда. По протеку рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.

(5) Ако се писмено има доставити браниоцу оптуженог, а он има више бранилаца, довољно је да се писмено достави једном од њих.

Члан 83.

Доставница

(1) Потврду о извршеном достављању (доставницу) потписују прималац и достављач. Прималац ће на доставници сам назначити дан пријема писмена.

(2) Ако је прималац неписмен или није у стању да се потпише, достављач ће га потписати, назначити дан пријема и ставити напомену за што је потписао примаоца.

(3) Ако прималац одбије да потпише доставницу, достављач ће то забиљежити на доставници и назначити дан предаје и тиме је достављање извршено.

Члан 84.

Одбијање пријема писмена

Кад прималац или одрасли члан његовог домаћинства одбије да прими писмено, достављач ће забиљежити на доставници дан, час и разлог одбијања пријема, а писмено ће оставити у стану примаоца или у просторији гдје је он запослен. Тиме је достављање извршено.

Члан 85.

Посебни случајеви достављања

(1) Лицима лишеним слободе достављање се обавља у суду или преко управе установе у којој су смјештена.

(2) Лицима која уживају право имунитета у Републици Српској, ако међународни уговори што друго не одређују, достављање се обавља преко министарства надлежног за иностране послове Босне и Херцеговине.

(3) Достављање држављанима Босне и Херцеговине, ако се не примјењује поступак предвиђен у чл. 436. и 437. овог закона, обавља се посредством дипломатског или конзуларног представништва Босне и Херцеговине у иностраној држави, под условом да се страна држава не противи таквом начину достављања и да лице коме се достављање обавља добровољно пристаје да прими писмено. Овлашћени службеник дипломатског или конзуларног представништва потписује доставницу као достављач ако је писмено уручено у самом представништву, а ако је писмено достављено поштом потврђује то на доставници.

Члан 86.

Достављање тужиоцу

(1) Тужиоцу се одлуке и друга писмена или обавјештења достављају предајом писарници тужилаштва.

(2) Кад се обавља достављање одлука код којих од дана достављања тече рок, као дан достављања сматра се дан предаје писмена писарници тужилаштва.

Члан 87.

Сходна примјена одредби другог закона

У случајевима који нису предвиђени овим законом, достављање се врши по одредбама које важе за парнични поступак.

Члан 88.

Обавјештавање телеграмом или телефоном

- (1) Лица која учествују у поступку, осим оптуженог, могу се о позиву за главни претрес или другом позиву, као и о одлуци о одлагању главног претреса или других заказаних радњи, извијестити телеграмом или телефоном, ако се према околностима може претпоставити да ће обавијест обављену на тај начин примити лице коме је упућена.
- (2) Оповицању или обавјештавању о одлукама које је извршено на начин предвиђен у ставу 1. овог члана, саставиће се на спису службена забиљешка.
- (3) Према лицу које је по ставу 1. овог члана обавијештено, односно коме је одлука упућена, могу наступити штетне посљедице предвиђене за пропуштање само ако се утврди да је оно благовремено примило позив, односно одлуку и да је било поучено о посљедицама пропуштања.

Глава XII

ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА

Члан 89.

Правноснажност и извршност пресуде

- (1) Пресуда постаје правоснажна кад се више не може побијати жалбом или кад жалба није дозвољена.
- (2) Правноснажна пресуда извршава се кад је извршено њено достављање и када за извршење не постоје законске сметње. Ако није изјављена жалба или су се странке одрекле или одустале од жалбе, пресуда је извршна истеком рока за жалбу, односно од дана одрицања или одустанка од изјављене жалбе.
- (3) За извршење правоснажних пресуда надлежан је суд.
- (4) Ако је војни старјешина осуђен на казну, суд ће овјерени препис правоснажне пресуде доставити органу надлежном за послове одбране у којем се осуђени води у евиденцији.

Члан 90.

Немогућност наплате новчане казне

Ако се новчана казна не плати у утврђеном року, суд ће поступити на начин одређен у Кривичном закону.

Члан 91.

Извршење одлуке о трошковима поступка и о одузимању предмета

- (1) Извршење пресуде у погледу трошкова кривичног поступка, одузимања имовинске користи и имовинскоправних захтјева врши суд по одредбама које важе за извршни поступак.
- (2) Принудна наплата трошкова кривичног поступка у корист буџета Републике Српске врши се по службеној дужности. Трошкови принудне наплате претходно се исплаћују из средстава суда.
- (3) Ако је у пресуди изречена мјера безбједности одузимања предмета, суд ће одлучити хоће ли се такви предмети продати по одредбама које важе за извршни поступак или ће се предати криминалистичком музеју или другој установи или ће се уништити. Новац добијен продајом предмета уноси се у буџет Републике Српске.
- (4) Одредба става 3. овог члана сходно се примјењује и кад се донесе одлука о одузимању предмета на основу члана 419. овог закона.
- (5) Правноснажна одлука о одузимању предмета може се ван случаја понављања кривичног поступка измијенити у парничном поступку ако се појави спор о својини одузетих предмета.

Члан 92.

Извршност других одлука

- (1) Ако овим законом није друкчије одређено, рјешења се извршавају кад постану правноснажна. Наредбе се извршавају одмах, ако орган који је наредбу издао не нареди друкчије.
- (2) Правноснажност рјешења наступа кад се оно не може побијати жалбом или кад жалба није дозвољена.
- (3) Рјешења и наредбе, ако није друкчије одређено, извршавају органи који су те одлуке донијели. Ако је суд рјешењем одлучио о трошковима кривичног поступка, наплата тих трошкова врши се по одредбама члана 91. ст. 1. и 2. овог закона.

Члан 93.

Сумња у дозвољеност извршења

- (1) Ако се појави сумња у дозвољеност извршења судске одлуке или о рачунању казне или ако у правноснажној пресуди није одлучено о урачунавању притвора или раније издржане казне или урачунавање није правилно обављено, о томе ће одлучити посебним рјешењем судија, односно предсједник вијећа које је судило у првом степену. Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд није друкчије одредио.
- (2) Ако се појави сумња о тумачењу судске одлуке, о томе одлучује судија, односно вијеће које

је донијело правноснажну одлуку.

Члан 94.

Правноснажност одлуке о имовинскоправном захтјеву

Кад је одлука којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву постала правноснажна, оштећеном ће се на његов захтјев издати овјерени препис правноснажне одлуке, с назначењем да је одлука извршна.

Члан 95.

Пропис о кривичној евиденцији

Прописе о кривичној евиденцији доноси министар правде Републике Српске.

Глава XIII

ТРОШКОВИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Члан 96.

Врсте трошкова

(1) Трошкови кривичног поступка су издаци учињени поводом кривичног поступка од његовог покретања до његовог завршетка.

(2) Трошкови кривичног поступка обухватају:

- а) трошкове за свједоке, вјештаке, тумаче и стручна лица и трошкове увиђаја;
- б) подвозне трошкове осумњиченог, односно оптуженог;
- в) издатке за довођење осумњиченог, односно оптуженог или лица лишеног слободе; г) подвозне и путне трошкове службених лица;

д) трошкове лијечења осумњиченог, односно оптуженог док се налази у притвору, као и трошкове порођаја, осим трошкова који се наплаћују из фонда за здравствено осигурање; њ) трошкове техничког прегледа возила, анализе крви и превоза леша до мјеста обдукције;

е) паушални износ;

ж) награду и нужне издатке браниоца;

з) нужне издатке оштећеног и његовог законског заступника.

(3) Паушални износ утврђује се у оквиру износа одређених одговарајућим прописом, с обзиром на трајање и сложеност поступка и имовно стање лица обавезног да плати овај износ.

(4) Трошкови из тач. а) до њ) става 2. овог члана и нужни издаци постављеног браниоца исплаћују се унапријед из средстава тужилаштва, односно суда, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их накнаде по одредбама овог закона. Орган који води преткривични или

кривични поступак дужан је да све трошкове који су унапријед исплаћени унесе у попис који се прилаже спису.

(5) Трошкови превођења на језик странке, свједока или других лица која учествују у кривичном поступку, а који настају примјеном одредби овог закона неће се наплаћивати од лица која су по одредбама овог закона дужна да накнаде трошкове кривичног поступка.

Члан 97.

Одлука о трошковима

(1) У пресуди и рјешењу којим се обуставља кривични поступак одлучиће се ко ће сносити трошкове поступка и колико они износе.

(2) Ако недостају подаци о висини трошкова, суд ће донијети посебно рјешење о висини трошкова, кад се ти подаци прибаве. Захтјев са подацима о висини трошкова може се поднијети најкасније у року од шест мјесеци од дана достављања правноснажне пресуде или рјешења о обустави кривичног поступка лицу које има право да постави такав захтјев.

(3) Кад је одлука о трошковима садржана у посебном рјешењу, о жалби против тог рјешења одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона.

Члан 98.

Остали трошкови

(1) Осумњичени, односно оптужени, бранилац, законски заступник, свједок, вјештак, преводац и стручно лице, без обзира на исход кривичног поступка, сnose трошкове свог довођења, одгађања истражне радње или главног претреса и остале трошкове поступка које су проузроковали својом кривицом.

(2) О трошковима из става 1. овог члана доноси се посебно рјешење, осим ако се о трошковима које сноси оптужени рјешава у одлуци о главној ствари.

Члан 99.

Трошкови поступка за оптуженог

кад се оптужени огласи кривим

(1) Кад суд оптуженог огласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да накнади трошкове кривичног поступка.

(2) Лице које је оптужено за више кривичних дјела неће се осудити на накнаду трошкова у

погледу дјела за која је ослобођено оптужбе, уколико се ти трошкови могу издвојити из укупних трошкова.

(3) У пресуди којом је више оптужених оглашено кривим, суд ће одредити колики ће дио трошкова сносити сваки од њих, а ако то није могуће осудиће све оптужене да солидарно носе трошкове. Плаћање паушалног износа одредиће се за сваког оптуженог посебно.

(4) У одлуци којом рјешава о трошковима, суд може ослободити оптуженог дужности да накнади у цјелини или дјелимично трошкове кривичног поступка из члана 96. став 2. тач. а) до ж) овог закона, ако би њиховим плаћањем било доведено у питање издржавање оптуженог или лица која је дужан да издржава. Ако се ове околности утврде након доношења одлуке о трошковима, судија може донијети посебно рјешење којим ослобађа оптуженог дужности накнаде трошкова кривичног поступка.

Члан 100.

Трошкови поступка у случају обуставе поступка, ослобађајуће или одбијајуће пресуде

(1) Кад се обустави кривични поступак или кад се донесе пресуда којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија, изрећи ће се у рјешењу, односно пресуди да трошкови кривичног поступка из члана 96. став 2. тач. а) до ђ) овог закона, као и нужни издаци оптуженог и нужни издаци и награда браниоца падају на терет буџетских средстава, осим у случајевима одређеним у ставу 2. овог члана.

(2) Лице које је свјесно поднијело лажну пријаву, сносиће трошкове кривичног поступка.

(3) Кад суд одбије оптужбу због ненадлежности, одлуку о трошковима донијеће надлежни суд.

(4) Ако захтјев за накнаду нужних издатака и награде из става 1. овог члана не буде усвојен или суд о њему не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оптужени и бранилац имају право да потраживања остварују у парничном поступку против Републике Српске.

Члан 101.

Награда и нужни издаци браниоца

Награду и нужне издатке браниоца дужно је платити заступано лице, без обзира на то ко је по одлуци суда дужан сносити трошкове кривичног поступка, осим ако по одредбама овог закона награда и нужни издаци браниоца падају на терет средстава суда, односно тужилаштва. Ако је осумњиченом, односно оптуженом био постављен бранилац, а плаћањем награде и нужних издатака би било доведено у питање његово издржавање или издржавање лица која је обавезан издржавати, награда и нужни издаци браниоца исплатиће се из средстава суда, односно тужилаштва.

Члан 102.

Посебан пропис о накнади трошкова

- (1) О дужности плаћања трошкова у поступку по правним лијековима одлучује се у складу с одредбама чл. 96. до 101. овог закона.
- (2) Детаљније прописе о накнади трошкова кривичног поступка и висини паушалног износа доноси Влада Републике Српске.

Глава XIV

ИМОВИНСКОПРАВНИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 103.

Предмет имовинскоправног захтјева

- (1) Имовинскоправни захтјев који је настао усљед извршења кривичног дјела расправиће се на приједлог овлашћених лица у кривичном поступку ако се тиме не би знатно одуговлачио овај поступак.
- (2) Имовинскоправни захтјев може се односити на накнаду штете, поврат ствари или поништавање одређеног правног посла.

Члан 104.

Подношење приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку може поднијети лице које је овлашћено да такав захтјев остварује у парничном поступку.
- (2) Ако је усљед кривичног дјела оштећена имовина Републике Српске, орган овлашћен законом да се стара о заштити те имовине може у кривичном поступку учествовати у складу са овлашћењима која има на основу тог закона.

Члан 105.

Поступак за остваривање имовинскоправног захтјева

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку подноси се тужиоцу, односно суду.

(2) Приједлог се може поднијети најкасније до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање санкције пред судом.

(3) Лице овлашћено на подношење приједлога дужно је да одређено означи свој захтјев и да поднесе доказе.

(4) Ако овлашћено лице није поднијело приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку до потврђивања оптужнице, биће обавијештено да тај приједлог може поднијети до завршетка претреса, односно претреса за изрицање санкције.

(5) Ако су услед кривичног дјела оштећена средства Републике Српске, а приједлог није стављен, суд ће о томе обавијестити орган из члана 104. став 2. овог закона.

(6) Ако овлашћено лице не постави имовинскоправни захтјев до завршетка главног претреса или ако предложи упућивање на парнични поступак, а подаци кривичног поступка пружају поуздан основ за потпуно или дјелимично рјешење имовинскоправног захтјева, суд ће у осуђујућој пресуди одлучити да се оптуженом изрекне мјера одузимања имовинске користи.

Члан 106.

Одустајање од приједлога

(1) Оштећено лице може до завршетка претреса, односно претреса за изрицање санкције одустати од приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку и остваривати га у парничном поступку. У случају одустајања од приједлога, такав приједлог се не може поново поднијети, осим ако овим законом није друкчије одређено.

(2) Ако је имовинскоправни захтјев последице стављеног приједлога, а прије завршетка претреса за одређивање санкције прешао на друго лице по правилима имовинског права, позваће се то лице да се изјасни да ли остаје код приједлога. Ако се уредно позвани не одазове, сматра се да је одустао од приједлога.

Члан 107.

Обавезе тужиоца и суда у вези са утврђивањем чињеница

(1) Тужилац је дужан да прикупи доказе о имовинско-правном захтјеву у вези са кривичним дјелом.

(2) Тужилац, односно суд ће испитати осумњиченог, односно оптуженог о чињеницама у вези са приједлогом овлашћеног лица.

Члан 108.

Одлучивање о имовинскоправном захтјеву

(1) О имовинскоправном захтјеву одлучује суд.

(2) Суд може предложити оштећеном и оптуженом, односно браниоцу спровођење поступка медијације путем медијатора у складу с законом, ако оцијени да је имовинскоправни захтјев такав да је сврсисходно да га упутити на медијацију. Приједлог за упућивање на медијацију могу дати и оштећени и оптужени, односно бранилац и то до завршетка главног претреса.

(3) У пресуди којом оптуженог оглашава кривим суд може оштећеном досудити имовинскоправни захтјев у цјелини или му може досудити имовинскоправни захтјев дјелимично, а за остатак га упутити на парнични поступак. Ако подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ ни за потпуно ни за дјелимично пресуђење, суд ће оштећеног упутити да имовинскоправни захтјев у цјелини може да остварује у парничном поступку.

(4) Кад суд донесе пресуду којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија или кад рјешењем обустави кривични поступак, упутиће оштећеног да имовинскоправни захтјев може остваривати у парничном поступку.

Члан 109.

Одлука о предаји ствари оштећеном

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поврат ствари, а суд установи да ствар припада оштећеном и да се налази код оптуженог или код неког од учесника на главном претресу или код лица коме су је они дали на чување, одредиће у пресуди да се ствар преда оштећеном.

Члан 110.

Одлучивање о поништавању одређеног правног посла

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поништавање одређеног правног посла, а суд утврди да је захтјев основан, изрећи ће у пресуди потпуно или дјелимично поништавање тог правног посла, с посљедицама које отуда проистичу, не дирајући у права трећих лица.

Члан 111.

Измјена одлуке о имовинскоправном захтјеву

(1) Суд може измијенити правноснажну пресуду која садржи одлуку о имовинскоправном захтјеву само поводом понављања кривичног поступка.

(2) Ван овог случаја осуђени, односно његови насљедници могу само у парничном поступку захтијевати да се правноснажна пресуда којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву измени и то ако постоје услови за понављање по одредбама које важе за парнични поступак.

Члан 112.

Привремене мјере обезбјеђења

(1) Привремене мјере обезбјеђења имовинскоправног захтјева насталог усљед извршења кривичног дјела могу се одредити у кривичном поступку по одредбама које важе за извршни поступак.

(2) Рјешење из става 1. овог члана доноси суд. Дозвољена је жалба против овог рјешења о којој одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона. Жалба не задржава извршење рјешења.

Члан 113.

Враћање ствари у току поступка

(1) Ако је реч о стварима које несумљиво припадају оштећеном, а не служе као доказ у кривичном поступку, те ће се ствари предати оштећеном и прије завршетка поступка.

(2) Ако се више оштећених споре о својини на ствари, упутиће се на парнични поступак, а суд ће у кривичном поступку одредити само чување ствари као привремену мјеру обезбјеђења.

(3) Ствари које служе као доказ одузеће се привремено и по завршетку поступка вратити власнику. Ако је оваква ствар неопходно потребна власнику, она му се може вратити и прије завршетка поступка, уз обавезу да је на захтјев донесе.

Члан 114.

Мјере обезбјеђења према трећим лицима

(1) Ако оштећени има захтјев према трећем лицу због тога што се код њега налазе ствари прибављене кривичним дјелом или због тога што је оно усљед кривичног дјела остварило имовинску корист, суд може у кривичном поступку, на приједлог овлашћених лица (члан 104.) и по одредбама које важе за извршни поступак, одредити привремене мјере обезбјеђења и према трећем лицу. Одредбе члана 112. став 2. овог закона важе и у овом случају.

(2) У пресуди којом се оптужени оглашава кривим суд ће или укинути мјере из става 1. овог члана, ако већ раније нису укинуте или ће оштећеног упутити на парнични поступак, с тим што ће се ове мјере укинути ако парнични поступак не буде покренут у року који одреди суд.

Глава XV РАДЊЕ ДО КАЗИВАЊА

1. Претресање стана, просторија и лица

Члан 115.

Претресање стана, осталих просторија и покретних ствари

(1) Претресање стана и осталих просторија осумњиченог, односно оптуженог и других лица, као и њихових покретних ствари ван стана може се предузети само онда ако има довољно основа за сумњу да се код њих налазе учинилац, саучесник, трагови кривичног дјела или предмети важни за поступак.

(2) Претресање покретних ствари у смислу одредбе става 1. овог члана обухвата и претресање компјутерских система, уређаја за похрањивање компјутерских и електронских података, као и мобилних телефонских апарата. Лица која се користе овим уређајима дужна су да омогуће приступ, предају медиј на коме су похрањени подаци, те пруже потребна обавјештења за употребу тих уређаја. Лице које одбије њихову предају може се казнити према одредби члана 129. став 5. овог закона.

(3) Претресање компјутера и сличних уређаја из става 2. овог члана ће се обавити уз помоћ стручног лица.

Члан 116.

Претресање лица

(1) Претресање лица може се предузети кад је вјероватно да је то лице учинило кривично дјело или да ће се претресањем пронаћи предмети или трагови важни за кривични поступак.

(2) Претресање лица обавља лице истог пола.

Члан 117.

Наредба за претресање

(1) Суд може издати наредбу за претресање под условима прописаним овим законом.

(2) Наредбу за претресање може издати суд на приједлог тужиоца или на приједлог овлашћених службених лица која су добила одобрење од тужиоца.

Члан 118.

Форма захтјева за издавање наредбе за претресање

Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у писменој или усменој форми. Ако се захтјев подноси у писменој форми, мора бити састављен, потписан и овјерен на начин како је то одређено у члану 119. став 1. овог закона. Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у складу са чланом 120. овог закона.

Члан 119.

Садржај захтјева за издавање наредбе за претресање

(1) Захтјев за издавање наредбе за претресање мора садржавати:

- а) назив суда, као и име и функцију подносиоца захтјева,
- б) чињенице које указују на вјероватност да ће се лица, односно трагови и предмети наведени у члану 114. став 1. овог закона наћи на означеном или описаном мјесту или код одређеног лица,
- в) захтјев да суд изда наредбу за претресање ради проналажења лица или одузимања предмета.

(2) У захтјеву се може предложити:

- а) да се наредба за претресање изврши у било које вријеме зато што постоји оправдан разлог да претресање неће моћи бити извршено у временском периоду од 6 до 21 час, да ће се тражени предмети склонити или уништити ако се наредба не изврши одмах, као и да ће лице које се тражи побјећи или починити друго кривично дјело или да може угрозити безбједност овлашћеног службеног лица или другог лица ако се наредба не изврши одмах или у временском периоду од 21 до 6 часова;
- б) да овлашћено службено лице изврши наредбу без претходне предаје наредбе ако постоји основана сумња да се тражени предмети могу лако и брзо уништити ако се одмах не одузму, да предаја наредбе може угрозити безбједност овлашћеног службеног или другог лица као и да ће лице које се тражи учинити друго кривично дјело.

Члан 120.

Усмени захтјев за издавање наредбе

(1) Усмени захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети када постоји опасност од одлагања.

(2) Кад је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, судија за претходни поступак ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, записник се у року од 24 часа мора дати на препис чија се истовјетност овјерава и чува са оригиналним записником.

(3) Кад је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, судија за претходни поступак ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, судија за претходни поступак је дужан дати записник на препис, овјерити истовјетност преписа и предати оригинални записник и препис суду у року од 24 часа од издавања наредбе. У случају дословног биљежења разговора, судија за претходни поступак ће потписати копију записника и предати је суду у року од 24 часа од издавања наредбе.

Члан 121.

Издавање наредбе за претресање

(1) Ако судија за претходни поступак установи да је захтјев за издавање наредбе за претресање оправдан, може одобрити захтјев и издати наредбу за претрес.

(2) Кад судија за претходни поступак одлучи да изда наредбу за претрес на основу усменог захтјева, подносилац таквог захтјева сам ће саставити наредбу у складу са чланом 122. овог закона и прочитаће га у цјелини судији за претходни поступак.

Члан 122.

Садржај наредбе за претресање

Наредба за претресање садржи:

- а) назив суда који издаје наредбу, осим када се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева и потпис судије за претходни поступак који издаје наредбу;
- б) ако се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева, то ће се навести уз назначење имена судије за претходни поступак који издаје наредбу и времена и мјеста издавања;
- в) сврху претресања;
- г) име и функцију овлашћеног лица на које се наредба односи;
- д) опис лица које треба пронаћи или опис ствари које су предмет претресања;
- ђ) одређивање или опис мјеста, просторија или лица која се траже, са навођењем адресе, власништва, имена или сличног за сигурно утврђивање идентитета;
- ж) упутство да се наредба има извршити између 6-21 час или овлашћење да се наредба може извршити у било које вријеме;
- з) овлашћење, када то суд изричито одреди, извршиоцу наредбе да може ући у просторије које се имају претрести без претходне најаве;
- и) упутство да се наредба и одузете ствари донесу у суд без одлагања;
- ј) поуку да осумњичени има право обавијестити браниоца и да се претресање може извршити и без присуства браниоца ако то захтијевају изузетне околности.

Члан 123.

Вријеме извршења наредбе за претресање

(1) Наредба за претресање мора се извршити најкасније 15 дана од издавања наредбе, након чега се, без одлагања, мора вратити суду.

(2) Наредба за претресање се може извршити било којег дана у седмици. Наредба се може извршити само у периоду од 6-21 час, осим ако у наредби није изричито дато овлашћење да се може извршити у било које доба дана или ноћи, у складу са чланом 119. став 2. овог закона.

Члан 124.

Поступак извршења наредбе за претресање

(1) Прије почетка претресања овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и разлогу доласка и предати наредбу за претресање лицу код којег ће се извршити претресање. Ако је након тога овлашћеном службеном лицу приступ ускраћен, може употријебити силу у складу са законом.

(2) Приликом извршавања наредбе за претресање којим се одређује претресање стана и других просторија, овлашћено службено лице није дужно обавијестити било кога о својој функцији и разлозима претресања, већ може одмах ући у стан или друге просторије ако су оне празне или ако овлашћено службено лице оправдано сматра да су празне и ако је овлашћено службено лице наредбом изричито овлашћено да уђе без претходне најаве.

(3) Корисник стана и других просторија позваће се да буде присутан претресању, а ако је он одсутан - позваће се његов заступник или неко од одраслих чланова домаћинства или сусједа. Уколико лице код кога се претресање има извршити није присутно, наредба се оставља у просторији гдје се врши претресање, а претресање извршава и без његовог присуства.

(4) Претресању стана, осталих просторија или лица присуствују два пунољетна грађанина као свједоци. Претресању лица присуствују свједоци истог пола. Свједоци ће се прије почетка претресања упозорити да пазе како се претресање врши, као и да имају право да прије потписивања записника о претресању ставе своје приговоре, ако сматрају да садржај записника није тачан.

(5) Приликом вршења претресања службених просторија позваће се њихов старјешина или руководилац да буде присутан претресању.

(6) Ако се претресање мора предузети у војном објекту, писмена наредба о претресању доставља се војним властима, које ће одредити најмање једно војно лице да буде присутно претресању.

Члан 125.

Обавезе и овлашћења овлашћеног службеног лица

Приликом извршења наредбе за претресање лица, овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и предати наредбу за претресање лицу на којем ће се претресање извршити. Овлашћено службено лице може употријебити силу у складу са законом.

Члан 126.

Записник о претресању

(1) О сваком претресању стана, просторије или лица саставиће се записник који потписује лице код којег се или на којем се врши претресање и лица чија је присутност обавезна. Приликом вршења претресања одузеће се привремено само они предмети и исправе који су у вези са сврхом претресања. У записник ће се унијети и тачно описати предмети и исправе који се одузимају, а то ће се назначити и у потврди о одузимању предмета која ће се одмах издати лицу којем су предмети, односно исправе одузете.

(2) Ако се при претресању стана, просторије, односно лица нађу предмети који нису у вези с кривичним дјелом због којег је издата наредба за претресање, али упућује на друго кривично дјело, они ће се описати у записнику и привремено одузети, а о одузимању ће се одмах издати потврда. О томе ће се извијестити тужилац. Ти ће се предмети одмах вратити ако тужилац

установи да нема основа за покретање кривичног поступка, а не постоји неки други законски основ по којем би се ти предмети имали одузети.

(3) Предмети употребљени код претресања компјутера и сличних уређаја за аутоматску обраду података вратиће се након претресања њиховим корисницима, ако нису потребни за вођење кривичног поступка. Лични подаци прибављени претресањем могу се користити само у сврхе кривичног поступка и избрисаће се, без одлагања, кад та сврха престане.

Члан 127.

Одузимање предмета на основу наредбе за претресање

(1) Након привременог одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице ће написати и потписати потврду у којој ће навести одузете предмете и назив суда који је издао наредбу.

(2) Ако је предмет привремено одузет од одређеног лица, таква потврда мора се уручити том лицу. Ако је предмет привремено одузет из стана или просторије, таква потврда мора се уручити власнику, станару или кориснику.

(3) Након одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице мора, без одлагања, вратити суду наредбу и предати предмете и списак одузетих предмета.

(4) Након пријема ствари одузетих на основу наредбе за претресање, суд ће задржати предмете под својим надзором до коначне одлуке.

Члан 128.

Претресање без наредбе

(1) Овлашћено службено лице може ући у стан и друге просторије без налога и без свједока, по потреби, извршити претресање ако станар тог стана то жели, ако неко зове у помоћ, ако је потребно ухватити учиниоца кривичног дјела који је затечен на дјелу или ради безбједности људи и имовине, ако се у стану или другој просторији налази лице које се по наредби суда има притворити или принудно довести или које се ту склонило од гоњења.

(2) Овлашћено службено лице може претрести лице без наредбе за претресање и без присутности свједока:

а) приликом извршења наредбе за довођење,

б) приликом лишења слободе,

в) ако постоји сумња да то лице поседује ватрено или хладно оружје,

г) ако постоји опасност да ће сакрити, уништити или одбацити предмете који се требају од њега одузети и употребити као доказ у кривичном поступку.

(3) Након извршења претресања, без наредбе за претресање и без свједока, овлашћено службено лице мора одмах поднијети извјештај тужиоцу, који о томе обавјештава судију за претходни поступак.

2. Привремено одузимање предмета и имовине

Члан 129.

Наредба за одузимање предмета

- (1) Предмети који се по Кривичном закону имају одузети или који могу послужити као доказ у кривичном поступку привремено ће се одузети и на основу судске одлуке ће се обезбиједити њихово чување.
- (2) Наредбу за одузимање предмета издаје судија на приједлог тужиоца или овлашћеног службеног лица које је добило одобрење од тужиоца.
- (3) Наредба за привремено одузимање предмета садржи: назив суда, правни основ за привремено одузимање предмета, назнаку предмета за одузимање, име лица од којег се одузимају предмети, мјесто одузимања предмета и рок за одузимање предмета.
- (4) На основу издате наредбе овлашћено службено лице врши одузимање предмета.
- (5) Ко држи такве предмете, дужан их је предати по наредби суда. Лице које их одбије предати, може се казнити до 50.000 КМ, а у случају даљњег одбијања - може се затворити. Затвор траје до предаје предмета или до завршетка кривичног поступка, а најдуже 90 дана. На исти начин поступиће се према службеном или одговорном лицу у државном органу или правном лицу.
- (6) Одредбе става 5. овог члана односе се и на податке похрањене у компјутеру или сличним уређајима за аутоматску обраду података. При њиховом прибављању посебно ће водити рачуна о прописима који се односе на чување тајности одређених података.
- (7) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или је наређен затвор одлучује вијеће (члан 24. став 5.). Жалба не задржава извршење рјешења.
- (8) При одузимању предмета назначиће се гдје су пронађени и описаће се, а по потреби и на други начин обезбиједиће утврђивање њихове истовјетности. За одузете предмете издаће се потврда.
- (9) Мјере из става 5. овог члана не могу се примјенити према осумњиченом, односно оптуженом нити лицима која су ослобођена дужности свједочења.

Члан 130.

Привремено одузимање предмета без наредбе

- (1) Предмети из члана 129. став 1. овог закона могу се привремено одузети и без наредбе суда, уколико постоји опасност од одлагања. Уколико се лице које се претреса изричито успротиви одузимању предмета, тужилац ће у року 72 часова од извршеног претреса поднијети захтјев судији за претходни поступак за накнадно одобрење одузимања предмета.
- (2) Уколико судија за претходни поступак одбије захтјев тужиоца, одузети предмети се не

могу користити као доказ у кривичном поступку. Привремено одузети предмети ће се одмах вратити лицу од којег су одузети.

Члан 131.

Привремено одузимање писама, телеграма и других пошиљки

- (1) Привремено се могу одузети писма, телеграми и друге пошиљке упућене осумњиченом, односно оптуженом или које он одашиље, а које се налазе код предузећа и лица која врше послове поште и телекомуникација.
- (2) Пошиљке из става 1. овог члана могу се привремено одузети ако постоје околности због којих се с основом може очекивати да ће ове пошиљке послужити као доказ у поступку.
- (3) Наредбу за привремено одузимање пошиљки из става 1. овог члана издаје судија за претходни поступак, на приједлог тужиоца.
- (4) Наредбу за привремено одузимање пошиљки може издати и тужилац, ако постоји опасност од одлагања, с тим да о њеном потврђивању одлучује судија за претходни поступак у року 48 часова од привременог одузимања пошиљки.
- (5) Уколико наредба, у смислу става 4. овог члана не буде потврђена, те пошиљке се не могу користити као доказ у кривичном поступку.
- (6) Мјере предузете у складу с овим чланом не могу се примјењивати на писма, телеграме и друге пошиљке развијене између осумњиченог, односно оптуженог и његовог браниоца.
- (7) Наредба из става 3. овог члана садржи: податке о осумњиченом, односно оптуженом на којег се наредба односи, начин извршења наредбе и вријеме трајања мјере, као и предузеће које ће извршити наложену мјеру. Предузете мјере могу трајати најдуже три мјесеца, а из важних разлога судија за претходни поступак може продужити трајање ових мјера за још три мјесеца, с тим да ће се предузете мјере укинати чим престану разлози за њихово даље предузимање.
- (8) Уколико то интереси поступка допуштају, о предузетим мјерама из става 1. овог члана обавијестиће се осумњичени, односно оптужени против кога су примијене те мјере.
- (9) Издате пошиљке отвара тужилац у присутности два свједока. При отварању ће се пазити да се не повриједи печат, а омоти и адреса ће се сачувати. О отварању ће се саставити записник.
- (10) Садржај пошиљке или дијела пошиљке ће се саопштити осумњиченом, односно оптуженом, односно лицу којем је упућена, а дио пошиљке или пошиљка предаће се том лицу, осим ако, изузетно, тужилац сматра да би то имало штетне посљедице за успјешно вођење кривичног поступка. Ако је осумњичени, односно оптужени одсутан, чланови његове породице обавијестиће се о упућеној пошиљци. Ако осумњичени, односно оптужени након тога не затражи предају пошиљке, пошиљка ће се вратити пошиљаоцу.

Члан 132.

Попис привремено одузетих предмета и документације

- (1) Након привременог одузимања предмета и документације, у записник ће се пописати привремено одузети предмети и документација, као и издати о томе потврду.
- (2) Ако попис предмета и документације није могућ, предмети и документација ће се ставити у омот и запечатити.
- (3) Предмет који је одузет од физичког, односно правног лица не може се продати, поклонити нити се може с њим на други начин располагати.

Члан 133.

Право жалбе

- (1) Лице од којег се привремено одузима предмет и документација има право жалбе.
- (2) Жалба из става 1. овог члана не одлаже привремено одузимање предмета и документације.
- (3) О жалби из става 1. овог члана одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона.
- (4) Против одлуке суда којом се враћају предмети и документација право жалбе има тужилац.

Члан 134.

Чување привремено одузетих предмета и документације

Привремено одузети предмети и документација депонују се у суду или суд на други начин обезбјеђује њихово чување.

Члан 135.

Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације

- (1) Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши тужилац.
- (2) О отварању привремено одузетих предмета и документације тужилац је дужан обавијестити лице или предузеће од којег су предмети одузети, судију за претходни поступак и браниоца.
- (3) При отварању и прегледу одузетих предмета и документације мора се водити рачуна да њихов садржај не сазнају неовлашћена лица.

Члан 136.

Наредба банци или другом правном лицу

(1) Ако постоје основи сумње да је неко лице учинило кривично дјело које је повезано с добијањем имовинске користи, суд може на основу приједлога тужиоца наредити да банка или друго правно лице које врши финансијско пословање достави податке о банковним депозитима и другим финансијским трансакцијама и пословима тог лица подацима који се односе на то лице, као и лица за која се основано вјерује да су укључена у финансијске трансакције или послове осумњиченог, ако би такви подаци могли бити доказ у кривичном поступку.

(2) Судија за претходни поступак може, на приједлог тужиоца, наредити предузимање и других потребних радњи из члана 234. овог закона, како би се омогућило утврђивање и проналажење незаконито прибављене имовине и прикупљање доказа о томе.

(3) У хитним случајевима мјере из става 1. овог члана може одредити тужилац на основу наредбе. О предузетим мјерама, тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа издати наредбу. Тужилац ће добијене податке запечатити док не буде издата судска наредба. У случају да судија за претходни поступак не изда наредбу, тужилац ће податке вратити без претходног отварања.

(4) Суд може рјешењем наложити правном или физичком лицу да привремено обустави извршење финансијске трансакције за коју постоји сумња да представља кривично дјело или да је намијењена извршењу кривичног дјела, да служи прикривању кривичног дјела или прикривању добити остварене кривичним дјелом.

(5) Рјешењем из става 4. овог члана суд ће одредити да се финансијска средства намијењена за трансакцију из става 4. овог члана и готовински износи новца домаће и стране валуте привремено одузму према члану 129. став 1. овог закона, похране на посебан рачун и чувају до окончања поступка, односно док се не стекну услови за њихово враћање.

(6) Против рјешења из става 4. овог члана жалбу могу поднијети тужилац, власник финансијских средстава или готовинског новца домаће и стране валуте, осумњичени, односно оптужени, као и правна или физичка лица из ст. 4. и 5. овог члана.

Члан 137.

Наредба оператеру телекомуникација

(1) Ако постоје основи сумње да је неко лице починило кривично дјело, суд може на основу приједлога тужиоца или на приједлог овлашћених службених лица која су добила одобрење од тужиоца наредити да оператер телекомуникација или друго правно лице које врши пружање телекомуникационих услуга достави податке о коришћењу телекомуникационих услуга тог лица, ако би такви подаци могли да буду доказ у кривичном поступку или да послуже за прикупљање информација које могу да буду од користи у кривичном поступку.

(2) У хитним случајевима тужилац може наредити радње из става 1. овог члана и добијени подаци ће се запечатити док не буде издата судска наредба. О предузетим мјерама тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа издати наредбу. У случају да судија за претходни поступак не изда наредбу, тужилац ће податке вратити без претходног отварања.

(3) Радње из става 1. овог члана могу се одредити и према лицу за које постоје основи сумње да учиниоцу, односно од учиниоца преноси информације у вези са кривичним дјелом, односно да учинилац користи њено средство телекомуникације.

(4) Оператери телекомуникација или друго правно лице који пружају телекомуникационе услуге дужни су да тужиоцу и полицијским органима омогуће спровођење мјера из става 1. овог члана.

Члан 138.

Привремено одузимање ради обезбјеђења

(1) Суд може, у било које вријеме у току поступка, донијети на приједлог тужиоца, привремену мјеру одузимања имовине која се има одузети по Кривичном закону мјеру заплијене или другу неопходну, привремену мјеру како би се спријечило коришћење, отуђење или располагање том имовином.

(2) Овлашћена службена лица могу, када постоји опасност од одлагања, по налогу тужиоца, привремено одузети незаконито стечену имовину из става 1. овог члана заплијенити имовину или предузети друге неопходне привремене мјере како би се спријечило било какво коришћење, отуђење или располагање том имовином. О предузетим мјерама овлашћена службена лица одмах обавјештавају тужиоца, а о предузетим мјерама одлучује судија за претходни поступак у року од 72 часа.

(3) У случају да судија за претходни поступак ускрати одобрење, предузете мјере ће се обуставити, а одузети предмети и имовина ће бити одмах враћени лицу од којег су одузети.

Члан 139.

Враћање привремено одузетих предмета

(1) Предмети који су у току кривичног поступка привремено одузети вратиће се власнику, односно држаоцу, када у току поступка постане очигледно да њихово задржавање није у складу с чланом 129. овог закона, а не постоје разлози на њихово одузимање (члан 419.).

(2) О захтјеву за враћање привремено одузетих предмета суд је дужан да одлучи након изјашњења тужиоца, и то у року од најдуже седам дана.

3. Поступак са сумњивим стварима

Члан 140.

Оглашавање сумњивих ствари

(1) Нађе ли се код осумњиченог, односно оптуженог туђа ствар, а не зна се чија је, орган који води поступак описаће ту ствар и опис објавити на огласној табли општине на чијем подручју осумњичени, односно оптужени живи и на чијем је подручју кривично дјело учињено. У огласу ће се позвати власник да се јави у року од једне године од дана објављивања огласа, јер ће се иначе ствар продати. Новац добијен продајом уноси се у буџет Републике Српске.

(2) Ако се ради о стварима веће вриједности, објављивање се може извршити и путем дневног листа.

(3) Ако је ствар подложна квару или је њено чување везано са знатним трошковима, она ће се продати по одредбама које важе за извршни поступак, а новац предати на чување у судски депозит.

(4) По одредби става 3. овог члана поступиће се и кад ствар припада одбјеглом или непознатом учиниоцу кривичног дјела.

Члан 141.

Одлучивање о сумњивим стварима

(1) Ако се у току од једне године нико не јави за ствари или за новац добијен од продаје ствари, донијеће се рјешење да ствар постаје својина Републике Српске, односно да се новац уноси у буџет Републике Српске.

(2) Власник ствари има право да у парници тражи повраћај ствари или новца добијеног од продаје ствари. Застарјевање овог права почиње тећи од дана објављивања огласа.

4. Испитивање осумњиченог

Члан 142.

Основне одредбе о испитивању

(1) Испитивање осумњиченог у истрази врши тужилац или овлашћена службена лица.

(2) Испитивање треба вршити тако да се у пуној мјери поштује личност осумњиченог. Приликом испитивања осумњиченог не смије се употребити сила, пријетња, превара, наркотици или друга средства која могу утицати на слободу одлучивања и изражавања воље приликом давања изјаве или признања.

(3) Ако је поступљено противно одредби става 2. овог члана, на исказу осумњиченог не може се заснивати судска одлука.

Члан 143.

Поука осумњиченом о његовим правима

(1) Кад се осумњичени први пут испитује, питаће се за име и презиме, надимак ако га има, име и презиме родитеља, дјевојачко презиме мајке, гдје је рођен, гдје станује, дан, мјесец и годину рођења, које је народности и чији је држављанин, јединствен матични број грађана држављана Републике Српске и Босне и Херцеговине, чиме се занима, какве су му породичне прилике, да

ли је писмен, какве је школе завршио, да ли је, гдје и кад служио војску, односно има ли чин резервног војног старјешине, води ли се у војној евиденцији и код којег органа надлежног за послове одбране, да ли је одликован, каквог је имовног стања, да ли је, кад и зашто осуђиван, да ли је и кад изречену казну издржао, да ли се против њега води поступак за које друго кривично дјело, а ако је малољетан, ко му је законски заступник. Осумњичени ће се поучити да је дужан одазвати се позиву и одмах саопштити сваку промјену адресе или намјеру да промјени боравиште, а упозориће се и на последице ако по томе не поступи.

(2) На почетку испитивања осумњиченом ће се саопштити за које кривично дјело се терети и основе сумње против њега, а поучиће се и о сљедећим правима:

а) да није дужан изнијети своју одбрану нити одговарати на постављена питања,

б) да може узети браниоца по свом избору који може бити присутан његовом испитивању, као и да има право на браниоца без накнаде у случајевима предвиђеним овим законом,

в) да се може изјаснити о дјелу које му се ставља на терет и изнијети све чињенице и доказе које му иду у корист и ако то учини у присуству браниоца, да је такав његов исказ допуштен као доказ на главном претресу и да без његове сагласности може бити прочитан и коришћен на главном претресу,

г) да има право у току истраге разматрати списе и разгледати прибављене предмете који му иду у корист, осим ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге,

д) да има право на бесплатне услуге преводиоца ако не разумије или не говори језик који се користи приликом испитивања.

(3) Осумњичени се може добровољно одрећи права наведених у ставу 2. овог члана, али његово испитивање не може започети уколико се и док се његова изјава о одрицању не забиљежи у записник и док не буде потписана од стране осумњиченог. Осумњичени се ни под којим околностима не може одрећи права на присуство браниоца ако је његова одбрана обавезна у складу са овим законом.

(4) У случају да се осумњичени одрекао права да узме браниоца, а касније изрази жељу да узме браниоца, испитивање ће се одмах прекинути и поново ће се наставити када осумњичени добије браниоца или му се бранилац постави или ако осумњичени изрази жељу да настави да одговара на питања.

(5) Ако се осумњичени добровољно одрекне права да не одговара на постављена питања, мора му се и у том случају омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који му иду у корист.

(6) Ако је поступљено противно одредбама овог члана, на исказу осумњиченог не може заснивати судска одлука.

Члан 144.

Снимање испитивања осумњиченог

(1) О сваком испитивању осумњиченог сачињава се записник. Битни дијелови исказа унијеће се дословно у записник. Након што је записник сачињен, осумњиченом ће се прочитати записник и предати копија записника.

(2) Испитивање осумњиченог у правилу се снима на аудио или видео траку, под сљедећим условима:

- а) да је осумњичени обавијештен на језику који говори и разумије да се испитивање снима на аудио или видео траку,
- б) у случају прекида испитивања, разлог и вријеме прекида ће се назначити у снимку, као и вријеме настављања и закључења испитивања,
- в) на крају испитивања осумњичени ће добити могућност да појасни све што је рекао и да дода све што жели,
- г) запис са траке ће се преписати након завршетка испитивања, а копија преписа уручиће се осумњиченом заједно са копијом снимљене траке или ако је коришћена апаратура за истовремено прављење већег броја снимака, уручиће му се једна од оригинално снимљених трака,
- д) пошто се направи копија оригиналне траке у сврху преписа, оригинално снимљена трака или једна од оригинално снимљених трака ће се запечатити у присуству осумњиченог, са овјером потписа органа кривичног поступка и осумњиченог.

Члан 145.

Испитивање преко тумача

Испитивање осумњиченог обавиће се преко тумача у случајевима утврђеним у члану 152. овог закона.

5. Саслушање свједока

Члан 146.

Позив за саслушање свједока

- (1) Свједоци се саслушавају када постоји вјероватноћа да ће својим исказом моћи дати обавјештења о кривичном дјелу, учиниоцу и о другим важним околностима.
- (2) Позив за свједочење доставља тужилац, односно суд. Позивање као свједока малољетног лица које није навршило 16 година врши се преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе да се хитно поступа или других околности.
- (3) Свједоци који се због старости, болести или тешких тјелесних мана не могу одазвати позиву, могу се саслушати у свом стану, болници или на другом мјесту.
- (4) У позиву се свједок обавјештава да се позива у својству свједока, мјесто и вријеме када се треба одазвати позиву, као и о посљедицама неодржавања позиву.
- (5) Уколико се свједок не одазове позиву, нити свој изостанак оправда, суд може изрећи новчану казну до 5.000 КМ или наредити принудно довођење.
- (6) Наредбу за довођење свједока извршава судска полиција. Изузетно, наредбу може издати и тужилац, уколико уредно позвани свједок не дође, а свој изостанак не оправда, с тим да ову наредбу мора одобрити судија за претходни поступак у року од 24 часа од издавања наредбе.
- (7) Уколико свједок који је упозорен на посљедице без законских разлога одбије да свједочи, суд може на приједлог тужиоца донијети рјешење о кажњавању свједока новчаном казном до

30.000 KM. Против овог рјешења допуштена је жалба која не задржава извршење.

(8) О жалби против рјешења из ст. 5. и 7. овог члана одлучује вијеће (члан 24. став 5.).

Члан 147.

Лица која се не могу саслушати као свједоци

(1) Не може се саслушати као свједок:

а) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања државне, војне или службене тајне, док га надлежни орган не ослободи те дужности,

б) бранилац осумњиченог, односно оптуженог у погледу чињеница које су му постале познате у својству браниоца,

в) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања професионалне тајне (вјерски службеник, односно исповједник, новинар у сврху заштите извора информација, адвокат, биљежник, љекар, бабица и др.), осим ако је ослобођено те дужности посебним прописом или изјавом лица у чију је корист установљено чување тајне,

г) малолетно лице које с обзиром на узраст и душевну развијеност није способно схватити значај права да не мора свједочити.

(2) Ако је као свједок саслушано лице које се не може саслушати као свједок, на таквом исказу свједока не може се заснивати судска одлука.

Члан 148.

Лица која могу одбити свједочење

(1) Свједочење могу одбити:

а) брачни и ванбрачни друг осумњиченог, односно оптуженог,

б) родитељ или дијете, усвојилац или усвојеник осумњиченог, односно оптуженог.

(2) Орган који води поступак дужан је да лица из става 1. овог члана, прије њиховог саслушања или чим сазна за њихов однос према осумњиченом, односно оптуженом упозори да не морају свједочити. Упозорење и одговор се уносе у записник.

(3) Лице које може одбити свједочење према једном од осумњичених, односно оптужених може одбити свједочење и према осталим осумњиченим, односно оптуженим, ако се његов исказ према природи ствари не може ограничити сам на остале осумњичене, односно оптужене.

(4) Ако је као свједок саслушано лице које може одбити свједочење, а није на то упозорено или се није изричито одрекло тог права или то упозорење и одрицање није унесено у записник, на таквом исказу се не може заснивати судска одлука.

Члан 149.

Право свједока да не одговара на поједина питања

(1) Свједок има право да не одговара на поједина питања ако би га истинит одговор изложио кривичном гоњењу.

(2) Свједок који користи право из става 1. овог члана, одговориће на та питања ако му се да имунитет.

(3) Имуитет се даје одлуком тужиоца.

(4) Свједок који је добио имунитет и који је свједочио, неће се кривично гонити осим ако је дао лажни исказ.

(5) Свједоку се за савјетника, одлуком суда, одређује адвокат за вријеме трајања саслушања, уколико је очито да сам није у стању да користи своја права у вријеме саслушања и ако његови интереси не могу бити заштићени на други начин.

Члан 150.

Начин саслушања, суочење и препознавање

(1) Свједоци се саслушавају појединачно и у одсуству других свједока.

(2) У току поступка свједок се може суочити са другим свједоцима и осумњиченим, односно оптуженим.

(3) Ако је потребно да се утврди познаје ли свједок лице или предмет, тражиће се од њега прво да га опише или да наведе знакове по којима се разликују, па ће му се тек послје показати ради препознавања и то заједно с другим њему непознатим лицима, односно ако је то могуће - заједно с предметима исте врсте.

(4) Ако препознавање лица није могуће у складу са ставом 3. овог члана, препознавање ће се извршити на основу фотографија тог лица и фотографија свједоку непознатих лица.

Члан 151.

Ток саслушања свједока

(1) Свједок је дужан одговоре дати усмено.

(2) Свједок ће се претходно опоменути да је дужан говорити истину и да не смије ништа прећутати, а затим ће се упозорити да давање лажног исказа представља кривично дјело. Свједок ће се и упозорити да није дужан одговарати на питања предвиђена у члану 149. став 1. овог закона и ово упозорење ће се унијети у записник.

(3) Послје тога свједок ће се питати за име и презиме, име оца или мајке, занимање, боравиште, мјесто и годину рођења и његов однос с осумњиченим, односно оптуженим и оштећеним. Свједок ће се упозорити да је дужан да о промјени адресе или боравишта обавијести тужиоца, односно суд.

(4) Приликом саслушања малољетног лица нарочито ако је оно оштећено кривичним дјелом, поступиће се обазриво, да саслушање не би штетно утицало на психичко стање малољетника. Саслушање малољетног лица обавиће се уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(5) Оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела, а ако је такво испитивање обављено - на таквом исказу не може се заснивати судска одлука.

(6) С обзиром на животну доб, тјелесно и душевно стање или друге оправдане интересе, свједок се може саслушати путем техничких уређаја за пренос слике и звука на начин да му странке и бранилац могу постављати питања без присуства у просторији гдје се свједок налази. За потребе таквог испитивања може се одредити стручно лице.

(7) После општих питања свједок се позива да изнесе све што му је о предмету познато, а затим ће му се постављати питања ради провјеравања, допуне и разјашњења. Приликом саслушања свједока није допуштено служити се обманом нити постављати таква питања у којима је већ садржано како би требало одговорити.

(8) Свједок ће се увијек питати откуд му је познато оно о чему свједочи.

(9) Свједоци се могу суочити ако се њихови искази не слажу у погледу важних чињеница. Суочени ће се о свакој околности о којој се њихови искази међусобно не слажу понаособ саслушати и њихов одговор унијети у записник. Истовремено се могу суочити само два свједока.

(10) Оштећени који се саслушава као свједок питаће се да ли жели да у кривичном поступку остварује имовинскоправни захтјев.

Члан 152.

Саслушање свједока преко тумача

(1) Ако је свједок глув или нијем, његово саслушање врши се преко тумача.

(2) Ако је свједок глув, поставиће му се питања писмено, а ако је нијем, позваће се да писмено одговара. Ако се саслушање не може обавити на овај начин, позваће се као тумач лице које се са свједоком може споразумјети.

(3) Ако тумач није раније заклет, положиће заклетву да ће вјерно пренијети питања која се свједоку упућују и изјаве које он буде давао.

Члан 153.

Заклетва, односно изјава свједока

(1) Ако су испуњени услови за саслушање, суд може захтијевати од свједока да прије свједочења положи заклетву, односно да изјаву.

(2) Прије главног претреса, свједок може положити заклетву, односно дати изјаву само ако постоји бојазан да због болести или због других разлога неће моћи доћи на главни претрес. Заклетва, односно изјава се полаже пред судијом, односно предсједником вијећа. Разлог због којег је положена заклетва, односно дата изјава навешће се у записнику.

(3) Текст заклетве, односно изјаве гласи: "Заклињем се - изјављујем да ћу о свему што будем

питан говорити истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати”.

(4) Свједок заклетву полаже, односно даје изјаву усмено, читањем њеног текста или потврдним одговором након саслушаног садржаја текста заклетве, односно изјаве коју је прочитао судија, односно предсједник вијећа. Ниједи свједоци који знају да читају и пишу потписују текст заклетве, односно изјаве, а глуви или ниједи свједоци који не знају ни да читају ни да пишу - заклинају се, односно дају изјаву уз помоћ тумача.

(5) Одбијање и разлози одбијања свједока да положи заклетву, односно да изјаву унијеће се у записник.

Члан 154.

Лица која не полажу заклетву, односно не дају изјаву

Не смију се заклинавати, односно давати изјаву лица која нису пунољетна у тренутку саслушања, за која је доказано или за која постоји основана сумња да су извршила или судјеловала у кривичном дјелу због кога се саслушавају или која због душевног стања не могу да схвате значај заклетве.

Члан 155.

Снимање саслушања свједока аудио или аудио-визуелним средствима

Саслушање свједока се може снимати аудио или аудио-визуелним средствима у свим фазама поступка. Саслушање се мора снимити у случајевима када се ради о лицима која су млађа од 16 година и која су била оштећена кривичним дјелом, као и ако постоје основе за бојазан да се свједок не може саслушати на главном претресу.

Члан 156.

Заштићени свједок

На положај заштићеног свједока у поступку пред судом примјењују се одредбе посебног закона.

6. Увиђај и реконструкција

Члан 157.

Предузимање увиђаја

Увиђај се предузима када је за утврђивање неке важне чињенице у поступку потребно непосредно опажање.

Члан 158.

Реконструкција догађаја

- (1) Ради провјеравања изведених доказа или утврђивања чињеница које су од значаја за разјашњење ствари, орган који води поступак може одредити реконструкцију догађаја, која се врши тако што се понављају радње или ситуације у условима под којима се према изведеним доказима догађај одиграо. Ако су у исказима појединих свједока или осумњичених, односно оптужених радње или ситуације различито приказане, реконструкција догађаја ће се, по правилу, посебно извршити са сваким од њих.
- (2) Реконструкција се не смије вршити на начин којим се вријеђа јавни ред и морал или се доводи у опасност живот или здравље људи.
- (3) Приликом реконструкције могу се, по потреби, поново извести поједини докази.

Члан 159.

Помоћ вјештака и стручног лица

- (1) Увиђај и реконструкција догађаја врши се уз помоћ стручног лица криминалистичко-техничке или друге струке, које ће помоћи у проналажењу, обезбјеђењу или описивању трагова, извршити потребна мјерења и снимања, сачинити скицу и фотодокументацију или прикупити и друге податке.
- (2) На увиђај или реконструкцију може се позвати и вјештак, ако би његово присуство било од користи за давање налаза и мишљења.

7. Вјештачење

Члан 160.

Одређивање вјештачења

Вјештачење се одређује када за утврђивање или оцјену неке важне чињенице треба прибавити налаз и мишљење лица која располажу потребним стручним знањем. Ако научно, техничко или друга стручна знања могу помоћи суду да оцијени доказе или разјасни спорне чињенице, вјештак као посебна врста свједока може свједочити давањем налаза о чињеницама и мишљења које садржи оцјену о чињеницама.

Члан 161.

Наредба о вјештачењу

- (1) Писмену наредбу за вјештачење издаје тужилац или суд. У наредби ће се навести чињенице у погледу којих се врши вјештачење.
- (2) Ако за одређену врсту вјештачења постоји стручна установа или се вјештачење може обавити у оквиру државног органа, таква вјештачења, а посебно сложенија, повјериће се, по правилу, таквој установи, односно органу. У том случају, та установа, односно орган одређује једног или више стручњака који ће извршити вјештачење.

Члан 162.

Дужности вјештака којег је одредио тужилац, односно суд

Лице које тужилац, односно суд одреди за вјештака дужно је тужиоцу, односно суду доставити свој извјештај који садржи сљедеће: доказе које је прегледао, обављене тестове, налаз и мишљење до којег је дошао и све друге релевантне податке које вјештак сматра потребним за праведну и објективну анализу. Вјештак ће детаљно образложити како је дошао до одређеног мишљења.

Члан 163.

Ко не може бити вјештак

- (1) За вјештака се не може одредити лице које не може бити саслушано као свједок (члан 147.) или лице које је ослобођено од дужности свједочења (члан 148.), као ни лице према којем је кривично дјело учињено, а ако је такво лице одређено на његовом налазу и мишљењу не може се заснивати судска одлука.
- (2) Разлог за изузеће вјештака (члан 42.) постоји и у погледу лица које је заједно с осумњиченим, односно оптуженим или оштећеним у радном односу у истом органу, предузећу и другом правном лицу или код самосталног привредника, као и у погледу лица које је у радном односу код оштећеног или осумњиченог, односно оптуженог.
- (3) За вјештака се неће одредити лице које је саслушано као свједок.

Члан 164.

Поступак вјештачења

- (1) Вјештачењем руководи орган који је наредио вјештачење. Прије почетка вјештачења позваће се вјештак да предмет вјештачења пажљиво размотри, да тачно наведе све што запази и утврди и да своје мишљење изнесе непристрасно и у складу са правилима науке и вјештине. Посебно ће се упозорити да је лажно вјештачење кривично дјело.
- (2) Приликом давања налаза и мишљења о предмету који се прегледа, вјештак ће се ослањати на доказе на које му је указало овлашћено службено лице, тужилац или суд. Вјештак може

свједочити само о чињеницама које произилазе из његових непосредних сазнања, осим ако се приликом припреме свог налаза и мишљења није користио информацијама на које би се оправдано ослањали остали стручњаци исте струке.

(3) Вјештаку се могу давати разјашњења, а може му се допустити и да разматра списе. Вјештак може предложити да се изведу докази или прибаве предмети и подаци који су од важности за давање његовог налаза и мишљења. Ако присуствује увиђају, реконструкцији догађаја или другој истражној радњи, вјештак може предложити да се разјасне поједине околности или да се лицу које се саслушава поставе поједина питања.

Члан 165.

Прегледање предмета вјештачења

(1) Вјештак прегледа предмете вјештачења на месту гдје се они налазе, осим ако су за вјештачење потребна дуготрајна испитивања или ако се испитивања врше у установи, односно органу или ако то захтијевају разлози морала.

(2) Ако је у оквиру вјештачења потребно извршити анализу неке материје, вјештаку ће се, ако је то могуће, ставити на располагање само дио те материје, а остатак ће се у потребној количини сачувати за случај накнадних анализа.

Члан 166.

Достављање налаза и мишљења

Вјештак доставља налази мишљење као и радни материјал, скице и забиљешке органу који га је одредио.

Члан 167.

Вјештачење у стручној установи или државном органу

(1) Ако се вјештачење повјерава стручној установи, односно државном органу, тужилац, односно суд ће упозорити ту установу или орган који врши вјештачење да у давању налаза и мишљења не може учествовати лице из члана 163. овог закона или лице за које постоје разлози за изузеће од вјештачења предвиђени у овом закону, а биће упозорено и на посљедице давања лажног налаза и мишљења.

(2) Стручној установи, односно државном органу ставиће се на располагање материјал потребан за вјештачење, а ако је потребно, поступиће се у складу са поступком одређеним чланом 164. овог закона.

(3) Писмени налаз доставља стручна установа, односно државни орган и мишљење лица која су извршила вјештачење.

Члан 168.

Преглед, обдукција и ексхумација леша

(1) Прегледи обдукција леша предузеће се увијек кад у неком смртном случају постоји сумња да је смрт узрокована кривичним дјелом или да је у вези са извршењем кривичног дјела. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексхумација у циљу његовог прегледа и обдукције.

(2) При прегледу и обдукцији леша предузеће се потребне мјере да се установи идентитет леша и у том циљу посебно ће се описати подаци о вањским и унутрашњим тјелесним особинама леша.

Члан 169.

Преглед и обдукција леша ван специјализоване медицинске установе

(1) Специјализована медицинска установа врши преглед и обдукцију леша.

(2) Кад се вјештачење не врши у специјализованој установи, преглед и обдукцију леша врши љекар специјалиста судске медицине. Тим вјештачењем руководи тужилац о чему води записник. Саставни дио записника је налаз и мишљење вјештака.

(3) За вјештака се не може одредити љекар који је лијечио умрлог. Међутим, љекар који је лијечио умрлог може се саслушати као свједок, ради давања разјашњења о току и околностима болести умрлог.

Члан 170.

Извјештај о прегледу и обдукцији

(1) Вјештак судске медицине ће у свом мишљењу навести узрок и вријеме када је смрт наступила.

(2) Ако је на лешу нађена било каква повреда, утврдиће да ли је ту повреду нанио неко други и ако јесте, чиме, на који начин, колико времена прије него што је смрт наступила и да ли је она проузроковала смрт. Ако је на лешу нађено више повреда, утврдиће се да ли је свака повреда извршена истим средством и која је повреда проузроковала смрт, а ако је више смртоносних повреда, која је од њих или које од њих су својим заједничким дјеловањем биле узрок смрти.

(3) У случају из става 2. овог члана нарочито ће се утврдити да ли је смрт проузрокована самом врстом и општом природом повреде или због личног својства или нарочитог стања организма повријеђеног или због случајних околности или околности под којим је повреда нанијета.

(4) Вјештак је дужан да обради пажњу на нађени биолошки материјал (крв, пљувачка, сперма, урин и др.) и да га опише и сачува за биолошко вјештачење - ако оно буде одређено.

Члан 171.

Преглед и обдукција зачетка и новорођенчета

- (1) При прегледу и обдукцији зачетка треба посебно утврдити његову старост, способност за ванматерични живот и узрок смрти.
- (2) При прегледу и аутопсији леша новорођенчета, посебно ће се утврдити да ли је рођено живо или мртво, да ли је било способно за живот, колико је дуго живјело, као и вријеме и узрок смрти.

Члан 172.

Токсиколошко испитивање

- (1) Ако постоји сумња тровања, сумњиве материје које су нађене у лешу или на другом мјесту упутиће се на вјештачење установи или државном органу који врши токсиколошка испитивања.
- (2) При прегледу сумњивих материја посебно ће се утврдити врста, количина и дјеловање нађеног отрова, а ако се ради о прегледу материја узетих из леша, по могућности и количина употребљеног отрова.

Члан 173.

Вјештачење тјелесних повреда

- (1) Вјештачење тјелесних повреда врши се, по правилу, прегледом повријеђеног, а ако то није могуће или није потребно - на основу медицинске документације или других података у спису.
- (2) Пошто тачно опише повреде, вјештак ће дати мишљење, нарочито о врсти и тежини сваке поједине повреде и њиховом укупном дјеловању с обзиром на њихову природу или посебне околности случаја, какво дјеловање те повреде обично производе, а какво су у конкретном случају произвеле и чиме су повреде извршене и на који начин.

Члан 174.

Тјелесни преглед и друге радње

- (1) Тјелесни преглед предузеће се и без пристанка осумњиченог, односно оптуженог, ако је потребно да се утврде чињенице важне за кривични поступак. Тјелесни преглед других лица може се без њиховог пристанка предузети само онда ако се мора утврдити да ли се на њиховом тијелу налази одређен траг или последица кривичног дјела.
- (2) Узимање крви и друге љекарске радње које се по правилима медицинске науке предузимају ради анализе и утврђивања других важних чињеница за кривични поступак, могу се предузети и

без пристанка лица које се прегледа - ако због тога не би наступила каква штета по његово здравље.

(3) Предузимање тјелесног прегледа осумњиченог, односно оптуженог и друге радње у вези с тим, наређује суд, а ако постоји опасност од одлагања - тужилац.

(4) Није допуштено да се према осумњиченом, односно оптуженом или свједуку примјене медицинске интервенције или да им се дају таква средства којима би се утицало на њихову вољу при давању исказа.

(5) Ако је поступљено противно одредбама овог члана на тако прибављеним доказима не може се заснивати судска одлука.

Члан 175.

Психијатријско вјештачење

(1) Ако се појави сумња да је искључена или смањена урачунљивост осумњиченог, односно оптуженог или да је осумњичени, односно оптужени учинио кривично дјело због зависности од алкохола или опојних дрога или да због душевних сметњи није способан да учествује у поступку, одредиће се психијатријско вјештачење.

(2) Ако се у току истраге осумњичени добровољно не подвргне психијатријском прегледу ради вјештачења или ако је према мишљењу вјештака потребно дуже посматрање, осумњичени ће се послати на психијатријски преглед, односно на посматрање у одговарајућу здравствену установу. Рјешење о томе доноси судија за претходни поступак на приједлог тужиоца. Посматрање не може трајати дуже од два мјесеца.

(3) Ако вјештаци установе да је душевно стање осумњиченог, односно оптуженог поремећено, одредиће природу, врсту, степен и трајност поремећености и дати своје мишљење о томе какав је утицај такво душевно стање имало и какав још има на схватање и поступке осумњиченог, односно оптуженог, као и да ли је и у којој мјери поремећај душевног стања постојао у вријеме извршења кривичног дјела.

(4) Ако се у здравствену установу упућује осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору, судија ће обавијестити ту установу о разлозима због којих је одређен притвор, да би се предузеле мјере потребне за обезбјеђење сврхе притвора.

(5) Вријеме проведено у здравственој установи урачунаће се осумњиченом, односно оптуженом у притвор, односно у казну, ако буде изречена.

Члан 176.

Вјештачење пословних књига

(1) Кад је потребно да се предузме вјештачење пословних књига, орган пред којим се води поступак дужан је вјештацима назначити у ком правцу и у ком обиму треба вршити вјештачење и које чињенице и околности треба утврдити.

(2) Ако је за предузимање вјештачења пословних књига предузећа, других правних лица или самосталног привредника нужно да се претходно среди њихово књиговодство, трошкови око сређивања књиговодства падају на њихов терет.

(3) Наредбу о сређивању књиговодства доноси орган који води поступак, на основу образложеног писменог извјештаја вјештака којем је наређено вјештачење пословних књига. У наредби ће се назначити и износ који је правно лице, односно самостални привредник дужан положити органу који води поступак као предујам за трошкове око сређивања књиговодства.

(4) Наплата трошкова, уколико њихов износ није био предујмљен, врши се у корист органа који је унапријед исплатио трошкове и награду вјештацима.

Члан 177.

Обављање анализе дезоксирибонуклеинске киселине

Анализу дезоксирибонуклеинске киселине (у даљем тексту: ДНК) може обављати искључиво институција специјализована за ту врсту вјештачења.

Члан 178.

Када се врши анализа ДНК

(1) Анализа ДНК може се вршити уколико је то неопходно потребно за одређивање идентитета или чињеница да ли трагови материја који су откривени потичу од осумњиченог, односно оптуженог или оштећеног.

(2) Узорци пљувачке ради вршења ДНК анализе могу се узимати увијек и за то није потребан пристанак лица, нити се та радња може сматрати повредом тјелесног интегритета.

Члан 179.

Коришћење резултата анализе ДНК у другим кривичним поступцима

У циљу утврђивања идентитета осумњиченог, односно оптуженог са његовог тијела могу се узети ћелије ради анализе ДНК. Подаци добијени на овај начин могу се користити и у другим кривичним поступцима против истог лица.

Члан 180.

Регистар извршених анализа ДНК и заштитних података

(1) Све извршене анализе ДНК воде се у посебном регистру при министарству надлежном за послове здравља Републике Српске.

(2) Заштита података добијених анализа из става 1. овог члана уређује се посебним законом.

Глава XVI

МЈЕРЕ ЗА ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ПРИСУСТВА ОСУМЊИЧЕНОГ, ОДНОСНО ОПТУЖЕНОГ И УСПЈЕШНО ВОЂЕЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

1. Заједничке одредбе

Члан 181.

Врсте мјера

(1) Мјере које се могу предузети према оптуженом за обезбјеђење његовог присуства и за успјешно вођење кривичног поступка су позив, довођење, мјере забране, јемство и притвор.

(2) Приликом одлучивања коју ће од наведених мјера примјенити, надлежни орган придржаваће се услова одређених за примјену појединих мјера, водећи рачуна да се не примјењује тежа мјера ако се иста сврха може постићи блажом мјером.

(3) Ове мјере укинуће се и по службеној дужности одмах кад престану разлози који су их изазвали, односно замијениће се другом блажом мјером кад за то наступе услови.

(4) Одредбе ове главе сходно се примјењују и на осумњиченог.

2. Позив

Члан 182.

Достављање и садржај позива

(1) Присуство оптуженог при извршењу радњи у кривичном поступку осигурава се његовим позивањем. Позив оптуженом упућује суд.

(2) Позивање се врши достављањем затвореног писменог позива који садржи: назив органа који позива, име и презиме оптуженог, назив кривичног дјела које му се ставља на терет, мјесто гдје оптужени има да дође, дан и час кад треба да дође, означање да се позива у својству оптуженог и упозорење да ће у случају недоласка бити принудно доведен, да је дужан одмах обавијестити тужиоца, односно суд о промјени адресе, као и о намјери да промијени боравиште и службени печат и потпис тужиоца, односно судије који позива.

(3) Кад се осумњичени, односно оптужени први пут позива, поучиће се у позиву о праву да узме браниоца и да бранилац може бити присутан његовом испитивању.

(4) Кад се осумњичени први пут позива, поучиће се у позиву о његовим правима у складу са чланом 143. овог закона. До подизања оптужнице позив осумњиченом упућује тужилац.

(5) Ако осумњичени, односно оптужени није у стању одазвати се позиву услед болести или друге неотклоњиве сметње, испитаће се у мјесту гдје се налази или ће се осигурати његов превоз до зграде суда или другог мјеста гдје се радња предузима.

3. Довођење

Члан 183.

Наредба за довођење

(1) Наредбу да се осумњичени, односно оптужени доведе може издати суд ако је донесено рјешење о притвору или ако уредно позвани оптужени не дође, а свој изостанак не оправда, или ако се није могло извршити уредно достављање позива, а из околности очигледно произлази да оптужени избјегава пријем позива.

(2) Изузетно, у хитним случајевима, наредбу из става 1. овог члана може издати и тужилац - уколико уредно позвани осумњичени не дође, а свој изостанак не оправда.

(3) Наредбу за довођење извршава судска полиција.

(4) Наредба за довођење издаје се писмено. Наредба садржи: име и презиме оптуженог који се има довести, назив кривичног дјела које му се ставља на терет уз навођење одредбе Кривичног закона, разлог због кога се наређује довођење, службени печат и потпис судије који наређује довођење.

(5) Лице коме је повјерено извршење наредбе предаје наредбу осумњиченом, односно оптуженом и позива га да с њим пође. Ако осумњичени, односно оптужени то одбије, доведиће га принудно.

4. Мјере забране

Члан 184.

Забрана напуштања боравишта и забрана путовања

(1) Ако постоје околности које указују да би осумњичени или оптужени могао побјећи, сакрити се, отићи у непознато мјесто или у иностранство, суд може, образложеним рјешењем, забранити осумњиченом или оптуженом да напусти боравиште.

(2) У околностима из става 1. овог члана, суд такође може, било као додатну мјеру уз забрану напуштања боравишта, било као засебну мјеру, наредити привремено одузимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и забрану коришћења личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине (забрана путовања).

Члан 185.

Остале мјере забране

(1) Када околности случаја на то указују, суд може изрећи једну или више сљедећих мјера забране:

- а) забрану предузимања одређених активности или службених дужности,
- б) забрану посјеђивања одређених мјеста или подручја,
- ц) забрану састајања с одређеним лицима,
- д) наредбу да се повремено јавља одређеном државном органу и
- е) привремено одузимање возачке дозволе.

(2) Остале мјере забране из става 1. овог члана могу бити изречене уз забрану напуштања боравишта као и уз забрану путовања из члана 184. овог закона, или као засебне мјере.

Члан 186.

Изрицање мјере забране

(1) Суд може изрећи забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране образложеним рјешењем на приједлог странке или браниоца.

(2) Када одлучује о притвору, суд може изрећи забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране по службеној дужности, умјесто одређивања или продужавања притвора.

(3) Осумњичени или оптужени ће се у рјешењу о изрицању мјера забране упозорити да му се може одредити притвор ако прекрши обавезу из изречене мјере.

(4) У току истраге мјере забране одређује и укида судија за претходни поступак, након подизања оптужнице - судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса - тај судија, односно предсједник вијећа.

(5) Мјере забране могу трајати док за то постоји потреба, а најдуже до правоснажности пресуде ако том лицу није изречена казна затвора а најкасније до упућивања на издржавање казне ако је том лицу изречена казна затвора. Забрана путовања може такође трајати док изречена новчана казна није плаћена у потпуности и/или док се у потпуности не изврши одлука о имовинско-правном захтјеву и/или о одузимању имовинске користи.

(6) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или судија, односно предсједник вијећа дужан је да свака два мјесеца испита да ли је примјењена мјера још потребна.

(7) Против рјешења којим се одређују, продужавају или укидају мјере забране странка, односно бранилац може поднијети жалбу, а тужилац и против рјешења којим је његов приједлог за примјену мјере одбијен. О жалби одлучује вијеће из члана 24.става 5 овог закона, у року од три дана од дана пријема жалбе. Жалба не задржава извршење рјешења.

Члан 187.

Садржај мјера забране

(1) У рјешењу којим изриче мјеру забране напуштања боравишта за осумњиченог или оптуженог суд ће одредити мјесто у којем осумњичени или оптужени мора боравити док траје ова мјера, као и границе ван којих се осумњичени или оптужени не смије удаљавати. То мјесто може бити ограничено на дом осумњиченог или оптуженог.

(2) У рјешењу којим изриче мјеру забране путовања суд ће наредити привремено одизимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и извршење забране кориштења личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине. Рјешење ће садржавати личне податке осумњиченог или оптуженог, а по потреби може садржавати и остале податке.

(3) У рјешењу којим изриче мјеру забране посјеђивања одређених мјеста или подручја Суд ће одредити мјесто и подручје те удаљености испод које им се осумњичени или оптужени не смије приближити.

(4) У рјешењу којим изриче мјеру забране састајања са одређеним лицима суд ће одредити раздаљину испод које се осумњичени или оптужени не смије приближити одређеном лицу.

(5) У рјешењу којим изриче мјеру повременим јављања одређеном органу суд ће одредити службено лице којем се осумњичени или оптужени мора јављати, рок у којем се мора јављати и начин вођења евиденције о јављању осумњиченог или оптуженог.

(6) У рјешењу којим изриче мјеру привременог одузимања возачке дозволе суд ће навести категорије за које ће возачка дозвола бити суспендована. Рјешење ће садржавати личне податке осумњиченог или оптуженог, а по потреби може садржавати и остале податке.

Члан 188.

Ограничења у погледу садржаја мјере забране

(1) Мјерама забране не може се ограничити право осумњиченог или оптуженог да комуницира са својим браниоцем у Босни и Херцеговини.

(2) Мјерама забране не може се ограничити право осумњиченог или оптуженог да живи у свом дому у Босни и Херцеговини, да се несметано виђа са члановима породице и блиским сродницима али само у Босни и Херцеговини или само на мјесту одређеном у забрани напуштања боравишта, осим када се поступак води због кривичног дјела учињеног на штету члана породице или блиских сродника, нити се може ограничити право осумњиченог или оптуженог да обавља своју професионалну дјелатност, осим ако се поступак води због кривичног дјела учињеног у вези са обављањем те дјелатности.

Члан 189.

Извршење мјере забране

(1) Рјешење којим се изриче мјера забране напуштања боравишта доставља се и органу који извршава мјеру.

(2) Рјешење којим се изриче мјера забране путовања доставља се и граничној полицији, а привремено одузимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и извршење забране кориштења личне карте за прелазак државне границе унијеће се у Главни центар за обраду података.

(3) Мјере забране напуштања боравишта, забране путовања, забране посјећивања одређеног мјеста или подручја, забране састајања са одређеним лицима и привременог одузимања возачке дозволе извршава полицијски орган.

(4) Мјера обавезе осумњиченог или оптуженог да се повремено јавља одређеном органу извршава полицијски орган или орган којем се осумњичени или оптужени мора јављати.

Члан 190.

Провјера мјера забране и обавеза извјештавања

(1) Суд може у свако доба наложити провјеру мјера забране и затражити извјештај од органа надлежног за њихово извршење. Тај орган је дужан извјештај без одлагања доставити суду.

(2) Ако осумњичени или оптужени не испуњава обавезе наложене изреченом мјером, орган који извршава мјеру о томе обавјештава суд, а суд му због тога може изрећи додатну мјеру забране или одредити притвор.

Члан 191.

Посебна одредба о забрани путовања

(1) Изузетно, у хитним случајевима, а нарочито у случајевима у којима се ради о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна, тужилац може издати наредбу о привременом одузимању путних исправа и личне карте уз забрану издавања нових докумената који се могу користити за прелазак државне границе.

(2) Тужилац може издати наредбу из става 1 овог члана када издаје наредбу о спровођењу истраге, када саслушава осумњиченог или када издаје наредбу за доношење према члану 183. ставу 2 овог закона, или кад год је потребно хитно поступање за ефикасно вођење поступка до почетка главног претреса.

(3) У току истраге тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак, а након подизања оптужнице - судију за претходно саслушање, а након што се предмет упути судији или вијећу у сврху заказивања главног претреса - тог судију или пресједавајућег судију, који ће одлучити о наредби у року од 72 часа. У случају да судија не изда наредбу, путне исправе и лична карта ће бити враћени.

(4) Наредбу о привременом одузимању путних исправа и личне карте уз забрану издавања нових докумената који се могу користити за прелазак државне границе извршава полицијски орган, а може је извршити и судска полиција. Ако осумњичени или оптужени одбије да преда путне исправе и личну карту, наредба ће се присилно извршити.

(5) Осумњиченом или оптуженом ће бити издата потврда о одузетим документима. За личну карту осумњиченом или оптуженом ће бити издата посебна потврда или карта која замјењује личну карту у сваком погледу, али која се не може користити за прелазак државне границе.

5. Јемство

Члан 192.

Услови за одређивање јемства

Осумњичени, односно оптужени којем се притвор има одредити или му је већ одређен само због бојазни да ће побјећи може се оставити на слободи, односно може се пустити на слободу ако он лично или ко други за њега пружи јемство да до краја кривичног поступка неће побјећи, а сам осумњичени, односно оптужени обећа да се неће крити и да без одобрења неће напустити своје боравиште.

Члан 193.

Садржај јемства

(1) Јемство увијек гласи на новчани износ који се одређује с обзиром на тежину кривичног дјела, личне и породичне прилике осумњиченог, односно оптуженог и имовно стање лица које даје јемство.

(2) Јемство се састоји у полагању готовог новца, папира од вриједности, драгоцености или других покретних ствари веће вриједности које се лако могу уновчити и чувати или у стављању хипотеке за износ јемства на непокретна добра лица које даје јемство или у личној обавези једног или више грађана да ће у случају бјекства оптуженог платити утврђени износ јемства.

(3) Лице које даје јемство мора доставити доказе о свом имовном стању, поријеклу имовине, власништву и посједу над имовином која се даје као јемство.

(4) Ако оптужени побјегне, рјешењем ће се одредити да је вриједност дата као јемство, приход буџета Републике Српске.

Члан 194.

Престанак јемства

(1) Осумњичени, односно оптужени ће се и поред датог јемства ставити у притвор ако на уредан позив не дође, а изостанак не оправда, ако се спрема за бјекство или ако се против њега, пошто је остављен на слободи, појави који други законски основ за притвор.

(2) У случају из става 1. овог члана, јемство се укида. Положени новчани износ, драгоцености, папири од вриједности или друге покретне ствари враћају се, а хипотека се скида. На исти начин ће се поступити и кад се кривични поступак правноснажно доврши рјешењем о обустави поступка или пресудом.

(3) Ако је пресудом изречена казна затвора, јемство се укида тек кад осуђени почне издржавати казну.

Члан 195.

Рјешење о јемству

У току истраге рјешење о јемству и о његовом укидању доноси судија за претходни поступак, последице подизања оптужнице - судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса, тај судија, односно предсједник вијећа. Рјешење којим се одређује јемство и рјешење којим се јемство укида доноси се по саслушању тужиоца.

6. Притвор

Члан 196.

Опште одредбе

(1) Притвор се може одредити или продужити само под условима прописаним у овом закону и само ако се иста сврха не може остварити другом мјером.

(2) Притвор одређује или продужује рјешењем суд на приједлог тужиоца, а након што суд претходно саслуша осумњиченог, односно оптуженог, на околности разлога због којих се притвор предлаже, осим у случају из члана 197. став 1. тачка а).

(3) Тужилац је дужан да поднесе образложен приједлог за продужење притвора суду најкасније пет дана прије истека рока из рјешења о притвору. Суд одмах доставља приједлог осумњиченом, односно оптуженом и његовом браниоцу.

(4) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме. Ако се оптужени налази у притвору, дужност је свих органа који учествују у кривичном поступку и органа који им пружају правну помоћ да поступају са посебном хитношћу.

(5) У току цијелог поступка притвор ће се укинути чим престану разлози на основу којих је одређен, а притвореник ће се одмах пустити на слободу.

(6) По приједлогу оптуженог или браниоца за укидање притвора који је заснован на новим чињеницама суд ће одржати рочиште, односно сједницу вијећа о коме ће обавијестити странке и браниоца. Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени не спречава одржавање рочишта, односно сједнице вијећа.

(7) Против ријешења о одбијању приједлога за укидање притвора жалба је дозвољена.

(8) Ако приједлог није заснован на новим чињеницама које су од значаја за укидање притвора, суд неће донијети посебно рјешење.

Члан 197.

Разлози за притвор

(1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор се против тог лица може одредити:

а) ако се крије или ако постоје друге околности које указују на опасност од бјекства,

б) ако постоји основана бојазан да ће уништити, сакрити, измијенити или фалсификовати доказе или трагове важне за кривични поступак или ако нарочите околности указују да ће ометати кривични поступак утицајем на свједоке, саучеснике или прикриваче,

в) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора три година или тежа казна,

г) у ванредним околностима, ако је ријеч о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна, а које је посебно тешко с обзиром на начин извршења или последице кривичног дјела, ако би пуштање на слободу резултирало стварном пријетњом нарушавања јавног реда.

(2) У случају из тачке б) став 1. овог члана, притвор ће се укинути чим се обезбиједи докази због којих је притвор одређен.

Члан 198.

Опште право задржавања

Лице затечено на извршењу кривичног дјела свако може задржати. Лице које је задржано мора се одмах предати суду, тужиоцу или најближем полицијском органу, а ако се то не може учинити - мора се одмах обавијестити један од тих органа.

Члан 199.

Надлежност за одређивање притвора

- (1) Притвор одређује рјешењем суд на образложени приједлог тужиоца.
- (2) Рјешење о притвору садржи: име и презиме лица које се лишава слободе, кривично дјело за које се окривљује, законски основ за притвор, образложење, поуку о праву на жалбу, службени печат и потпис судије који одређује притвор.
- (3) Рјешење о притвору предаје се лицу на које се односи у часу притварања. У списима се мора назначити час предаје рјешења.
- (4) Против рјешења о притвору притворено лице може се жалити вијећу (члан 24. став 5.) у року од 24 часа од часа пријема рјешења. Ако се притворено лице први пут испитује по истеку овог рока, може изјавити жалбу приликом тог испитивања. Жалба с преписом записника о испитивању, ако је притворено лице испитано и доказима на којима се заснива рјешење о притвору као и рјешење о притвору достављају се одмах вијећу. Жалба не задржава извршење рјешења.
- (5) У случају из ст. 4. овог члана, вијеће које одлучује о жалби дужно је донијети одлуку у року од 48 часова.

Члан 200.

Трајање притвора у истрази

- (1) Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија за претходни поступак ће преиспитати основаност захтјева за одређивање притвора. По рјешењу судије за претходни поступак, притвор може трајати најдуже мјесец дана од дана лишења слободе. Послије тог рока осумњичени се може задржати у притвору само на основу рјешења о продужењу притвора.
- (2) Притвор се по одлуци вијећа (члан 24. став 5.), на образложен приједлог тужиоца, може продужити највише за два мјесеца. Против рјешења вијећа дозвољена је жалба која не задржава извршење.

(3) Ако се поступак води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора 10 година или тежа казна и ако постоје нарочито важни разлози, притвор се може, одлуком Врховног суда Републике Српске, продужити, на образложени приједлог тужиоца, за највише још три мјесеца. Против овог рјешења допуштена је жалба која не задржава извршење рјешења. О жалби одлучује вијеће Врховног суда у другом саставу.

(4) Изузетно и у нарочито сложеном предмету везаном за кривично дјело за које је прописана казна дуготрајног затвора, притвор се може поново продужити за још највише три (3) мјесеца након продужетка притвора из става 3. овог члана. Притвор се може продужити два пута узастопно, на образложени приједлог тужиоца за свако продужење, који треба да садржи изјаву колегијума тужилаштва о потребним мјерама да би се истрага завршила (члан. 233. став 2.). О жалби против рјешења Врховног суда Републике Српске о продужењу притвора одлучује вијеће Врховног суда у другом саставу. Жалба не задржава извршење рјешења.

(5) Ако се до истека рокова из ст. 1. до 4. овог члана не потврди оптужница, осумњичени ће се пустити на слободу.

Члан 201.

Укидање притвора

У току истраге, прије истека рока трајања притвора, судија за претходни поступак може укинути притвор по претходном саслушању тужиоца. Против тог рјешења тужилац може изјавити жалбу вијећу из члана 24. став 5. овог закона, које је дужно донијети одлуку у року од 48 часова.

Члан 202.

Притвор након потврђивања оптужнице

(1) Притвор се може одредити, продужити или укинути и након потврђивања оптужнице. Контрола оправданости притвора се врши по истеку свака два мјесеца од дана доношења посљедњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.

(2) Након потврђивања оптужнице и прије изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже :

а) једну годину у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора до пет година;

б) једну годину и шест мјесеци у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора до десет година;

ц) двије године у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора преко десет година, али не и казна дуготрајног затвора;

д) три године у случају кривичног дјела за које је прописана казна дуготрајног затвора.

(3) Ако за вријеме из става 2. овог члана не буде изречена првостепена пресуда, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу.

(4) После изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже још девет (9) мјесеци. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначује или потврђује, притвор ће бити укинут и оптужени пуштен на слободу. Ако у року од девет (9) мјесеци буде донесена другостепена одлука којом се првостепена пресуда укида, притвор може трајати најдуже још једну годину од доношења те другостепене одлуке.

(5) Притвор се увијек укида истеком изречене казне.

Члан 203.

Одређивање притвора након изрицања пресуде

(1) Када изрекне пресуду на казну затвора, суд ће оптуженом одредити притвор, односно притвор ће се продужити ако постоје разлози из члана 197. став 1. тач. а), в) и г) овог закона, а оптуженом који се налази у притвору укинуће притвор ако за притвор више не постоје разлози због којих је био одређен. У овом случају доноси се посебно рјешење, а жалба против рјешења не задржава његово извршење.

(2) Притвор ће се укинути ако је оптужени ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена осим из разлога ненадлежности суда или ако је оглашен кривим, а ослобођен од казне или је осуђен само на новчану казну или је условно осуђен или је због урачунавања притвора казну већ издржао.

(3) После изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже још девет мјесеци. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначује или потврђује, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу. Ако у року од девет мјесеци буде изречена другостепена одлука којом се првостепена пресуда укида, притвор може трајати најдуже још једну годину од изрицања другостепене одлуке.

(4) На захтјев оптуженог, који се после изрицања казне затвора налази у притвору, судија, односно предсједник вијећа може оптуженог рјешењем упутити у установу за издржавање казне и прије правноснажности пресуде.

(5) Притвор се увијек укида истеком изречене казне.

(6) Оптужени који се налази у притвору, а пресуда којом му је изречена казна затвора је постала правоснажна, остаће у притвору до упућивања на издржавање казне а најдуже до истека трајања изречене казне.

Члан 204.

Лишење слободе и задржавање

(1) Полицијски орган може лице лишити слободе ако постоје основи сумње да је то лице починило кривично дјело и ако постоји ма који разлог предвиђен у члану 197. овог закона, а полицијски орган дужан је да такво лице без одлагања, а најкасније у року од 24 часа спроведе тужиоцу. Приликом довођења, полицијски орган ће обавијестити тужиоца о разлозима и о времену лишења слободе. Употреба силе приликом довођења допуштена је у складу са законом.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, када је ријеч о кривичним дјелима тероризма, лице се мора спровести тужиоцу најкасније у року од 72 часа.

(3) Лице лишено слободe мора бити поучено у складу са чланом 5. овог закона.

(4) Ако лице лишено слободe не буде спроведено тужиоцу у року из ст. 1. и 2. овог члана, пустиће се на слободу.

(5) Тужилац је дужан да лице лишено слободe испита без одгађања, а најкасније у року од 24 часа и у том року одлучи да ли ће лице лишено слободe пустити на слободу или ће поставити образложени приједлог за одређивање притвора осигуравајући довођење лица пред судију за претходни поступак.

(6) Судија за претходни поступак ће одмах, а најкасније у року од 24 часа донијети одлуку о приједлогу за одређивање притвора.

(7) Ако судија за претходни поступак не прихвати приједлог за одређивање притвора, донијеће рјешење којим се приједлог одбија и лице одмах пушта на слободу. Тужилац може уложити жалбу на рјешење судије за претходни поступак, али жалба не задржава извршење рјешења.

(8) Против рјешења вијећа којим се одређује притвор, притворено лице може поднијети жалбу која не задржава извршење рјешења.

(9) У случају из ст. 7. и 8. овог члана, о жалби одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона које је дужно да донесе одлуку у року од 48 часова од пријема жалбе у суд.

Члан 205

Ошта одредба

Притвор се извршава у установама које су за ту намјену одређене законом.

Члан 206.

Права и слободe притвореника и подаци о притвореницима

(1) Притвор се извршава на начин да се не вријеђа личност и достојанство притвореника. Овлашћена лица судске полиције и страже установе при извршавању притвора смију употребити принудна средства само у случајевима одређеним законом.

(2) Права и слободe притвореника могу бити ограничени само у мјери потребној да се оствари сврха ради које је одређен притвор, спријечи бјекство притвореника, спријечи извршење кривичног дјела и отклони опасност по живот и здравље људи.

(3) Управа установе прикупља, обрађује и похрањује податке о притвореницима који се односе на идентитет притвореника и њихово психофизичко стање, трајање, продужење и укидање притвора, рад и понашање притвореника, изречене дисциплинске мјере и сл.

(4) Евиденцију о притвореницима води Министарство правде Републике Српске.

Члан 207.

Смјештај притвореника

Притвореници се смјештају у просторије одговарајуће величине које одговарају потребним здравственим условима. У исту просторију не смију бити смјештена лица различитог пола. У правилу, притвореници се неће смјестити у исту просторију с лицима која издржавају казну затвора. Притвореник се неће смјестити заједно с лицима која би на њега могла штетно дјеловати или с лицима с којима би дружење могло штетно утицати на вођење поступка.

Члан 208.

Посебна права притвореника

(1) Притвореници имају право на осмочасовни непрекидни одмор у времену од 24 часа. Њима ће се осигурати кретање на отвореном простору најмање два часа дневно.

(2) Притвореник смије код себе имати предмете за личну употребу, хигијенске потрештине, о свом трошку набављати књиге, новине и другу штампу, те имати друге предмете у количини и величини која не омета боравак у просторији и не ремети кућни ред. Приликом пријема у притвор од притвореника ће се приликом личног претреса одузети предмети у вези с кривичним дјелом, а остали предмети које притвореник не смије имати у притвору према његовој ће се упути похранити и чувати или предати лицу које одреди притвореник.

Члан 209.

Право на комуникацију притвореника са спољним свијетом и браниоцем

(1) По одобрењу судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање и под његовим надзором или надзором лица које он одреди, притвореника имају право посјеђивати, у оквиру кућног реда, брачни, односно ванбрачни друг и његови сродници, а на његов захтјев - љекар и друга лица. Поједине посјете се могу забранити ако би због тога могла настати штета за вођење поступка.

(2) Судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање ће одобрити конзуларном службенику стране земље посјету притворенику који је држављанин те земље, у складу с кућним редом притвора.

(3) Притвореник смије одржавати повјерљиву преписку са било којим другим лицем. Изузетно, ако то захтијевају интереси поступка суд може донијети рјешење о надзору такве повјерљиве преписке или рјешење којим се забрањује таква повјерљива преписка. Против овог рјешења допуштена је жалба, која не задржава извршење рјешења. Притворенику се не може забранити слање молби, притужби и жалби.

(4) Притвореник не може користити мобител, али има право, у складу с кућним редом, а под надзором управе притвора, о свом трошку обављати телефонске разговоре. Управа притвора у ту сврху притвореницима обезбјеђује потребан број јавних телефонских прикључака. Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија или предсједник вијећа могу због разлога сигурности или постојања неког од разлога из члана 197. став 1. тач. а) до в) овог закона, рјешењем ограничити или забранити притворенику коришћење телефона.

(5) Притвореник има право слободне и неометане везе с браниоцем.

Члан 210.

Дисциплински преступи притвореника

(1) За дисциплинске преступе притвореника судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа може, на приједлог управника установе, изрећи дисциплинску казну ограничења посјета и дописивања. То се ограничење не односи на комуникацију притвореника с браниоцем или сусрете с конзуларним службеником.

(2) Дисциплински преступи који представљају теже повреде су:

а) физички напади на друге притворенике, запослене или службена лица, односно њихово вријеђање,

б) израђивање, примање, уношење и кријумчарење предмета за напад или бјекство,

в) уношење у установу или припремање у установи опојних средстава или алкохола,

г) повреде прописа о заштити на раду и противпожарној заштити, као и о спречавању посљедица природних непогода,

д) намјерно проузроковање веће материјалне штете,

ђ) недолично понашање пред другим притвореницима или службеним лицима.

(3) Против рјешења о дисциплинској казни допуштена је жалба вијећу из члана 24. став 5. овог закона у року од 24 часа. Жалба не задржава извршење рјешења.

(4) О примјени принудних мјера према притворенику управа установе ће, без одлагања, извијестити надлежни суд.

Члан 211.

Надзор над извршењем притвора

(1) Надзор над извршењем притвора обавља предсједник надлежног суда.

(2) Предсједник надлежног суда или судија којег он одреди дужан је најмање једном у 15 дана обићи притворенике и ако нађе да је то потребно, и без присутности судског полицајца, обавијестити се како се притвореници хране, како задовољавају остале потребе и како се с њима поступа. Предсједник суда, односно судија којег он одреди, дужан је предузети потребне мјере да се отклоне неправилности уочене при обиласку установе. Предсједник суда не може одредити да судија за претходни поступак умјесто њега обавља надзор над извршавањем притвора.

(3) Предсједник суда, судија за претходни поступак или судија, односно предсједник вијећа, независно о надзору из става 2. овог члана, могу у свако доба обилазити притворенике, с њима разговарати и од њих примати притужбе.

Члан 212.

Кућни ред у установама за издржавање притвора

Министар правде Републике Српске прописаће кућни ред у установама за издржавање притвора којим ће се поближе уредити извршавање притвора у складу с одредбама овог закона.

Глава XVII

ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 213.

Одобрење за гоњење учинилаца и гоњење по приједлогу

(1) Кад је овим законом, односно другим општим актом донесеним на основу Устава или закона одређено да је за гоњење појединих кривичних дјела потребно претходно одобрење надлежног државног органа, тужилац не може покренути, односно наставити истрагу нити подићи оптужницу, ако не поднесе доказ да је одобрење дато.

(2) За кривична дјела за која се гони по приједлогу оштећеног, приједлог се подноси надлежном тужиоцу у року од три мјесеца од дана кад је оштећени сазнао за кривично дјело и учиниоца.

Члан 214.

Посебни услови за кривично гоњење

(1) У случају када је кривично дјело извршено ван територије Босне и Херцеговине, тужилац може предузети кривично гоњење ако је то кривично дјело прописано у закону Републике Српске.

(2) У случају из става 1. овог члана тужилац ће предузети кривично гоњење само у случају ако је извршено дјело прописано као кривично дјело и по закону државе на чијој је територији кривично дјело извршено. Ни у том случају кривично гоњење се неће предузети ако се по закону те државе кривично гоњење предузима по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен.

(3) Тужилац може предузети кривично гоњење без обзира на закон државе на чијој је територији кривично дјело извршено, у случају да се ради о кривичном дјелу према правилима међународног права.

Члан 215.

Обустава поступка у случају смрти осумњиченог, односно оптуженог

Када се у току кривичног поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени умро, поступак ће се обуставити.

Члан 216.

Поступак у случају неурачунљивости осумњиченог,

односно оптуженог

Ако се у току поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени у вријеме извршења кривичног дјела био неурачунљив, суд доноси одговарајућу одлуку са чланом 417. овог закона.

Члан 217.

Душевно обољење осумњиченог, односно оптуженог у току поступка

Кад се у току кривичног поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени последице извршеног кривичног дјела оболио од каквог трајног душевног обољења, рјешењем ће се прекинути кривични поступак (члан 416. овог закона).

Члан 218.

Кажњавање за одуговлачење поступка

(1) Суд може у току поступка казнити новчаном казном до 5 000 КМ тужиоца, браниоца, пуномоћника или законског заступника и оштећеног, ако су њихови поступци очигледно управљени на одуговлачење кривичног поступка.

(2) О кажњавању тужиоца обавијестиће се Високо судско и тужилачко вијеће Републике Српске, а о кажњавању адвоката - надлежна адвокатска комора.

Члан 219.

Примјена правила међународног права

(1) У погледу искључења кривичног гоњења за лица која уживају право имунитета у Босни и Херцеговини, важе правила међународног права.

(2) У случају сумње да ли се ради о тим лицима, суд ће се за објашњење обратити Министарству правде Републике Српске.

Члан 220.

Привремено одузимање возачке дозволе

(1) Ако се поступак води због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја, суд може осумњиченом, односно оптуженом одузети возачку дозволу за вријеме док поступак траје.

(2) У хитним случајевима тужилац може одредити мјеру из става 1. овог члана о чему одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа донијети рјешење о привременом одузимању возачке дозволе. У случају да судија за претходни поступак не донесе рјешење о привременом одузимању возачке дозволе, тужилац ће возачку дозволу вратити осумњиченом.

(3) Возачка дозвола ће се вратити осумњиченом, односно оптуженом и прије завршетка кривичног поступка ако се може оправдано закључити да су престали разлози за њено одузимање.

(4) Против рјешења донесеног у смислу ст. 1. и 2. овог члана допуштена је жалба, која не задржава извршење рјешења.

(5) Вријеме за које је возачка дозвола одузета оптуженом који је на слободи урачунаће се у изречену мјеру безбједности забране управљања моторним возилом.

ДИО ДРУГИ

ТОК ПОСТУПКА

Глава XVIII

ИСТРАГА

Члан 221.

Обавеза пријављивања кривичног дјела

(1) Службена и одговорна лица у свим органима власти у Републици Српској, јавним предузећима и установама дужни су да пријаве кривична дјела о којима су обавијештени или за која сазнају на који други начин. У таквим околностима, службено и одговорно лице ће предузети мјере да би се сачували трагови кривичног дјела, предмети на којима је или помоћу којих је учињено кривично дјело и други докази о њима и обавијестиће о томе, без одлагања, овлашћено службено лице или тужилаштво.

(2) Здравствени радници, наставници, васпитачи, родитељи, старатељи, усвојитељи и друга лица која су овлашћена или дужна да пружају заштиту и помоћ малољетним лицима, да врше надзор, одгајање и васпитавање малољетника, а који сазнају или оцјене да постоји сумња да је малољетно лице жртва сексуалног, физичког или неког другог злостављања, дужни су о тој сумњи одмах обавијестити овлашћено службено лице или тужиоца.

Члан 222.

Пријављивање кривичног дјела од стране грађана

(1) Грађанин има право пријавити извршење кривичног дјела.

(2) Свако је дужан пријавити извршење кривичног дјела када непријављивање кривичног дјела представља кривично дјело.

Члан 223.

Подношење пријаве

- (1) Пријава се подноси тужиоцу, писмено или усмено.
- (2) Ако се пријава подноси усмено, лице које подноси пријаву упозориће се на последице лажног пријављивања. О усменој пријави саставиће се записник, а ако је пријава саопштена телефоном, сачиниће се службена забиљешка.
- (3) Ако је пријава поднесена суду или овлашћеном службеном лицу, они ће пријаву примити и одмах и доставити тужиоцу.

Члан 224.

Наредба о спровођењу истраге

- (1) Тужилац наређује спровођење истраге ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело.
- (2) О спровођењу истраге доноси се наредба, која садржи: податке о учиниоцу кривичног дјела уколико су познати, опис дјела из којег произилазе законска обиљежја кривичног дјела, законски назив кривичног дјела, околности које потврђују основе сумње за спровођење истраге и постојеће доказе. У наредби тужилац ће навести које околности треба истражити и које истражне радње треба предузети.
- (3) Тужилац доноси наредбу да се истрага неће спроводити ако је из пријаве и пратећих списа очигледно да пријављено дјело није кривично дјело, ако не постоје основи сумње да је пријављено лице учинило кривично дјело, ако је наступила застарјелост или је дјело обухваћено амнестијом или помиловањем или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.
- (4) О неспровођењу истраге, као и о разлозима за то, тужилац ће обавијестити оштећеног и подносиоца пријаве у року од три дана. Оштећени и подносилац пријаве имају право поднијети притужбу у року од осам дана уреду тужиоца.

Члан 225.

Спровођење истраге

- (1) У току спровођења истраге тужилац може предузети све истражне радње, укључујући испитивање осумњиченог и саслушање оштећеног и свједока, вршење увиђаја и реконструкције догађаја, предузимање посебних мјера које обезбјеђују сигурност свједока и информација и наређивање потребних вјештачења.
- (2) О предузетим истражним радњама саставља се записник у складу са овим закоником.
- (3) Ако се осумњичени налази у притвору, наредбу за довођење ради испитивања издаје тужилац и о томе обавјештава судију за претходни поступак.

Члан 226.

Надзор тужиоца над радом овлашћених службених лица

- (1) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора преко пет година, овлашћено службено лице је дужно одмах обавијестити тужиоца и под његовим надзором предузети потребне мјере да се пронађе извршилац кривичног дјела, да се спријечи скривање или бјекство осумњиченог или саучесника, да се открију и сачувају трагови кривичног дјела и предмети који могу послужити као докази и да се прикупе све информације које могу бити корисне у кривичном поступку.
- (2) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело из става 1. овог члана, овлашћено службено лице дужно је у случају опасности од одлагања предузети неопходне радње ради извршења задатака из става 1. овог члана. Приликом предузимања ових радњи, овлашћено службено лице дужно је поступити по овом закону. О свему што је предузето, овлашћено службено лице дужно је одмах обавијестити тужиоца и доставити прикупљене предмете који могу послужити као доказ.
- (3) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора до пет година, овлашћено службено лице је дужно обавијестити тужиоца о свим расположивим информацијама и истражним радњама које је предузело најкасније седам дана од дана сазнања о постојању основа сумње да је кривично дјело учињено.

Члан 227.

Узимање изјава и прикупљање доказа

- (1) Ради извршења задатака из члана 226. овог закона, овлашћено службено лице може: прикупљати потребне изјаве од лица; извршити потребан преглед превозних средстава, путника и пртљага; ограничити кретање на одређеном простору за вријеме потребно да се обави одређена радња; предузети потребне мјере у вези са утврђивањем идентитета лица и предмета; расписати потрагу за лицем и стварима за којима се трага; у присуству одговорног лица претражити одређене објекте и просторије државних органа, јавних предузећа и установа; обавити увид у одређену њихову документацију, као и предузети друге потребне мјере и радње. О чињеницама и околностима које су утврђене при предузимању појединих радњи, као и о предметима који су пронађени или одузети, саставиће се записник или службена забиљешка.
- (2) При прикупљању изјава од лица, овлашћено службено лице може издати писмени позив лицу да дође у службене просторије, под условом да се у позиву назначе разлози позивања. Лице не мора дати никакву изјаву или одговарати на питања која му овлашћено службено лице поставља, осим давања личних података, о чему ће га овлашћено службено лице поучити.
- (3) Приликом прикупљања изјава од лица, овлашћено службено лице ће поступити у складу са чланом 143. овог закона, односно у складу са чланом 151. овог закона. У том случају се записници о прикупљеним обавјештењима могу употријебити као докази у кривичном поступку.
- (4) Лице према коме је примјењена нека од радњи или мјера из овог члана има право да поднесе притужбу тужиоцу у року од три дана. Тужилац ће провјерити основаност притужбе и

ако утврди да су се у предузетим радњама или мјерама стекла обиљежја кривичног дјела или повреда радне обавезе, поступиће према притужби у складу са законом.

(5) На основу прикупљених изјава и доказа који су откривени, овлашћено службено лице саставља извјештај. Уз извјештај се достављају и предмети, скице, фотографије, прибављени извјештаји, списи о предузетим мјерама и радњама, службене забелешке, изјаве и други материјали који могу бити корисни за успјешно вођење поступка, укључујући све чињенице и доказе који иду у корист осумњиченом. Ако овлашћено службено лице послѣ подношења извјештаја сазна за нове чињенице, доказе или трагове кривичног дјела, дужно је прикупљати потребна обавјештења и извјештај о томе, као допуну претходног извјештаја, одмах предати тужиоцу.

(6) Тужилац може прикупљати изјаве и од лица која се налазе у притвору ако је то потребно ради откривања других кривичних дјела истог лица, његових саучесника или кривичних дјела других учинилаца.

Члан 228.

Задржавање на мјесту извршења кривичног дјела

(1) Овлашћено службено лице има право да лица затечена на мјесту извршења кривичног дјела задржи ради прикупљања обавјештења ако та лица могу дати обавјештења важна за кривични поступак и о томе је дужно обавијестити тужиоца. Задржавање тих лица на мјесту извршења кривичног дјела не може трајати дуже од шест часова.

(2) Овлашћено службено лице може фотографисати и узимати отиске прстију лица за које постоје основи сумње да је извршило кривично дјело. Када то доприноси ефикасности поступка, овлашћено службено лице може јавно објавити фотографију тог лица, али само по одобрењу тужиоца.

(3) Ако је потребно да се утврди од кога потичу отисци прстију на појединим предметима, овлашћено службено лице може узимати отиске прстију од лица за која постоји вјероватноћа да су могла доћи у додир с тим предметима.

(4) Лице према коме је предузета нека од радњи из овог члана има право да поднесе притужбу тужиоцу.

Члан 229.

Увиђај и вјештачење

Овлашћено службено лице може, изузетно, након обавјештавања тужиоца, извршити увиђај и одредити потребна вјештачења, осим прегледа, обдукције и ексхумације леша. Ако је тужилац присутан на лицу мјеста у току вршења увиђаја од стране овлашћених службених лица, може тражити да овлашћено службено лице изврши одређене радње које он сматра неопходним. Све радње предузете током увиђаја морају се документовати и детаљно образложити како у записнику, тако и у посебном службеном извјештају.

Члан 230.

Преглед, обдукција и ексумација

Уколико постоји сумња или је очигледно да је смрт проузрокована кривичним дјелом или је у вези са извршењем кривичног дјела, тужилац ће наредити извођење прегледа и обдукције. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексумација у циљу његовог прегледа и обдукције, о чему ће тужилац затражити наредбу од суда.

Члан 231.

Судско обезбјеђење доказа

(1) Када је у интересу правде да се свједок саслуша како би се његов исказ користио на главном претресу зато што постоји могућност да неће бити доступан суду за вријеме суђења, судија за претходни поступак може, на приједлог странака или браниоца, наредити да се изјава тог свједока узме на посебном саслушању. Саслушање ће се спровести у складу са чланом 277. овог закона.

(2) Прије употребе изјаве свједока из става 1. овог члана, странка, односно бранилац који траже да се изјава узме у обзир као доказ на главном претресу, мора доказати да је, и поред свих уложених напора да се осигура присуство свједока на главном претресу, свједок остао недоступан. Ова изјава се не може користити ако је свједок присутан на главном претресу.

(3) Уколико странке или бранилац сматрају да ће доћи до нестанка одређеног доказа, односно до немогућности извођења таквог доказа на главном претресу, предложиће судији за претходни поступак предузимање неопходне радње у циљу обезбјеђења доказа. Ако судија за претходни поступак прихвати приједлог о предузимању радње доказивања, обавијестиће о томе странке и браниоца.

(4) Ако судија за претходни поступак одбије приједлог из ст. 1. и 3. овог члана, донијеће рјешење против којег се може изјавити жалба вијећу из члана 24. став 5. овог закона.

Члан 232.

Обустава истраге

(1) Тужилац ће наредбом обуставити истрагу уколико се установи да:

- а) дјело које је учинио осумњичени, није кривично дјело,
- б) постоје околности које искључују кривичну одговорност осумњиченог, осим у случају из члана 214. овог закона,
- в) нема довољно доказа да је осумњичени учинио кривично дјело и
- г) је дјело обухваћено амнестијом, помиловањем или застаром или постоје друге сметње које искључују кривично гоњење.

(2) О обустави истраге као и о разлозима за обуставу истраге тужилац ће у писаној

форми обавијестити оштећеног који има права предвиђена у члану 224. овог закона, као и осумњиченог ако је испитан и лице које је пријавило кривично дјело.

(3) Тужилац, у случајевима из става 1. тачка в) овог члана може поново отворити истрагу ако се добију нове чињенице и околности које указују да постоје основи сумње да је осумњичени учинио кривично дјело.

Члан 233.

Окончање истраге

(1) Тужилац окончава истрагу кад нађе да је стање ствари довољно разјашњено да се може подићи оптужница. Окончање истраге ће се забиљежити у спису.

(2) Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала, предузеће колегиј тужилаштва.

(3) Оптужница се не може подићи ако осумњичени није био испитан.

Глава XIX

ПОСЕБНЕ ИСТРАЖНЕ РАДЊЕ

Члан 234.

Врсте посебних истражних радњи и услови за њихову примјену

(1) Против лица за које постоје основи сумње да је само или заједно с другим лицима учествовало или учествује у извршењу кривичног дјела из члана 235. овог закона могу се одредити посебне истражне радње, ако се на други начин не могу прибавити докази или би њихово прибављање било повезано с несразмјерним тешкоћама.

(2) Истражне радње из става 1. овог члана су:

- а) надзор и техничко снимање телекомуникација,
- б) приступ компјутерским системима и компјутерско срањење података,
- в) надзор и техничко снимање просторија,
- г) тајно праћење и техничко снимање лица, транспортних средстава и предмета који су у вези са њима,
- д) коришћење прикривених истражитеља и коришћење информатора,
- ђ) симуловани и контролисани откуп предмета и симуловано давање поткупнине,
- е) надзирани превоз и испорука предмета.

(3) Истражне радње из става 2. овог члана могу се одредити и према лицу за које постоје основи сумње да учиниоцу, односно од учиниоца кривичног дјела из члана 235. овог закона преноси информације у вези с кривичним дјелом, односно да учинилац користи његово

средство телекомуникације.

(4) На разговоре лица из става 1. овог члана и његовог браниоца сходно се примјењују одредбе о комуникацији осумњиченог и браниоца.

(5) При извршавању мјера из тач. д) и њ) став 2. овог члана полицијски органи или друга лица не смију предузимати активности које представљају подстрекавање на извршење кривичног дјела. Ако су преузете такве активности, то је околност која искључује кривично гоњење подстрекаваног лица за кривично дјело учињено у вези с овим радњама.

(6) Прикривени истражитељ је посебно обучено овлашћено службено лице које истражује под измијењеним идентитетом. Прикривени истражитељ смије под својим измијењеним идентитетом учествовати у правном промету. Уколико је то неопходно за формирање и одржавање тог идентитета, могу се израдити, измијенити или користити одговарајућа документа.

Члан 235.

Кривична дјела за која се могу одредити посебне истражне радње

Радње из члана 234. став 2. овог закона могу се одредити за кривична дјела:

- а) против Републике Српске,
- б) против човјечности и међународног права,
- в) тероризма,
- г) за која се према Кривичном закону може изрећи казна затвора од три године или тежа казна.

Члан 236.

Надлежност за одређивање и трајање истражних радњи

(1) Истражне радње из члана 234. став 2. овог закона одређује наредбом судија за претходни поступак, на образложени приједлог тужиоца, који садржи: податке о лицу против кога се радња предузима, основе сумње из члана 234. ст. 1. или 3. овог закона, разлоге за њено предузимање и остале битне околности које захтијевају предузимање радњи, навођење радње која се захтијева и начин њеног извођења, обим и трајање радње. Наредба садржи исте податке као и приједлог тужиоца, као и утврђивање трајања наређене радње.

(2) Изузетно, ако се писмена наредба не може добити на вријеме и ако постоји опасност од одлагања, може се започети са извршавањем истражне радње из члана 234. овог закона и на основу усмене наредбе судије за претходни поступак. Писмени налог судије за претходни поступак мора бити прибављен у року од 24 часа од издавања усмене наредбе.

(3) Истражне радње из тач. а), б), в), г) и е) става 2. члана 234. овог закона могу трајати најдуже до мјесец дана, а из посебно важних разлога могу се, на образложени приједлог

тужиоца, продужити за још мјесец дана, с тим да мјере из тач. а), б) и в) могу трајати укупно најдуже шест мјесеци, а мјере из тач. г) и е) укупно најдуже три мјесеца. Захтјев за радњу из члана 234. став 2. тачка њ) овог закона се може односити само на једнократни акт, а захтјев за сваку наредну радњу против истог лица мора садржавати разлоге који оправдавају њену употребу.

(4) Наредба судије за претходни поступак као и приједлог тужиоца из става 1. овог члана чувају се у посебном омоту. Тужилац и судија за претходни поступак ће састављањем или преписом записника без навођења личних података прикривеног истражитеља и информатора или на други одговарајући начин спријечити да неовлашћена лица, осумњичени и његов бранилац открију идентитет прикривеног истражитеља и информатора.

(5) Судија за претходни поступак мора писменим налогом, без одлагања, обуставити извршење предузетих радњи ако су престали разлози због којих су радње биле одређене.

(6) Наредбу из става 1. овог члана извршава полицијски орган. Предузећа која врше пренос информација дужна су тужиоцу и полицијским органима омогућити спровођење радњи из члана 234. став 2. тачка а) овог закона.

Члан 237.

Материјал добијен предузимањем радњи и

обавјештавање о предузетим радњама

(1) По престанку примјене радњи из члана 234. овог закона полицијски органи морају све информације, податке и предмете добијене предузетим радњама, као и извјештај о томе предати тужиоцу. Тужилац је дужан доставити судији за претходни поступак писмени извјештај о предузетим радњама. На основу поднесеног извјештаја судија за претходни поступак провјерава да ли је поступљено по његовој наредби.

(2) Ако тужилац одустане од кривичног гоњења, односно ако информације и подаци прибављени примјеном наређених радњи нису потребни за кривични поступак, уништиће се под надзором судије за претходни поступак, који ће о томе саставити посебни записник. О предузимању радњи, разлозима за њихово предузимање, информацији да добијени материјал није био основ за кривично гоњење и да је уништен, писмено се обавјештава лице против кога је нека од радњи из члана 234. став 2. овог закона била предузета.

(3) Судија за претходни поступак ће, без одлагања, а након предузимања радњи из члана 234. овог закона, обавијестити лице против којег је радња била предузета. Лице против којег је радња била предузета може од суда затражити испитивање законитости наредбе и начина на који је спроведена радња.

(4) Подаци и информације добијени предузимањем радњи из члана 234. став 2. овог закона чувају се док се чува судски спис.

Члан 238.

Случајни налази

Не могу се користити као доказ информације и подаци добијени предузимањем радњи из члана 234. овог закона ако се не односе на кривично дјело наведено у члану 235. овог закона.

Члан 239.

Поступање без судског налога или изван њеног оквира

Ако су радње из члана 235. овог закона предузете без налога судије за претходни поступак или у супротности с њом, суд на прибављеним подацима или доказима не може заснивати своју одлуку.

Члан 240.

Коришћење доказа прибављених посебним радњама

Техничке снимке, исправе и предмети прибављени под условима и на начин прописан овим законом могу се користити као докази у кривичном поступку. Прикривени истражитељ и информатор из члана 234. став 2. тачка д) овог закона, као и лица која су провела истражне радње из члана 234. став 2. тачка ђ) овог закона - могу се саслушати као свједоци, или као заштићени свједоци о току спровођења радњи или о другим важним околностима

Глава XX

ПОСТУПАК ОПТУЖЕЊА

Члан 241.

Подизање оптужнице

- (1) Кад у току истраге тужилац нађе да постоји довољно доказа из којих произилази основана сумња да је осумњичени учинио кривично дјело, припремиће и упутити оптужницу судији за претходно саслушање.
- (2) Након подизања оптужнице осумњичени, односно оптужени и бранилац имају право увида у све списе и доказе.
- (3) Након подизања оптужнице странке или бранилац могу предлагати судији за претходно саслушање предузимање радњи у складу с чланом 231. овог закона.

Члан 242.

Садржај оптужнице

(1) Оптужница садржи:

- а) назив суда,
- б) име и презиме осумњиченог, с личним подацима,
- в) опис дјела из ког произлазе законска обиљежја кривичног дјела, вријеме и мјесто извршења кривичног дјела, предмет на коме је и средство којим је извршено кривично дјело, као и остале околности потребне да се кривично дјело што прецизније одреди,
- г) законски назив кривичног дјела, с навођењем одредбе кривичног закона,
- д) приједлог о доказима које треба извести, уз назначење свједока, вјештака или псеудонима заштићених свједока, списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ,
- ђ) резултат истраге,
- е) доказе који поткрепљује наводе оптужнице.

(2) Једном оптужницом може се обухватити више кривичних дјела или више осумњичених.

(3) Ако се осумњичени налази на слободи, у оптужници се може предложити да се одреди притвор, а ако се налази у притвору може се предложити да се притвор продужи или да се пусти на слободу.

Члан 243.

Одлучивање о оптужници

(1) Одмах по пријему оптужнице судија за претходно саслушање ће испитати да ли је суд надлежан, да ли постоје околности из члана 232. став 1. тачка г) овог закона, те да ли је оптужница прописно састављена у складу са чланом 242. овог закона. Уколико суд нађе да оптужница није прописно састављена поступиће у складу са чланом 59. ст. 3. и 4. овог закона.

(2) Судија за претходно саслушање може потврдити или одбити све или поједине тачке оптужнице у року од осам дана, а у сложеним предметима у року од 15 дана од дана пријема оптужнице. Уколико одбије све или поједине тачке оптужнице, судија за претходно саслушање доноси рјешење које се доставља тужиоцу. Против овог рјешења жалба се подноси у року од 24 часа. О жалби одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона у року од 72 часа.

(3) Приликом потврђивања оптужнице, судија за претходно саслушање проучава сваку тачку оптужнице и доказе које му је доставио тужилац да би утврдио постојање основане сумње.

(4) Пошто се потврде поједине или све тачке оптужнице, осумњичени добија статус оптуженог. Судија за претходно саслушање доставља оптужницу оптуженом и његовом браниоцу.

(5) Судија за претходно саслушање доставиће оптужницу оптуженом који је на слободи без одлагања, а ако се налази у притвору у року од 24 часа након потврђивања оптужнице. Судија за претходно саслушање обавијестиће оптуженог да у року од 15 дана од дана достављања оптужнице има право на подношење претходних приговора, да ће рочиште о изјашњењу о кривици бити заказано одмах након доношења одлуке о претходним приговорима, односно по истеку рока за улагање претходних приговора, те да може навести приједлоге доказа које намјерава извести на главном претресу.

(6) Након одбијања свих или појединих тачака у оптужници, тужилац може поднијети нову или измијењену оптужницу која ће бити заснована на новим доказима. Нова, односно измијењена оптужница подноси се на потврђивање.

Члан 244.

Изјашњење о кривици

(1) Изјаву о кривици оптужени даје судији за претходно саслушање у присуству тужиоца и браниоца. Прије изјаве о кривици оптужени ће се упознати са свим могућим посљедицама признања кривице у смислу члана 245. став 1. овог закона. У случају да оптужени нема браниоца, судија за претходно саслушање ће провјерити да ли оптужени разумије посљедице изјашњавања о кривици, као и да ли постоје услови за постављање браниоца у складу са чланом 53. став 5, односно чланом 46. овог закона. Изјава о кривици и датим упозорењима уноси се у записник. Уколико се оптужени не изјасни о кривици, судија за претходно саслушање ће по службеној дужности унијети у записник да оптужени пориче кривицу.

(2) Ако се оптужени изјасни да је крив, судија за претходно саслушање ће упутити предмет судији, односно вијећу ради заказивања рочишта на коме ће се утврдити постојање услова из члана 245. овог закона.

(3) Уколико се оптужени прогласи кривим након завршетка главног претреса или промијени своју првобитну изјаву о порицању кривице и накнадно призна кривицу, његова изјава о порицању кривице неће бити узета у обзир приликом одмјеравања казне.

(4) Након уношења изјаве о кривици у записник, судија за претходно саслушање ће прослједити предмет судији, односно вијећу којем је предмет додијељен у сврху заказивања главног претреса, а доказе који поткрепљују наводе оптужнице враћа тужиоцу. Главни претрес ће бити заказан у року од 30 дана од дана изјашњавања о кривици. Овај рок може се изузетно продужити за још 30 дана.

Члан 245.

Разматрање изјаве о признању кривице

(1) Приликом разматрања изјаве о признању кривице, суд провјерава:

а) да ли је изјава о признању кривице услиједила добровољно, свјесно и са разумијевањем,

б) да ли је оптужени упозорен и разумио да се изјавом о признању кривице одриче од права на суђење,

в) да ли постоји довољно доказа о кривици оптуженог,

г) да ли је оптужени упознат и разумио могуће посљедице у вези са имовинскоправним захтјевом и

д) да ли је оптужени упознат са одлуком о накнади трошкова кривичног поступка и са правом да буде ослобођен накнаде у случају из члана 99. став 4. овог закона.

(2) Ако суд прихвати изјаву о признању кривице, изјава оптуженог ће се унијети у записник и наставити са претресом за изрицање кривичноправне санкције.

(3) Ако суд одбаци изјаву о признању кривице, то ће саопштити странкама и браниоцу и унијети у записник. Изјава о признању кривице не може се користити као доказ у даљем току кривичног поступка.

Члан 246.

Преговарање о кривици

(1) Осумњичени, односно оптужени и његов бранилац могу до завршетка главног претреса, односно претреса пред вијећем другостепеног суда преговарати са тужиоцем о условима признавања кривице за дјело за које се осумњичени, односно оптужени терети.

(2) Споразум о признању кривице не може се закључити ако се оптужени на рочишту за изјашњење о кривици изјаснио да је крив.

(3) Приликом преговарања са осумњиченим, односно оптуженим и браниоцем о признању кривице у складу са ставом 1. овог члана, тужилац може предложити изрицање казне испод законом одређеног минимума казне затвора за то кривично дјело, односно блажу санкцију за осумњиченог, односно оптуженог у складу са Кривичним законом.

(4) Споразум о признању кривице сачињава се у писаном облику и уз оптужницу се доставља судији за претходно саслушање, судији, односно вијећу. Након потврђивања оптужнице споразум о признању кривице разматра и изриче кривичноправну санкцију предвиђену споразумом, судија за претходно саслушање све до достављања предмета судији, односно вијећу ради заказивања главног претреса. Након достављања предмета ради заказивања главног претреса о споразуму одлучује судија, односно вијеће.

(5) Судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће споразум могу прихватити или одбацити.

(6) Приликом разматрања споразума о признању кривице, суд провјерава:

а) да ли је до споразума о признању кривице дошло добровољно, свјесно и са разумијевањем, као и након упознавања са могућим посљедицама, укључујући и посљедице у вези са имовинско-правним захтјевом и трошковима кривичног поступка,

б) да ли постоји довољно доказа о кривици оптуженог,

в) да ли оптужени разумије да се споразумом о признању кривице одриче права на суђење и да не може уложити жалбу на кривичноправну санкцију која ће му се изрећи,

г) да ли је предложена кривичноправна санкција у складу са ставом 3. овог члана и

д) да ли је оштећеном пружена могућност да се пред тужиоцем изјасни о имовинско-правном захтјеву.

(7) Ако суд прихвати споразум о признању кривице, изјава оптуженог ће се унијети у записник и наставити са претресом за изрицање кривичноправне санкције предвиђене споразумом.

(8) Ако суд одбаци споразум о признању кривице, то ће саопштити странкама и браниоцу и констатовати у записник. Истовремено ће се одредити датум одржавања главног претреса. Главни претрес ће се заказати у року од 30 дана. Признање из овог споразума не може се користити као доказ у кривичном поступку.

(9) О резултатима преговарања о кривици суд ће обавијестити оштећеног.

Члан 247.

Повлачење оптужнице

(1) Тужилац може повући оптужницу без претходног одобрења суда, до њеног потврђивања. Након потврђивања оптужнице па до почетка главног претреса, тужилац може повући оптужницу образложеним приједлогом, само уз одобрење судије за претходно саслушање, и то из важних разлога.

(2) У случају из става 1. овог члана, судија за претходно саслушање рјешењем одобрава повлачење оптужнице, о чему се обавјештавају осумњичени, односно оптужени и бранилац,

као и оштећени.

Члан 248.

Разлози за приговор и одлука о приговору

- (1) Претходним приговорима се:
- а) оспорава надлежност,
 - б) истичу околности из члана 232. став 1. тачка г) овог закона,
 - в) указује на формалне недостатке у оптужници,
 - г) оспорава законитост доказа,
 - д) захтијева спајање или раздвајање поступка и
 - ђ) оспорава одлука о одбијању захтјева за постављање браниоца на основу члана 54. став 1. овог закона.
- (2) Уколико судија за претходно саслушање усвоји приговор из става 1. тачка г) овог члана одлучиће да се такав доказ издвоји из списка и врати тужиоцу.
- (3) О претходним приговорима одлучује судија за претходно саслушање у року од осам дана који не може учествовати у суђењу. Против рјешења којим се одлучује о претходним приговорима жалба није допуштена.

Члан 249.

Претпретресно рочиште

У току припрема за главни претрес судија или предсједник вијећа може одржати рочиште са странкама и браниоцем да би се размотрила питања која су релевантна за главни претрес.

ДИО ТРЕЋИ

Глава XXI

ГЛАВНИ ПРЕТРЕС

1. Јавност главног претреса

Члан 250.

Општа јавност

- (1) Главни претрес је јаван.
- (2) Главном претресу могу присуствовати само пунољетна лица.
- (3) Лица која су присутна на главном претресу не смију носити оружје или опасно оруђе, осим чувара оптуженог и лица којима то дозволи судија, односно предсједник вијећа.

Члан 251.

Искључење јавности

(1) Од отварања засједања па до завршетка главног претреса судија, односно вијеће може у свако доба, по службеној дужности или по приједлогу странака и браниоца, али увијек по њиховом саслушању, искључити јавност за цио главни претрес или један његов дио, ако је то у интересу државне безбједности или ако је то потребно ради чувања државне, војне, службене или важне пословне тајне, чувања јавног реда, заштите морала у демократском друштву, личног и интимног живота оптуженог или оштећеног или заштите интереса малолјетника или свједока.

(2) Одлуку о искључењу јавности доноси судија, односно вијеће рјешењем које мора бити образложено и јавно објављено.

(3) Рјешење о искључењу јавности може се побијати само у жалби на пресуду.

Члан 252.

На кога се не односи искључење јавности

(1) Искључење јавности не односи се на странке, браниоца, оштећеног, законског заступника и пуномоћника.

(2) Судија, односно вијеће може допустити да главном претресу на коме је јавност искључена буду присутна службена лица, научни и јавни радници, а на захтјев оптуженог може то допустити и његовом брачном, односно ванбрачном другу и блиским сродницима.

(3) Судија, односно вијеће ће упозорити лица која су присутна главном претресу на коме је јавност искључена да су дужна да као тајну чувају све оно што су на претресу сазнала и указаће им да одавање тајне представља кривично дјело.

2. Руковођење главним претресом

Члан 253.

Обавезно присуство на главном претресу

(1) Судија, односно чланови вијећа и записничар морају бити непрекидно на главном претресу.

(2) Ако је у изгледу да ће главни претрес трајати дуже, предсједник вијећа може затражити од предсједника суда да одреди једног или двојицу судија да присуствују главном претресу, како би замијенили чланове вијећа у случају њихове спријечености.

Члан 254.

Обавезе судије, односно председника вијећа

- (1) Судија, односно председник вијећа руководи главним претресом.
- (2) Дужност судије, односно председника вијећа је да се стара за свестрано претресање предмета, и отклањање свега што одуговлачи поступак, а не доприноси разјашњењу ствари.
- (3) Уколико овим законом није другачије прописано о предлозима странака и браниоца, одлучује судија односно председник вијећа.
- (4) Одлуке судије, односно председника вијећа се увијек објављују с кратким образложењем разматраних чињеница и уносе у записник о главном претресу.

Члан 255.

Редослијед радњи главног претреса

Главни претрес тече редом који је одређен у овом закону, али судија, односно председник вијећа може одредити да се одступи од редовног тока расправљања због посебних околности, а нарочито због броја оптужених, броја кривичних дјела и обима доказног материјала. У записник о главном претресу унијеће се разлози зашто се главни претрес не одржава према законом утврђеном редослиједу.

Члан 256.

Дужност судије, односно председника вијећа

- (1) Дужност судије, односно председника вијећа је да се стара о одржавању реда у судници и достојанству суда. Судија, односно председник вијећа може одмах послџје отварања засједања упозорити лица која су присутна на главном претресу да се пристојно понашају и да не ометају рад суда. Судија, односно председник вијећа може одредити претресање лица која присуствују на главном претресу.
- (2) Судија, односно председник вијећа може наредити да се са засједања удаље сва лица која као слушаоци присуствују главном претресу, ако су се мјере за одржавање реда предвиђене у овом закону показале неефикасним за осигурање несметаног одржавања главног претреса.
- (3) У судници је забрањено филмско или телевизијско снимање. Изузетно, председник суда може дозволити такво снимање на главном претресу. Ако је снимање одобрено, судија, односно председник вијећа може на главном претресу, из оправданих разлога, одлучити да се поједини дијелови главног претреса не снимају.

Члан 257.

Кажњавање због нарушавања реда

(1) Судија, односно предсједник вијећа може удаљити лице из суднице да би заштитило право на праведно и јавно суђење или да би одржало достојанствено и несметано суђење.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се оптужени удаљи из суднице за одређени временски период уколико оптужени и након упозорења настави с недоличним понашањем због којег је оправдано његово удаљење из суднице. У том временском периоду судија, односно предсједник вијећа може наставити поступак, уколико оптужени има браниоца.

(3) Ако тужилац, бранилац, оштећени, законски заступник, пуномоћник оштећеног, свједок, вјештак, тумач или друго лице које присуствује главном претресу омета ред или се не покорава наређењима судије, односно предсједника вијећа за одржавање реда - судија, односно предсједник вијећа ће га упозорити. Ако упозорење буде безуспјешно, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се лице удаљи из суднице и казни новчаном казном до 10.000 КМ. Ако тужилац или бранилац буду удаљени из суднице, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити Високо судско и тужилачко вијеће Републике Српске или адвокатску комору чији је бранилац члан - ради предузимања даљих мјера.

(4) Браниоцу или пуномоћнику оштећеног који, након што је кажњен, продужи да нарушава ред, судија, односно предсједник вијећа може ускратити даље заступање на главном претресу и казнити новчаном казном до 30.000 КМ. Рјешење о томе, с образложењем, уноси се у записник о главном претресу. Против овог рјешења дозвољена је посебна жалба. Главни претрес ће се прекинути или одложити, док оптужени не узме другог браниоца и не припреми за одбрану.

Члан 258.

Давање лажног исказа од стране свједока или вјештака

Ако постоји основана сумња да је свједок или вјештак на главном претресу дао лажни исказ, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се сачини посебан препис записника о исказу свједока или вјештака који ће се доставити тужиоцу.

3. Претпоставке за одржавање главног претреса

Члан 259.

Отварање засједања

Судија, односно предсједник вијећа отвара засједање и објављује предмет главног претреса. Затим ће судија, односно предсједник вијећа утврдити да ли су дошла сва позвана лица, а ако нису, провјериће да ли су им позиви уручени и да ли су свој изостанак оправдала.

Члан 260.

Недолазак тужиоца, односно лица које га замјењује на главни претрес

(1) Ако тужилац или лице које га замјењује које је уредно позвано не дође на главни претрес, главни претрес ће се одложити. Судија, односно предсједник вијећа позваће тужиоца, односно лице које га замјењује да изнесе разлоге свог недоласка. На основу изјаве, судија ће утврдити да ли он треба бити кажњен. Ако се тужилац, односно лице које га замјењује кажњава, обавезно се о томе обавјештава Високо судско и тужилачко вијеће Републике Српске.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може изрећи новчану казну до 5.000 КМ тужиоцу, односно лицу које га замјењује које се на уредно достављен позив суда није одазвало и није оправдало свој изостанак.

Члан 261.

Недолазак оптуженог на главни претрес

(1) Ако је оптужени уредно позван, а не дође нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа ће одложити главни претрес и наредити да се оптужени на идући главни претрес принудно доведе. Ако до привођења оптужени оправда изостанак, судија, односно предсједник вијећа ће опозвати наредбу о принудном довођењу.

(2) Ако оптужени који је уредно позван очигледно избјегава да дође на главни претрес и ако принудно довођење није успјело, судија, односно предсједник вијећа може оптуженом одредити притвор.

(3) Против рјешења о одређивању притвора, дозвољена је жалба која не одлаже његово извршење.

(4) Ако не буде раније укинут, притвор траје до објављивања пресуде, а најдуже 30 дана.

Члан 262.

Забрана суђења у одсуству

Оптуженом се не може судити у одсуству.

Члан 263.

Недолазак браниоца на главни претрес

(1) Ако бранилац који је уредно позван не дође на главни претрес, главни претрес ће се одложити. Судија, односно предсједник вијећа позваће браниоца да објасни разлоге свог недоласка. На основу изјаве браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће утврдити да ли бранилац треба бити кажњен. Када се бранилац у оваквим случајевима кажњава, обавјештава се адвокатска комора чији је он члан.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може изрећи новчану казну до 5.000 КМ браниоцу који се није одазвао на уредан позив суда и није оправдао свој изостанак.

(3) Ако је оптуженом одређен нови бранилац или је оптужени изабрао новог браниоца главни

претрес ће бити одложен. Судија, односно предсједник вијећа ће дати новом браниоцу довољно времена за припрему одбране, а тај период не може бити краћи од 15 дана ако се ради о кривичном дјелу за које је прописана казна затвора у трајању од десет година или тежа казна, осим ако се оптужени не одрекне овог права а судија, односно предсједник вијећа се увјери да краће вријеме за припрему одбране неће утицати на право оптуженог на праведно суђење.

Члан 264.

Недолазак свједока или вјештака на главни претрес

- (1) Ако је свједок или вјештак уредно позван, а не дође нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа може наредити принудно довођење свједока или вјештака.
- (2) Свједока или вјештака који је уредно позван, а изостанак није оправдао, судија, односно предсједник вијећа може казнити новчаном казном до 5.000 КМ.
- (3) У случају из става 1. овог члана, судија, односно предсједник вијећа ће одлучити да ли главни претрес треба одложити.

4. Одлагање и прекидање главног претреса

Члан 265.

Разлози за одлагање главног претреса

- (1) На захтјев странака или браниоца, главни претрес може одложити рјешењем судија, односно предсједник вијећа ако треба прибавити нове доказе или ако је оптужени након извршеног кривичног дјела неспособан да присуствује главном претресу или ако постоје друге сметње да се главни претрес успешно проведе.
- (2) Рјешење којим се одлаже главни претрес унијеће се у записник и, по могућности, одредиће се дан и час наставка главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа ће такође наредити обезбјеђење доказа који се могу изгубити или уништити због одлагања главног претреса.
- (3) Против рјешења из става 2. овог члана није дозвољена жалба.

Члан 266.

Настављање одложеног главног претреса

- (1) Ако се главни претрес који је био одложен држи пред истим судијом, односно вијећем, претрес ће се наставити, а судија, односно предсједник вијећа ће укратко изнијети ток ранијег главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа може одредити да главни претрес почне изнова.
- (2) Главни претрес који је одложен мора изнова почети ако се измијенио састав вијећа

или ако је одлагање трајало дуже од 30 дана, али уз сагласност странака и браниоца вијеће може одлучити да се у оваквом случају свједоци и вјештаци не саслушавају поново и да се не врши нови увиђај, него да се користе искази свједока и вјештака дати на ранијем главном претресу, односно да се користи записник о увиђају.

(3) Ако се главни претрес држи пред другим судијом, односно предсједником вијећа – главни претрес мора изнова почети и сви докази се морају поновно извести. Изузетно, ако се претрес држи пред другим предсједником вијећа, уз сагласност странака и браниоца, вијеће може одлучити да се раније изведени докази неће поново изводити.

(4) У случају из ст. 2. и 3. овог члана, судија односно вијеће може без сагласности странака и браниоца, а по њиховом саслушању одлучити да се искази свједока и вјештака дати у ранијем претресу користе као доказ уколико су свједоци или вјештаци умрли, душевно обољели, или се не могу пронаћи или је њихов долазак пред суд немогућ или је знатно отежан из других разлога.

Члан 267.

Прекид главног претреса

(1) Осим у случајевима предвиђеним овим законом, судија, односно предсједник вијећа може прекинути главни претрес због одмора или због истека радног времена или да би се неки доказ прибавио у кратком времену или због припремања оптужбе или одбране.

(2) Прекинути главни претрес наставља се увијек пред истим судијом, односно вијећем.

(3) Ако се главни претрес не може наставити пред истим судијом, односно вијећем или ако је прекид главног претреса трајао дуже од осам дана, поступиће се по одредбама члана 266. овог закона.

5. Записник о главном претресу

Члан 268.

Начин вођења записника

(1) О раду на главном претресу води се записник. Ако је главни претрес сниман у складу са чланом 66. овог закона, препис предузете радње ће се на захтјев странака и браниоца доставити странкама и браниоцу најкасније у року од три дана од предузете радње на главном претресу.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се одређени дио записника прочита или репродукује, а прочитаће га или репродуковати увијек ако то захтијевају странке, бранилац или лице чија се изјава уноси у записник.

Члан 269.

Уношење изреке пресуде у записник

(1) У записник о главном претресу уноси се потпуна изрека пресуде, уз назначење да ли је пресуда јавно објављена. Изрека пресуде унијета у записник о главном претресу представља изворник.

(2) Ако је донесено рјешење о притвору, и оно се уноси у записник о главном претресу.

Члан 270.

Чување материјалних доказа

(1) У посебној просторији суда се похрањују и чувају материјални докази прикупљени у току кривичног поступка. Судија, односно предсједник вијећа може у било које вријеме издати наредбу која се односи на контролу и располагање материјалним доказима.

(2) Министарство правде донијеће прописе којима ће одредити услове и начин чувања материјалних доказа из става 1. овог члана.

6. Почетак главног претреса

Члан 271.

Улазак судије, односно вијећа у судницу

(1) Приликом уласка судије или вијећа у судницу и приликом њиховог изласка из суднице, сви присутни, на позив овлашћеног лица, треба да устану.

(2) Странке и други учесници поступка дужни су да устану кад се обраћају суду, осим ако за то постоје оправдане препреке.

Члан 272.

Услови за одржавање главног претреса

Када судија, односно предсједник вијећа утврди присуство свих позваних лица на главном претресу или када одлучи да се главни претрес одржи без присуства одређених позваних лица или је одлучивање о овим стварима одложено, позваће оптуженог и узети од њега личне податке ради утврђивања идентитета.

Члан 273.

Утврђивање идентитета оптуженог и давање упута

(1) Судија, односно предсједник вијећа узима од оптуженог личне податке (члан 143.) да би утврдио његов идентитет.

(2) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају примједбе на састав вијећа и надлежност суда.

(3) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упутити свједоке и вјештаке у просторију ван суднице за њих одређену, гдје ће чекати док буду позвани да свједоче. Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити свједоке да док чекају, о својим исказима не разговарају са другим свједоцима. На приједлог тужиоца, оптуженог или браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће одобрити оним вјештацима на које се приједлог односи да присуствују току претреса у судници.

(4) Уколико је присутан оштећени, али још није поднио имовинскоправни захтјев, судија, односно предсједник вијећа ће га поучити да може поднијети тај захтјев до закључења главног претреса.

(5) Судија, односно предсједник вијећа може предузети неопходне мјере ради спречавања међусобног комуницирања свједока, вјештака и странака.

Члан 274.

Поуке оптуженом

(1) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог на потребу пажљивог праћења тока претреса и поучиће га да може износити чињенице и предлагати доказе у своју корист, да може постављати питања са оптуженим, свједоцима и вјештацима и да може давати образложења у вези с њиховим исказима.

(2) Судија, односно предсједник вијећа ће поучити оптуженог да може дати исказ у току доказног поступка у својству свједока и ако одлучи дати такав исказ, да ће бити подвргнут директном и унакрсном испитивању у смислу члана 277. овог закона, односно да ће бити опоменут и упозорен у смислу члана 151. овог закона. У том случају оптужени као свједок не полаже заклетву, односно не даје изјаву. Суд ће омогућити да се о том свом праву оптужени претходно консултује са браниоцем, а уколико нема браниоца, суд ће пажљиво испитати да ли му је бранилац неопходан.

Члан 275.

Читање оптужнице и уводна излагања

(1) Главни претрес почиње читањем оптужнице. Оптужницу чита тужилац.

(2) Након читања, оптужнице, судија, односно предсједник вијећа упитаће оптуженог да ли је разумио њене наводе. Ако судија, односно предсједник вијећа установи да оптужени није разумио оптужницу, укратко ће је изложити оптуженом на начин који му је разумљив. Након тога тужилац ће укратко изнијети доказе на којима заснива оптужницу.

(3) Оптужени или његов бранилац могу након тога изложити концепт одбране.

7. Доказни поступак

Члан 276.

Извођење доказа

(1) Странке и бранилац имају право позивати свједоке и изводити доказе.

(2) Осим ако судија, односно вијеће у интересу правде не одреди друкчије, докази се на главном претресу изводе сљедећим редом:

- а) докази оптужбе,
- б) докази одбране,
- в) докази оптужбе којима се побијају наводи одбране (реплика),
- г) докази одбране, као одговор на побијање (дупликат),
- д) докази чије је извођење наредио судија, односно вијеће,
- ђ) све доказе релевантне за изрицање кривичноправне санкције.

(3) Приликом извођења доказа дозвољено је директно, унакрсно и додатно испитивање. Директно испитивање обавља страна која позива свједока, али судија, односно вијеће може у сваком тренутку поставити питање свједоку.

Члан 277.

Директно и унакрсно испитивање свједока

(1) Дозвољено је испитивање свједока од странке, односно браниоца који је позвао свједока (директно испитивање), затим испитивање тог свједока од супротне странке, односно браниоца (унакрсно испитивање) и поновно испитивање свједока од странке, односно браниоца који га је позвао. Свједока испитује странка која га је позвала, али судија, односно председник вијећа и чланови вијећа могу у свакој фази испитивања поставити свједоку одговарајуће питање. Питања свједоку од супротне странке ограничавају се и односе на питања која су претходно постављена током испитивања свједока од странке која је позвала свједока и питања у корист властитих тврђења. Питања на поновном испитивању свједока од странке која га је позвала ограничавају се на питања постављена током испитивања свједока од супротне странке. Након што свједок буде испитан, судија, односно председник и чланови вијећа могу му постављати питања.

(2) Питања која наводе на одговор који се жели чути не могу се постављати при директном испитивању, осим у случају потребе разјашњења изјаве свједока. У правилу, питања која наводе на одговор који се жели чути - дозвољена су само приликом унакрсног испитивања. Када странка позове супротне странке или када свједок показује одбојан став или не жели да сарађује, судија, односно председник вијећа може дозволити употребу питања која наводе на одговор који се жели чути.

(3) Судија, односно председник вијећа ће у одговарајућој мјери контролисати начин и редослијед испитивања свједока и извођења доказа, водећи рачуна да испитивање и извођење доказа буде ефикасно за утврђивање истине, да се избјегне непотребно губљење времена и заштите свједоци од узнемиравања и збуњивања.

(4) Приликом извођења доказа из члана 276. став 2. тачка д) овог закона, суд ће испитати свједока, а након тога дозволиће странкама и браниоцу да му постављају питања.

Члан 278.

Право суда да не дозволи питање или доказ

(1) Судија, односно предсједник вијећа ће забранити питање и одговор на питање које је већ постављено - ако је то питање по његовој оцјени недозвољено или неважно за предмет.

(2) Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка или бранилац жели да докаже, немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење доказа.

Члан 279.

Посебна правила о доказима у случајевима сексуалних деликата

(1) Оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела које је предмет поступка. Ни један доказ који се износи да би показао раније сексуално искуство, понашање или сексуалну оријентацију оштећеног неће бити прихватљив.

(2) Изузетно од става 1. овог члана може се у поступку користити доказ да сперма, медицинска документација о повредама или други материјални докази потичу од другог лица, а не од оптуженог.

(3) У случајевима извршења кривичног дјела против човјечности и међународног хуманитарног права, пристанак жртве се не може употријебити у прилог одбране оптуженог.

(4) Прије прихватања доказа у складу са овим чланом, обавиће се одговарајуће саслушање, с кога је искључена јавност.

(5) Захтјев, пратећа документација, и записник са саслушања чувају се запечаћени у посебном омоту, осим ако суд не одреди друкчије.

Члан 280.

Посједице признања оптуженог

Ако је признање оптуженог на главном претресу потпуно и у складу са раније изведеним доказима, у доказном поступку ће се извести само они докази који се односе на одлуку о кривичној санкцији.

Члан 281.

Полагање заклетве, односно давање изјаве

(1) Сви свједоци полагају заклетву или дају изјаву прије свједочења која замјењује заклетву.

(2) Текст заклетве, односно изјаве гласи: „Заклињем се – изјављујем да ћу о свему што пред судом будем питан говорити истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прешутјети.”

(3) Ниједи свједоци који знају читати и писати дају заклетву, односно изјаву потписивањем текста заклетве, односно изјаве, а глуви свједоци ће прочитати текст заклетве, односно изјаве.

Ако глуви или нијеме свједоци не знају читати и писати, заклетва, односно изјава се даје преко тумача.

Члан 282.

Заштита свједока од вријеђања, пријетњи и напада

- (1) Судија, односно предсједник вијећа дужан је заштитити свједока од вријеђања, пријетњи и напада.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити или новчано казнити учесника у поступку или било које друго лице које вријеђа, пријети или доводи у опасност безбједност свједока пред судом. У случају изрицања новчане казне, примијениће се одредбе члана 257. овог закона.
- (3) У случају озбиљне пријетње свједоку, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити тужиоца ради предузимања кривичног гоњења.
- (4) На приједлог странке или браниоца, судија, односно предсједник вијећа наредиће полицијским органима предузимање мјера неопходних за заштиту свједока.

Члан 283.

Кажњавање за одбијање свједочења

- (1) Ако свједок одбије да свједочи без оправданог разлога и након упозорења на последице, може бити кажњен новчаном казном до 30.000 КМ.
- (2) Ако свједок и послје тога одбије да свједочи, може се притворити. Затвор траје док свједок не пристане да свједочи, или док његово свједочење не постане непотребно, или док се кривични поступак не заврши, али најдуже 30 дана.
- (3) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или одређен затвор, одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона. Жалба против рјешења о новчаној казни и затвору не задржава извршење рјешења.

Члан 284.

Ангажовање вјештака

- (1) Вјештака могу ангажовати странке, бранилац и суд.
- (2) Трошкове вјештака из става 1. овог члана сноси онај који га је ангажовао.

Члан 285.

Испитивање вјештака

(1) Прије испитивања вјештака, судија, односно предсједник вијећа опоменуће га на његову дужност да изнесе налаз и мишљење на најбољи могући начин у складу с вјештином и правилима струке и упозориће га да давање лажног исказа о налазу и мишљењу представља кривично дјело.

(2) Вјештак ће положити заклетву односно дати изјаву прије свједочења.

(3) Заклетва, односно изјава се даје усмено.

(4) Текст заклетве, односно изјаве гласи: “Заклињем се чашћу да ћу вјештачење извршити савјесно и по свом најбољем знању и да ћу тачно и потпуно изнијети свој налаз и мишљење.”

(5) Писани налаз и мишљење вјештака биће прихваћен као доказни материјал само уколико је тај вјештак свједочио на претресу.

Члан 286.

Отпуштање свједока и вјештака

(1) Саслушани свједоци и вјештаци остаће испред суднице уколико их судија, односно предсједник вијећа потпуно не отпусти након испитивања од стране странака и браниоца, односно суда.

(2) На приједлог странке или браниоца или по службеној дужности, судија, односно предсједник вијећа може наредити да испитани свједоци и вјештаци напусте судницу и да буду накнадно позвани и поново испитани у присуству или одсуству осталих свједока и вјештака.

Члан 287.

Саслушање ван суднице

(1) Ако се у току суђења сазна да свједок или вјештак није у могућности да дође пред суд, или да би његов долазак био повезан с несразмјерним тешкоћама, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се свједок, односно вјештак испита ван суднице - уколико његово свједочење сматра важним. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће присуствовати испитивању, а испитивање ће се спровести у складу с чланом 277. овог закона.

(2) Ако судија, односно предсједник вијећа нађе да је то неопходно, испитивање свједока се може извршити приликом реконструкције догађаја ван суднице. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће бити присутни на реконструкцији, а испитивање ће се спровести у складу са чланом 277. овог закона.

(3) Странке, бранилац и оштећени увијек се позивају да присуствују испитивању свједока или извођењу реконструкције. Саслушање ће се спровести као да се изводи на главном претресу, у складу са чланом 277. овог закона.

(4) Ако судија, односно предсједник вијећа нађе да је то неопходно, на испитивање малолетника као свједока сходно ће се примијенити одредбе члана 151. став 6. и члана 155. овог закона.

Члан 288.

Изузеци од непосредног спровођења доказа

- (1) Искази дати у истрази дозвољени су као доказ на главном претресу и могу бити коришћени приликом директног или унакрсног испитивања или побијања изнесених навода или у одговору на побијање или на додатно испитивање након чега се прилажу као доказни материјал. У овом случају, лицу се може дати могућност да објасни или побије свој претходни исказ.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, записници о исказима датим у истрази могу се по одлуци судије, односно вијећа прочитати и користити као доказ на главном претресу само у случају ако су испитана лица умрла или трајно душевно обољела или се не могу пронаћи, или је њихов долазак пред суд немогућ или је знатно отежан из важних разлога.
- (3) Ако се током главног претреса оптужени користи правом да није дужан изнијети своју одбрану или одговарати на постављена питања, записник о исказу оптуженог који је дат у истрази може се по одлуци судије или председника вијећа прочитати и користити као доказ на главном претресу само ако је оптужени приликом саслушања у истрази био упозорен у складу са чланом 143. став 2. тачка в) овог закона.

Члан 289.

Записници о доказном материјалу

- (1) Записници о увиђају на лицу мјеста, о претресању стана или лица, о одузимање ствари, књига, записника и осталих доказа изнијеће се на главном претресу да би се утврдио њихов садржај, а по оцјени судије, односно председника вијећа њихов садржај се може укратко унијети у записник о главном претресу.
- (2) За провјеру вјеродостојности писмена, записа или фотографије, потребни су оригинално писмено, запис или фотографија, осим ако није друкчије прописано овим законом.
- (3) Изузетно од става 2. овог члана, може се користити као доказ и овјерена копија оригинала, као и копија која је потврђена као неизмијењена у односу на оригинал.
- (4) Доказни материјал из става 1. овог члана се чита уколико се странке и бранилац друкчије не договоре.

Члан 290.

Измјена оптужнице

Ако тужилац оцијени да изведени докази указују да се измијенило чињенично стање изнесено у оптужници, он може на главном претресу измијенити оптужницу. Ради припремања

одбране, главни претрес се може одгодити. У овом случају не врши се потврђивање оптужнице.

Члан 291.

Допуна доказног поступка

(1) Након извођења доказа судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају других доказних приједлога.

(2) Уколико странке и бранилац немају нових доказних приједлога или приједлози буду одбијени, судија, односно предсједник вијећа ће објавити да је доказни поступак завршен.

Члан 292.

Завршне ријечи и завршетак главног претреса

(1) Након завршетка доказног поступка судија, односно предсједник вијећа ће позвати тужиоца, оштећеног, браниоца и оптуженог, ради давања завршне ријечи. Посљедња ријеч увијек припада оптуженом.

(2) Ако оптужницу заступа више тужилаца или оптужени има више од једног браниоца, сви могу дати завршну ријеч, али се њихова излагања не могу понављати.

(3) Након завршних ријечи судија, односно предсједник вијећа објављује да је главни претрес завршен, а суд се повлачи на вијећање и гласање ради доношења пресуде.

Глава XXII

ПРЕСУДА

1. Изрицање пресуде

Члан 293.

Изрицање и објављивање пресуде

Пресуда се изриче и објављује у име Републике Српске.

Члан 294.

Везаност пресуде за оптужбу

- (1) Пресуда се може односити само на лице које је оптужено и само на дјело које је предмет оптужбе садржане у потврђеној, односно на главном претресу измијењеној оптужници.
- (2) Суд није везан за приједлоге тужиоца у погледу правне оцјене дјела.

Члан 295.

Докази на којима се заснива пресуда

- (1) Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.
- (2) Суд је дужан савјесно оцијенити сваки доказ појединачно и у вези с осталим доказима и на основу такве оцјене извести закључак је ли нека чињеница доказана.

2. Врсте пресуда

Члан 296.

Мериторне и процесне пресуде

- (1) Пресудом се оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се оглашава кривим.
- (2) Ако оптужба обухвата више кривичних дјела, у пресуди ће се изрећи да ли се и за које дјело оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се оглашава кривим.

Члан 297.

Пресуда којом се оптужба одбија

Пресуду којом се оптужба одбија суд ће изрећи:

- а) ако за пресуђење суд није стварно надлежан;
- б) ако је тужилац од започињања па до завршетка главног претреса одустао од оптужнице;
- в) ако није било потребног одобрења или ако је надлежни државни орган одустао од одобрења;
- г) ако је оптужени за исто дјело већ правноснажно осуђен, ослобођен од оптужбе или је поступак против њега рјешењем правноснажно обустављен, а не ради се о рјешењу о обустављању поступка из члана 341. овог закона;
- д) ако је оптужени актом амнестије или помиловања ослобођен од гоњења или се кривично гоњење не може предузети због застарјелости или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.

Члан 298.

Пресуда којом се оптужени ослобађа од оптужбе

- Пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе суд ће изрећи:
- а) ако дјело за које је оптужен није законом прописано као кривично дјело,
 - б) ако има околности које искључују кривичну одговорност,
 - в) ако није доказано да је оптужени учинио дјело за које је оптужен.

Члан 299.

Пресуда којом се оптужени оглашава кривим

- (1) У пресуди у којој се оптужени оглашава кривим суд ће изрећи:
- а) за које се дјело оглашава кривим, уз навођење чињеница и околности које чине обиљежја кривичног дјела, као и оних од којих зависи примјена одређене одредбе кривичног закона;
 - б) законски назив кривичног дјела и које су одредбе кривичног закона примјењене;
 - в) каква се казна изриче оптуженом или се по одредбама кривичног закона ослобађа од казне;
 - г) одлуку о условној осуди;
 - д) одлуку о мјерама безбједности, о одузимању имовинске користи и одлуку о враћању предмета (члан 139.) ако предмети до тада нису враћени власнику, односно држаоцу;
 - ђ) одлуку о урачунавању притвора или већ издржане казне;
 - е) одлуку о трошковима кривичног поступка, о имовинскоправном захтјеву, као и о томе да се правноснажна пресуда има објавити путем средстава јавног информисања.
- (2) Ако је оптуженом изречена новчана казна, у пресуди ће се одредити рок у којем се новчана казна има платити и начин замјене новчане казне у случају да се новчана казна не плати.

3. Објављивање пресуде

Члан 300.

Вријеме и мјесто објављивања пресуде

- (1) Пошто је пресуда изречена, суд ће је одмах објавити. Ако суд није у могућности да истог дана по завршетку главног претреса изрекне и објави пресуду, одложиће објављивање пресуде највише за три дана и одредиће вријеме и мјесто објављивања пресуде.
- (2) Суд ће у присуству странака, браниоца, законских заступника и пуномоћника јавно прочитати изреку и саопштити укратко разлоге пресуде.
- (3) Објављивање ће се извршити и кад странка, бранилац, законски заступник или пуномоћник није присутан. Суд може одлучити да оптуженом који је одсутан, пресуду усмено саопшти судија, односно предсједник вијећа или да му се пресуда само достави.
- (4) Ако је јавност на главном претресу била искључена, изрека пресуде ће се увијек прочитати у јавном засједању. Вијеће ће одлучити хоће ли и колико искључити јавност приликом објављивања разлога пресуде.
- (5) Сви присутни саслушаће читање изреке пресуде стојећи.

Члан 301.

Притвор након изрицања пресуде

За одређивање, продужење или укидање притвора послје објављивања пресуде примјењиваће се одредба члана 197. овог закона.

Члан 302.

Поука о праву на жалбу и друга упозорења

- (1) По објављивању пресуде, судија, односно предсједник вијећа ће поучити оптуженог и оштећеног о праву на жалбу, као и о праву на одговор на жалбу.
- (2) Ако је оптуженом изречена условна осуда, упозориће га судија, односно предсједник вијећа на значај условне осуде и на услове којих се мора придржавати.
- (3) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог да до правноснажног окончања поступка обавијести суд о свакој промјени адресе.

4. Писмена израда и достављање пресуде

Члан 303.

Писмена израда пресуде

- (1) Пресуда која је објављена мора се писмено израдити у року од 15 дана по објављивању, а у сложеним стварима, изузетно у року од 30 дана. Ако пресуда није израђена у тим роковима, судија, односно предсједник вијећа је дужан обавијестити предсједника суда због чега то није учињено. Предсједник суда ће, по потреби, предузети мјере да се пресуда што прије изради.
- (2) Пресуду потписују судија, односно предсједник вијећа и записничар.
- (3) Овјерени препис пресуде доставиће се тужиоцу и оштећеном, а оптуженом и браниоцу сагласно члану 82. овог закона. Ако се оптужени налази у притвору, овјерени препис пресуде мора бити достављени у роковима предвиђеним у ставу 1. овог члана.
- (4) Оптуженом и оштећеном доставиће се и поука о праву на жалбу.
- (5) Овјерени препис пресуде суд ће с поуком о праву на жалбу доставити лицу чији је предмет одузет том пресудом, као и правном лицу коме је изречено одузимање имовинске користи. Правноснажна пресуда ће се доставити оштећеном.

Члан 304.

Садржај пресуде

(1) Писмено изречена пресуда мора потпуно одговарати пресуди која је објављена. Пресуда мора имати увод, изреку и образложење.

(2) Увод пресуде садржи: назначење да се пресуда изриче у име Републике Српске, назив суда, име и презиме судије односно предсједника и чланова вијећа и записничара, име и презиме оптуженог, кривично дјело за које је оптужен и да ли је био присутан на главном претресу, дан главног претреса и да ли је главни претрес био јаван, име и презиме тужиоца, браниоца, законског заступника и пуномоћника који су били присутни на главном претресу и дан објављивања изречене пресуде.

(3) Изрека пресуде садржи личне податке о оптуженом и одлуку којом се оптужени оглашава кривим за кривично дјело за које је оптужен или којом се ослобађа од оптужбе за то дјело или којом се оптужба одбија.

(4) Ако је оптужени оглашен кривим, изрека пресуде мора обухватити потребне податке наведене у члану 299. овог закона, а ако је ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена, изрека пресуде мора обухватити опис дјела за које је оптужен и одлуку о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву, ако је био постављен.

(5) У случају стицаја кривичних дјела суд ће у изреку пресуде унијети казне утврђене за свако појединачно кривично дјело, а затим јединствену казну која је изречена за сва дјела у стицају.

(6) У образложењу пресуде суд ће изнијети разлоге за сваку тачку пресуде.

(7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаба кривичног закона на оптуженог и његово дјело.

(8) Ако је оптуженом изречена казна, у образложењу ће се навести које је околности суд узео у обзир при одмјеравању казне. Суд ће посебно образложити којим се разлозима руководио при одлуци да казну треба ублажити или оптуженог ослободити од казне или изрећи условну осуду или да треба изрећи мјеру безбједности или одузимање имовинске користи.

(9) Ако се оптужени ослобађа од оптужбе, у образложењу ће се нарочито навести из којих се разлога наведених у члану 298. овог закона то чини.

(10) У образложењу пресуде којом се оптужба одбија суд се неће упуштати у оцјену главне ствари, него ће се ограничити само на разлоге за одбијање оптужбе.

Члан 305.

Исправке у пресуди

(1) Погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатке у облику и несагласности писмено израђене пресуде с изворником исправиће, посебним рјешењем, судија односно предсједник вијећа, на захтјев странке, браниоца или по службеној дужности.

(2) Ако постоји несагласност између писмено израђене пресуде и њеног изворника у погледу података из члана 299. став 1. т. а) до д) и тачка е) овог закона, рјешење о исправци доставиће се лицима из члана 303. овог закона. У том случају рок за жалбу против пресуде тече од дана достављања тог рјешења против кога посебна жалба није дозвољена.

Глава XXIII

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

1. Жалба на пресуду првостепеног суда

Члан 306.

Право на жалбу и рок

(1) Против пресуде донесене у првом степену може се изјавити жалба у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

(2) У сложеним стварима на захтјев странака и бранилаца, суд може продужити рок за жалбу најдуже за 15 дана.

(3) До одлуке суда о захтјеву из става 2. овог члана не тече рок за жалбу.

(4) Благовремено изјављена жалба одлаже извршење пресуде.

Члан 307.

Субјекти жалбе

(1) Жалбу могу изјавити странке, бранилац и оштећени.

(2) У корист оптуженог жалбу могу изјавити законски заступник, брачни односно ванбрачни друг, родитељ или дијете и усвојилац, односно усвојеник. Рок за жалбу и у том случају тече од дана када је оптуженом, или његовом браниоцу достављен препис пресуде.

(3) Тужилац може изјавити жалбу како на штету тако у корист оптуженог.

(4) Оштећени може побијати пресуду само због одлуке суда о трошковима кривичног поступка и одлуке о имовинскоправном захтјеву.

(5) Жалбу може изјавити и лице чији је предмет одузет или од којег је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

(6) Бранилац и лица из става 2. овог члана могу изјавити жалбу и без нарочитог овлашћења оптуженог, али не и против његове воље - осим ако је оптуженом изречена казна дуготрајног затвора.

Члан 308.

Одрицање и одустајак од жалбе

(1) Оптужени се може одрећи права на жалбу само након што му је пресуда достављена. Оптужени се и прије тога може одрећи права на жалбу ако се тужилац одрекао права на жалбу, осим ако би оптужени по пресуди имао да издржава казну затвора. До доношења одлуке другостепеног суда, оптужени може одустати од већ изјављене жалбе.

(2) Тужилац се може одрећи права на жалбу од тренутка објављивања пресуде па до истека рока за изјаву жалбе, а може до доношења одлуке другостепеног суда одустати од већ изјављене жалбе.

(3) Одрицање и одустајање од жалбе не може се опозвати.

Члан 309.

Садржај жалбе и отклањање недостатака у жалби

(1) Жалба треба да садржи:

- а) означање пресуде против које се изјављује (назив суда, број и датум пресуде),
- б) основ за побијање пресуде (члан 310.),
- в) образложење,
- г) приједлог да се побијана пресуда потпуно или дјелимично укине или преиначи,
- д) потпис лица које изјављује жалбу.

(2) Ако је жалбу изјавио оптужени или друго лице из члана 307. став 2. овог закона, а оптужени нема браниоца или ако је жалбу изјавио оштећени који нема пуномоћника, а жалба није састављена у складу са одредбама става 1. овог члана, првостепени суд ће позвати жалиоца да у одређеном року допуни жалбу писменим поднеском или усмено на записнику код суда. Ако жалилац не поступи по овом позиву, суд ће одбацити жалбу ако не садржи податке из тач б), в) и д) става 1. овог члана, а ако жалба не садржи податак из тачке а) става 1. овог члана, одбациће се ако се не може утврдити на коју се пресуду односи. Ако је жалба изјављена у корист оптуженог, суд ће је доставити другостепеном суду ако се може утврдити на коју се пресуду односи, а ако се то не може утврдити, суд ће жалбу одбацити.

(3) Ако је жалбу изјавио оштећени који има пуномоћника или тужилац, жалба не садржи податке из тач. б), в) и д) става 1. овог члана или ако жалба не садржи податак из тачке а) став 1. овог члана, а не може се утврдити на коју се пресуду односи - суд ће жалбу одбацити. Ако је жалба изјављена у корист оптуженог, доставиће се другостепеном суду, ако се може утврдити

на коју се пресуду односи, а ако се то не може утврдити - суд ће жалбу одбацити.

(4) У жалби се могу износити нове чињенице и нови докази, који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити изнесени на главном претресу. Жалилац је дужан да наведе разлоге зашто их раније није изнио. Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан да наведе доказе којима би се те чињенице имале доказати, а позивајући се на нове доказе - дужан је да наведе чињенице које помоћу тих доказа жели доказати.

Члан 310.

Жалбени основи

Пресуда се може побијати ако је жалба изјављена:

- а) због битне повреде одредаба кривичног поступка,
- б) због повреде Кривичног закона,
- в) због погрешно или непотпуно уврђеног чињеничног стања,
- г) због одлуке о кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправном захтјеву, као и због одлуке о објављивању пресуде путем средстава јавног информисања.

Члан 311.

Битне повреде одредаба кривичног поступка

(1) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји:

- а) ако је суд био непрописно састављен или ако је у изрицању пресуде учествовао судија који није учествовао на главном претресу или који је правноснажном одлуком изузет од суђења;
- б) ако је на главном претресу учествовао судија који се морао изузети (члан 37. тач. а) до г));
- в) ако је главни претрес одржан без лица чије је присуство на главном претресу по закону обавезно, или ако је оптуженом, браниоцу или оштећеном, противно његовом захтјеву, ускраћено да на главном претресу употребљава свој језик и да на свом језику прати ток главног претреса (члан 8.);
- г) ако је повријеђено право на одбрану;
- д) ако је противно закону била искључена јавност на главном претресу;
- ђ) ако је суд повриједио прописе кривичног поступка о постојању одобрења надлежног органа;
- е) ако је суд донио пресуду, а није био стварно надлежан или ако је неправилно одбио оптужбу због стварне ненадлежности;
- ж) ако суд својом пресудом није потпуно ријешио предмет оптужбе;
- з) ако се пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама овог закона не може заснивати пресуда;
- и) ако је оптужба прекорачена (члан 294. став 1.);
- ј) ако је изрека пресуде неразумљива, противријечна сама себи или разлозима пресуде, или ако пресуда уопште не садржи разлоге или у њој нису наведени разлози о одлучним чињеницама.

(2) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји и ако суд у току главног претреса или приликом доношења пресуде није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било или је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

Члан 312.

Повреде Кривичног закона

Повреда Кривичног закона постоји ако је кривични закон повријеђен у питању:

- а) да ли је дјело за које се оптужени гони кривично дјело;
- б) постоје ли околности које искључују кривичну одговорност;
- в) постоје ли околности које искључују кривично гоњење, а нарочито да ли је наступила застарјелост кривичног гоњења или је гоњење искључено усљед амнестије или помиловања или је ствар већ правноснажно пресуђена;
- г) да ли је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примијењен закон који се не може примијенити;
- д) да ли је одлуком о казни, условној осуди или судској опомени, односно одлуком о мјери безбједности или о одузимању имовинске користи прекорачено овлашћење које суд има по закону;
- ђ) да ли су правилно примијењене одредбе о урачунавању притвора и издржане казне.

Члан 313.

Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање

- (1) Пресуда се може побијати због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања када је суд неку одлучну чињеницу погрешно утврдио или је није утврдио.
- (2) Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и када на то указују нове чињенице или нови докази.

Члан 314.

Одлуке о кривичној санкцији, трошковима поступка, имовинскоправном захтјеву и објављивању одлуке

- (1) Пресуда, односно рјешење о судској опомени може се побијати због одлуке о казни, условној осуди и судској опомени када том одлуком није прекорачено законско овлашћење (члан 312. тачка д)), али суд није правилно одмјерио казну с обзиром на околности које утичу да казна буде већа или мања и због тога што је суд примијенио или није примијенио одредбе о ублажавању казне, о ослобађању од казне, о условној осуди или о судској опомени, иако су за то постојали законски услови.
- (2) Одлука о мјери безбједности или о одузимању имовинске користи може се побијати ако не постоји повреда закона из члана 312. тачка д) овог закона, али је суд неправилно донио ову одлуку или није изрекао мјеру безбједности, односно одузимање имовинске користи, иако су за то постојали законски услови. Из истих разлога може се побијати одлука о трошковима кривичног поступка.
- (3) Одлука о имовинскоправним захтјевима, као и одлука о објављивању пресуде путем

средстава јавног информисања може се побијати кад је суд о овим питањима донио одлуку противно законским одредбама.

Члан 315.

Подношење жалбе

- (1) Жалба се подноси суду који је изрекао првостепену пресуду у довољном броју примјерака за суд, као и за противну странку и браниоца ради давања одговора.
- (2) Неблаговремену (члан 325.) и недозвољену (члан 326.) жалбу одбациће рјешењем судија, односно предсједник вијећа.

Члан 316.

Одговор на жалбу

Примјерак жалбе доставља се противној страни и браниоцу (чл. 82. и 83.), који могу у року од осам дана од дана пријема поднијети суду одговор на жалбу. Жалба и одговор на жалбу, са свим списима и преписом записника са главног претреса, доставља се другостепеном суду.

Члан 317.

Судија извјестилац

- (1) Кад спис по жалби стигне другостепеном суду, предсједник жалбеног вијећа одређује судију известиоца.
- (2) Судија извјестилац може, по потреби, од првостепеног суда прибавити извјештај о повредама одредаба кривичног поступка, а може и провјерити наводе жалбе у погледу нових доказа и нових чињеница или прибавити потребне извјештаје или списе.
- (3) Када судија известилац прими спис, предсједник вијећа ће заказати сједницу вијећа.

Члан 318.

Сједница вијећа

- (1) О сједници вијећа обавијестиће се тужилац, оптужени и његов бранилац.
- (2) Ако се оптужени налази у притвору или на издржавању казне, обезбиједиће се његово присуство.
- (3) Сједница вијећа почиње излагањем подносиоца жалбе, а након тога друга странка излаже одговор на жалбу. Вијеће може од странака и браниоца који присуствују сједници затражити потребна објашњења у вези са жалбом и одговором на жалбу. Странке и бранилац могу

предложити да се прочитају поједини списи и могу, по дозволи предједника вијећа, дати потребна објашњења за своје ставове из жалбе, односно одговора на жалбу, не понављајући оно што је садржано у објашњењима.

(4) Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени, не спречава одржавање сједнице вијећа.

(5) На сједници вијећа којој присуствују странке јавност се може искључити само под условима одређеним овим законом (чл. 251. и 252.).

(6) Записник о сједници вијећа прикључује се списима.

(7) Рјешења из чл. 325. и 326. овог закона могу се донијети и без обавјештавања странака и браниоца о сједници вијећа.

Члан 319.

Одлучивање у сједници вијећа или на претресу

(1) Другостепени суд доноси одлуку у сједници вијећа или на основу одржаног претреса.

(2) На писану израду одлуке која је донесена на сједници вијећа примјењују се рокови из члана 303. став 1. овог закона.

Члан 320.

Границе испитивања пресуде

Другостепени суд испитује пресуду у оном дијелу у којем се побија жалбом.

Члан 321.

Забрана *reformatio in peius*

Ако је изјављена жалба само у корист оптуженог, пресуда се не смије измијенити на његову штету.

Члан 322.

Проширено дејство жалбе

Жалба због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања или због повреде кривичног закона изјављена у корист оптуженог садржи у себи и жалбу због одлуке о кривичној санкцији и одузимању имовинске користи (члан 314.).

Члан 323.

Beneficium cohaesionis

Ако другостепени суд поводом ма чије жалбе утврди да су разлози због којих је донио одлуку у корист оптуженог од користи и за којег од саопштених који није изјавио жалбу или је није изјавио у том правцу, поступиће по службеној дужности као да таква жалба постоји.

Члан 324.

Одлуке другостепеног суда по жалби

(1) Другостепени суд може у сједници вијећа одбацити жалбу као неблагоприятну или као недозвољену или одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду или преиначити првостепену пресуду или донијети одлуку да укине првостепену пресуду и одржи претрес.

(2) О свим жалбама против исте пресуде другостепени суд одлучује једном одлуком.

Члан 325.

Одбацивање жалбе као неблагоприятне

Жалба ће се одбацити рјешењем као неблагоприятна ако се утврди да је поднесена послије законског рока за њено подношење.

Члан 326.

Одбацивање жалбе као недопуштене

Жалба ће се одбацити рјешењем као недопуштена ако се утврди да је жалбу изјавило лице које није овлашћено за подношење жалбе или лице које се одрекло права на жалбу или ако се утврди одустанак од жалбе или да је послије одустанка поново изјављена жалба или ако жалба по закону није дозвољена.

Члан 327.

Одбијање жалбе

Другостепени суд ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду кад утврди да не постоје разлози због којих се пресуда побија жалбом.

Члан 328.

Преиначење првостепене пресуде

(1) Другостепени суд ће, уважавајући жалбу, пресудом преиначити првостепену пресуду ако сматра да су одлучне чињенице у првостепеној пресуди правилно утврђене и да се с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени закона, има донијети друкчија пресуда, а према стању ствари и у случају повреде из члана 311. став 1. т. њ), е) и и) овог закона.

(2) Ако другостепени суд наде да постоје законски услови за изрицање судске опомене, преиначиће рјешењем првостепену пресуду и изрећи ће судску опомену.

(3) Ако су се због преиначења првостепене пресуде стекли услови да се одреди, односно укине притвор на основу члана 196. ст. 1. и 5. овог закона, другостепени суд ће о томе донијети посебно рјешење против кога није допуштена жалба.

Члан 329.

Укидање првостепене пресуде и одржавање претреса

(1) Другостепени суд ће, уважавајући жалбу, рјешењем укинути првостепену пресуду и одредити одржавање претреса ако утврди да:

а) постоји битна повреда одредаба кривичног поступка, осим случајева из члана 328. став 1. овог закона,

б) је потребно извести нове доказе или поновити већ у првостепеном поступку изведене доказе усљед којих је чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено.

(2) Другостепени суд може и дјелимично укинути првостепену пресуду, ако се поједини дијелови пресуде могу издвојити без штете за правилно пресуђење и у односу на тај дио одржати претрес.

(3) Ако се оптужени налази у притвору, другостепени суд ће испитати да ли још постоје разлози за притвор и донијеће рјешење о продужењу или укидању притвора. Против овог рјешења није дозвољена жалба.

(4) Ако се оптужени налази у притвору, другостепени суд је дужан донијети одлуку најкасније у року од три мјесеца, а у сложеним предметима најкасније у року од шест мјесеци од дана када је примио списе.

Члан 330.

Образложење одлуке којом се укида првостепена одлука

У образложењу рјешења којим се укида првостепена пресуда, навешће се само кратки разлози за укидање.

Члан 331.

Претрес пред другогостепеним судом

(1) Одредбе које се односе на главни претрес у првостепеном поступку сходно се примјењују и на претрес пред другогостепеним судом.

(2) Ако вијеће другогостепеног суда установи да је потребно поново извести већ изведене доказе у првостепеном поступку, искази саслушаних свједока и вјештака и писани налаз и мишљење биће прихваћени као докази и могу бити прочитани или репродуковани уколико су ти свједоци и вјештаци приликом свједочења били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца, или нису били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца, иако им је то било омогућено као и у случају ако је то овим законом другачије одређено, те уколико је ријеч о доказима из члана 276. став 2. тачка д) овог закона.

(3) Одредбе става 2. овог члана се не односе на лица која могу одбити свједочење (члан 148. овог закона).

2. Жалба на пресуду другогостепеног суда

Члан 332.

Општа одредба

(1) Против пресуде другогостепеног суда дозвољена је жалба у случају ако је:

а) другогостепени суд изрекао казну дуготрајног затвора или потврдио пресуду првостепеног суда којим је изречена таква казна,

б) другогостепени суд преиначио првостепену пресуду којом је оптужени ослобођен од оптужбе и изрекао пресуду којом се оптужени проглашава кривим, односно ако је поводом жалбе на првостепену пресуду којом је оптужени проглашен кривим изрекао пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе и

в) другогостепени суд поводом жалбе на ослобађајућу пресуду на претресу донио пресуду којом се оптужени проглашава кривим, односно ако је поводом жалбе на осуђујућу пресуду на претресу донио пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе.

(2) О жалби против другогостепене пресуде одлучује трећестепено вијеће Врховног суда. Пред овим вијећем не може се одржати претрес.

3. Жалба на рјешење

Члан 333.

Допуштеност жалбе на рјешење

(1) Против рјешења суда донесеног у првом степену, странке, бранилац и лица чија су права повријеђена могу изјавити жалбу увијек када у овом закону није изричито одређено да жалба није дозвољена.

(2) Против рјешења донесеног у току истраге није допуштена жалба, ако овим законом није друкчије одређено.

(3) Рјешења која се доносе ради припремања главног претреса и пресуде могу се побијати само у жалби на пресуду.

(4) Против рјешења Врховног суда жалба није допуштена, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 334.

Општи рок за изјављивање жалбе

(1) Жалба се подноси суду који је донио рјешење.

(2) Ако овим законом није друкчије одређено, жалба на рјешење подноси се у року од три дана од дана достављања рјешења.

Члан 335.

Суспензивно дејство жалбе

Ако у овом закону није друкчије одређено, подношењем жалбе на рјешење одлаже се извршење рјешења против кога је изјављена жалба.

Члан 336.

Одлучивање о жалби на рјешење

(1) О жалби против рјешења првостепеног суда одлучује другостепени суд у сједници вијећа, ако овим законом није друкчије одређено. О жалби против рјешења донесеног у првом степену пред Врховним судом одлучује вијеће у другом саставу.

(2) О жалби против рјешења судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање одлучује вијеће истог суда (члан 24. став 5.), ако овим законом није друкчије одређено.

(3) Одлучујући о жалби, суд може рјешењем одбацити жалбу као неблаговремену или као недозвољену, одбити жалбу као неосновану или уважити жалбу и рјешење преиначити или укинути и, по потреби, предмет упутити на поновно одлучивање.

Члан 337.

Сходна примјена одредби о жалби на првостепену пресуду

На поступак по жалби на рјешење сходно ће се примјењивати одредбе чл. 307, 309, 315. став 2, 317. став 1, 320, 321. и 323. овог закона.

Члан 338.

Сходна примјена одредби овог закона и на друга рјешења

Ако овим законом није друкчије одређено, одредбе чл. 333. и 337. овог закона примјениће се сходно и на сва остала рјешења која се доносе по овом закону.

Глава XXIV

ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

Одјељак 1

Понављање кривичног поступка

Члан 339.

Општа одредба

Кривични поступак који је довршен правноснажном пресудом или правноснажним рјешењем може се на захтјев овлашћеног лица поновити само у случајевима и под условима предвиђеним у овом закону.

Члан 340.

Неправо понављање кривичног поступка

(1) Правноснажна пресуда може се преиначити и без понављања кривичног поступка ако је у двјема пресудама или у више пресуда против истог осуђеног правноснажно изречено више казни, а нису примијењене одредбе о одмјеравању јединствене казне за дјела у стицају.

(2) У случају из става 1. овог члана суд ће овом пресудом преиначити раније пресуде у погледу одлука о казни и изрећи јединствену казну. За доношење нове пресуде надлежан је првостепени суд који је судио у ствари у којој је изречена најстрожа врста казне, а код истоврсних казни – суд који је изрекао највећу казну, а ако су казне једнаке – суд који је последњи изрекао казну.

(3) Нову пресуду доноси суд у сједници вијећа на приједлог тужиоца или осуђеног, односно браниоца, а по саслушању противне странке и браниоца.

(4) Ако су у случају из става 1. овог члана приликом изрицања казне узете у обзир и пресуде других судова, овјерени препис нове правноснажне пресуде доставиће се и тим судовима.

Члан 341.

Настављање кривичног поступка и понављање поступка завршеног правноснажним рјешењем

(1) Ако је кривични поступак рјешењем правноснажно обустављен или је пресудом оптужба правноснажно одбијена зато што није било потребног одобрења, поступак ће се на захтјев тужиоца наставити чим престану разлози због којих су донесене наведене одлуке.

(2) Ако је ван случајева наведених у ставу 1. овог члана кривични поступак правноснажно обустављен прије почетка главног претреса, на захтјев тужиоца може се дозволити понављање кривичног поступка ако се поднесу нови докази на основу којих се суд може увјерити да су се стекли услови за поновно покретање кривичног поступка.

(3) Кривични поступак правноснажно обустављен до почетка главног претреса може се поновити кад је тужилац одустао од гоњења, ако се докаже да је до одустанка дошло усљед кривичног дјела злоупотребе службеног положаја тужиоца. У погледу доказивања кривичног дјела тужиоца, примјењиваће се одредбе члана 342. став 2. овог закона.

Члан 342.

Понављање поступка у корист осуђеног

(1) Кривични поступак завршен правноснажном пресудом може се поновити у корист осуђеног:

а) ако се докаже да је пресуда заснована на лажној исправи или на лажном исказу свједока, вјештака или тумача;

б) ако се докаже да је до пресуде дошло усљед кривичног дјела судије, тужиоца или лица које је вршило истражне радње;

в) ако се изнесу нове чињенице или се поднесу нови докази који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити изнесени на главном претресу, а који су сами за себе или у вези са ранијим доказима подобни да проузрокују ослобађање лица које је било осуђено или његову осуду по блажем кривичном закону;

г) ако је неком лицу за исто кривично дјело више пута суђено или ако је више лица осуђено за кривично дјело које је могло учинити само једно лице или неко од њих;

д) ако се у случају осуде за продужено кривично дјело или за друго кривично дјело које по закону обухвата више истоврсних или више разноврсних радњи изнесу нове чињенице или поднесу нови докази који указују да осуђени није учинио радњу која је обухваћена дјелом из осуде, а постојање ових чињеница би било од битног утицаја на одмјеравање казне;

ђ) ако Уставни суд Босне и Херцеговине, Дом за људска права или Европски суд за људска права или Уставни суд Републике Српске утврди да су у току поступка кршена људска права и основне слободе и ако је пресуда заснована на том кршењу;

е) ако је одлуком Уставног суда Републике Српске или Уставног суда Босне и Херцеговине престао важити закон или други пропис на основу којег је била донесена правноснажна осуђујућа пресуда.

(2) У случајевима из става 1. тач. а) и б) овог члана мора се правноснажном пресудом доказати да су наведена лица оглашена кривим за односна кривична дјела. Ако се поступак против ових лица не може спровести због тога што су умрла или што постоје околности које искључују кривично гоњење, чињенице из става 1. тач. а) и б) овог члана могу се утврдити и другим доказима.

Члан 343.

Понављање поступка на штету оптуженог

(1) Кривични поступак може се поновити на штету оптуженог ако је пресуда којом се оптужба одбија донесена због одустанка тужиоца од оптужбе, а докаже се да је до овог одустанка дошло усљед кривичног дјела против службене или друге дужности тужиоца.

(2) У случају из става 1. овог члана примјењује се одредба члана 342. став 2. овог закона.

Члан 344.

Лица овлашћена за подношење захтјева

(1) Захтјев за понављање кривичног поступка могу поднијети странке и бранилац, а послије смрти осуђеног захтјев у његову корист могу поднијети тужилац и лица наведена у члану 307. став 2. овог закона.

(2) Захтјев за понављање кривичног поступка у корист осуђеног може се поднијети и пошто је осуђени издржао казну и без обзира на застарјелост, амнестију или помиловање.

(3) Ако суд сазна да постоји разлог за понављање кривичног поступка, обавијестиће о томе осуђеног, односно лице које је овлашћено да у корист осуђеног поднесе захтјев.

Члан 345.

Поступање по захтјеву

(1) О захтјеву за понављање кривичног поступка одлучује вијеће (члан 24. став 5.) суда који је у ранијем поступку судио у првом степену.

(2) У захтјеву се мора навести по ком се законском основу тражи понављање и којим се доказима поткрепљују чињенице на којима се захтјев заснива. Ако захтјев не садржи ове податке, суд ће позвати подносиоца да у одређеном року захтјев допуни.

(3) Приликом рјешавања о захтјеву у вијећу неће учествовати судија који је учествовао у доношењу пресуде у ранијем поступку.

Члан 346.

Одлучивање о захтјеву

(1) Суд ће рјешењем захтјев одбацити ако на основу самог захтјева и списка ранијег поступка утврди да је захтјев поднијело неовлашћено лице или да нема законских услова за понављање поступка, или да су чињенице и докази на којима се захтјев заснива већ били изнесени у ранијем захтјеву за понављање поступка који је одбијен правноснажним рјешењем суда, или да чињенице и докази очигледно нису подобни да се на основу њих дозволи понављање или да подносилац захтјева није поступио по члану 345. став 2. овог закона.

(2) Ако суд не одбаци захтјев, доставиће се препис захтјева противној страни која има право да у року од осам дана одговори на захтјев. Када суду стигне одговор на захтјев или када протекне рок за давање одговора, предсједник вијећа одредиће да се извиде чињенице и прибаве докази на које се позива у захтјеву и у одговору на захтјев.

(3) Послије спроведених извиђаја суд ће рјешењем одмах одлучити о захтјеву за понављање поступка на начин из члана 347. став 1. овог закона.

Члан 347.

Дозвола за понављање поступка

(1) Суд ће, ако не одреди да се извиђај допуни, на основу резултата извиђаја захтјев уважити и дозволити понављање кривичног поступка или ће захтјев одбити, ако нови докази нису подобни да доведу до понављања кривичног поступка.

(2) Ако суд нађе да разлози због којих је дозволио понављање поступка у корист оптуженог постоје и за којег од саоптужених који није поднио захтјев за понављање поступка, поступиће по службеној дужности као да такав захтјев постоји.

(3) У рјешењу којим се дозвољава понављање кривичног поступка суд ће одлучити да се одмах одреди нови главни претрес.

(4) Ако је захтјев за понављање кривичног поступка поднесен у корист осуђеног, а суд сматра, с обзиром на поднесене доказе, да осуђени може у поновљеном поступку бити осуђен на такву казну да би се урачунавањем већ издржане казне имао пустити на слободу или да може бити ослобођен од оптужбе или да оптужба може бити одбијена -одредиће да се извршење пресуде одложи, односно прекине.

(5) Кад рјешење којим се допушта понављање кривичног поступка постане правноснажно, прекинуће се извршење казне, али суд може, на приједлог тужиоца, одредити притвор ако постоје услови из члана 197. овог закона.

Члан 348.

Правила поновљеног поступка

(1) На нови поступак, који се води на основу рјешења којим је дозвољено понављање кривичног поступка, важе исте одредбе као и за ранији поступак. У новом поступку суд није везан за рјешења донесена у ранијем поступку.

(2) Ако се нови поступак обустави до почетка главног претреса - суд ће рјешењем о обустављању поступка укинути и ранију пресуду.

(3) Кад суд у новом поступку донесе пресуду, изрећи ће да се ранија пресуда дјелимично или у цјелини ставља ван снаге или да се оставља на снази. У казну коју одреди новом пресудом суд ће оптуженом урачунати издржану казну, а ако је понављање одређено само за неко од дјела за које је оптужени био осуђен - суд ће изрећи нову јединствену казну.

(4) Суд је у новом поступку везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

Одјељак 2

Захтјев за заштиту законитости

Члан 349.

Услови за подношење захтјева

(1) Против правноснажне пресуде може се поднијети захтјев за заштиту законитости у следећим случајевима:

а) због повреде Кривичног закона и

б) због повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) овог закона.

(2) Захтјев за заштиту законитости није могуће уложити:

а) ако није изјављена жалба и

б) ако повреде из става 1. овог члана нису биле изнесене у жалби на првостепену пресуду, осим ако су почињене у жалбеном поступку.

(3) Захтјев за заштиту законитости није могуће уложити против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

Члан 350.

Овлаштена лица и рок за подношење захтјева

(1) Захтјев за заштиту законитости могу поднијети тужилац, осуђени и бранилац. Након смрти осуђеног захтјев за заштиту законитости могу у његову корист поднијети лица из члана 307. став 2. овог закона.

(2) Тужилац може поднијети захтјев за заштиту законитости, на штету али и у корист осуђеног.

(3) Захтјев за заштиту законитости подноси се у року од три мјесеца од дана пријема правноснажне пресуде.

Члан 351.

Подношење захтјева

(1) Захтјев за заштиту законитости подноси се Врховном суду посредством суда који је донио пресуду у првом степену.

(2) Судија, односно предсједник вијећа првостепеног суда одбациће рјешењем захтјев за заштиту законитости ако:

- а) је поднесен против пресуде суда из члана 349. ст. 2. и 3. овог закона,
 - б) је уложен од неовлаштеног лица из члана 350. став 1. овог закона и
 - в) је поднесен неблаговремено у складу са чланом 350. став 3. овог закона.
- (3) Против овог рјешења допуштена је жалба Врховном суду.

Члан 352.

Одговор по захтјеву и судија извјестилац

(1) Врховни суд ће рјешењем одбациги захтјев за заштиту законитости ако постоје разлози из члана 351. став 2. овог закона, а ако га не одбаци, захтјев ће доставити противној странци и браниоцу, који могу у року од 15 дана од пријема захтјева поднијети одговор на захтјев. Тужиоцу ће се доставити примјерак захтјева са списима предмета.

(2) Прије одлучивања о захтјеву судија извјестилац може по потреби прибавити извјештај о истакнутим повредама закона.

(3) С обзиром на садржај захтјева, вијеће Врховног суда може одредити да се одгоди или прекине извршење правноснажне пресуде.

Члан 353.

Границе испитивања захтјева

(1) Приликом одлучивања о захтјеву за заштиту законитости Врховни суд ће се ограничити само на испитивање оних повреда закона на које се позива подносилац захтјева.

(2) Ако Врховни суд утврди да разлози због којих је донио одлуку у корист осуђеног постоје и за којег од саосуђених у погледу којег није подигнут захтјев за заштиту законитости, поступиће по службеној дужности као да такав захтјев постоји.

(3) Ако је захтјев за заштиту законитости уложен у корист осуђеног, Врховни суд је при доношењу одлуке везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

Члан 354.

Одбијање захтјева

Врховни суд ће одбити пресудом захтјев за заштиту законитости ако утврди да не постоје повреде закона на које се позива подносилац захтјева.

Члан 355.

Уважавање захтјева

(1) Ако Врховни суд утврди да је захтјев за заштиту законитости основан, донијеће пресуду којом ће се с обзиром на природу повреде: преиначити правноснажна пресуда или у цјелини или дјелимично укинути првостепена и другостепена пресуда или само другостепена

пресуда и предмет вратити на ново одлучивање или ће се ограничити само на то да утврди повреду закона.

(2) Ако је захтјев за заштиту законитости уложен на штету осуђеног, а Врховни суд утврди да је основан, утврдиће само да постоји повреда закона, не дирајући у правноснажну пресуду.

Члан 356.

Поступак након укидања правноснажне пресуде

(1) Ако је правноснажна пресуда укинута и предмет враћен на ново одлучивање, за основу ће се узети ранија оптужница или онај њен дио који се односи на укинута дио пресуде.

(2) Суд је дужан да изведе све процесне радње и расправи питања на која му је указано.

(3) Приликом доношења нове одлуке суд је везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

ДИО ЧЕТВРТИ

ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

Глава XXV

ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ КАЗНЕНОГ НАЛОГА

Члан 357.

Општа одредба

(1) За кривично дјело за које је прописана казна затвора до пет година или новчана казна као главна казна, а за које је прикупио довољно доказа који пружају основ за тврдњу да је осумњичени учинио кривично дјело, тужилац може у оптужници затражити од суда да изда казни налог - у којем ће оптуженом изрећи одређену кривичну санкцију или мјеру без спровођења главног претреса.

(2) Тужилац може да затражи изрицање једне или више од сљедећих кривичноправних санкција: новчану казну, условну осуду или мјере безбједности – забрану вршења одређених позива, дјелатности или дужности, забране управљања моторним возилом и одузимање предмета, као и мјеру одузимања имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

(3) Изрицање новчане казне може се затражити у висини која не може бити већа од 50.000 КМ.

Члан 358.

Неприхватање захтјева за издавање казног налога

(1) Судија ће одбацити захтјев за издавање казног налога ако установи да постоји основ за спајање поступка из члана 30. овог закона, ако се ради о кривичном дјелу за које се такав захтјев не може поставити или ако је тужилац затражио изрицање кривичне санкције или мјере која по закону није дозвољена.

(2) О жалби тужиоца против рјешења о одбачају одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог

закона у року од 48 часова.

(3) Ако судија сматра да подаци у оптужници не пружају довољно основа за издавање казног налога или да се према тим подацима може очекивати изрицање неке друге кривичне санкције или мјере, а не оне коју је затражио тужилац, поступиће са оптужницом као да је поднесена на потврђивање и поступити у складу са чланом 243. овог закона.

Члан 359.

Прихватање захтјева за издавање казног налога

(1) Ако се сложи за захтјевом за издавање казног налога, судија ће потврдити оптужницу и заказати саслушање оптуженог без одлагања, а најкасније у року од осам дана од дана потврђивања оптужнице.

(2) На саслушању је потребно присуство тужиоца и браниоца. Умјесто тужиоца саслушању може присуствовати стручни сарадник тужилаштва којег овласти главни тужилац. У случају њиховог недоласка примијениће се одредбе чл. 260. 261. и 263. овог закона.

(3) Приликом саслушања судија ће:

- а) утврдити да ли је испоштовано право оптуженог да га заступа бранилац,
- б) утврдити да ли је оптужени разумио оптужницу и захтјев тужиоца за изрицање кривичне санкције или мјере,
- в) позвати тужиоца да упозна оптуженог са садржајем доказа које је прикупио тужилац и позвати га на давање изјаве о предоченим доказима,
- г) позвати оптуженог да се изјасни о кривњи,
- д) позвати оптуженог да се изјасни о предложеној кривичној санкцији или мјери.

Члан 360.

Изјава о кривњи и издавање казног налога

(1) Ако оптужени изјави да није крив или стави приговор на оптужницу, судија ће прослиједити оптужницу ради заказивања главног претреса, у складу са овим законом. Главни претрес ће бити заказан у року од 30 дана.

(2) Ако оптужени изјави да је крив и да прихвата кривичну санкцију или мјеру предложену у оптужници, судија ће прво утврдити кривњу и онда пресудом издати казни налог у складу с оптужницом.

Члан 361.

Садржај пресуде којом се издаје казни налог и право на жалбу

(1) Пресуда којом се издаје казни налог садржи податке из члана 299. овог закона.

(2) У образложење пресуде укратко се наводе разлози који оправдавају изрицање пресуде којом се из става 1. овог члана издаје казнени налог.

(3) Против пресуде из става 1. овог члана дозвољена је жалба у року од осам дана од дана достављања пресуде.

Члан 362.

Достављање пресуде

(1) Пресуда којом се издаје казнени налог се доставља оптуженом, његовом браниоцу и тужиоцу.

(2) Плаћање новчане казне прије истека рока за улагање жалбе не сматра се одрицањем од права на жалбу.

Глава XXVI

ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

1. Опште одредбе

Члан 363.

Примјена других одредби овог закона у поступку према малољетницима

(1) Одредбе ове главе примјењују се у поступку према лицима која су учинила кривично дјело као малољетници, а у вријеме покретања поступка, односно суђења нису навршила 21 годину живота. Остале одредбе овог закона примјењују се уколико нису у супротности с одредбама ове главе.

(2) Одредбе чл. 365. до 367, чл. 370. до 373., чл. 378., 380., 382. и 389. овог закона примјењују се у поступку према млађем пунолетном лицу ако се до почетка главног претреса установи да долази у обзир да се том лицу изрекне васпитна мјера у складу са одредбама Кривичног закона, а до тог времена оно није навршило 21 годину живота.

Члан 364.

Примјена одредби према дјечи

Кад се у току поступка утврди да малољетник у вријеме извршења кривичног дјела није навршио 14 година, кривични поступак ће се обуставити и о томе ће се обавијестити орган старатељства.

Члан 365.

Обазриво поступање

(1) При предузимању радњи којима је присутан малољетник, а нарочито при његовом испитивању, сви који учествују у поступку дужни су поступати обазриво, водећи рачуна о душевној развијености, осјетљивости и личним својствима малољетника, како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на развој малољетника.

(2) Сви који учествују у поступку спречаваће погодним мјерама свако недисциплиновано понашање малољетника.

Члан 366.

Обавезна одбрана

(1) Малољетник мора имати браниоца од почетка припремног поступка.

(2) Уколико малољетник не познаје језик на коме се води кривични поступак, суд ће му одредити преводиоца.

(3) Ако у случајевима из става 1. овог члана сам малољетник, његов законски заступник или сродник не узме браниоца, њега ће поставити по службеној дужности судија за малољетнике.

Члан 367.

Искључење ослобођења од дужности свједочења

Од дужности свједочења о околностима које се односе на душевну развијеност малољетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи (члан 378. овог закона) ослобођени су само родитељ, старалац, усвојилац, социјални радник, вјерски исповједник и бранилац.

Члан 368.

Спајање и раздвајање поступка

(1) Кад је малољетник учествовао у извршењу кривичног дјела заједно с пунољетним лицем, поступак према њему ће се раздвојити и спровести по одредбама ове главе.

(2) Поступак према малолетнику може се спојити с поступком против пунољетног лица и провести по општим одредбама овог закона само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. Рјешење о томе доноси судија за малолетнике, на образложени приједлог тужиоца. Против овог рјешења није дозвољена жалба.

(3) Кад се проводи јединствен поступак за малолетника и пунољетне учиниоце, у погледу малолетника ће се увијек примијенити одредбе чл. 356. до 367, чл. 370. до 373. и чл. 378, 380, 382. и 388. овог закона, кад се на главном претресу разјашњавају питања која се односе на малолетника, као и чл. 389. и 395. овог закона, а остале одредбе ове главе - уколико њихова примјена није у супротности с вођењем спојеног поступка.

Члан 369.

Спровођење јединственог поступка

Кад је лице учинило неко кривично дјело као малолетно, а неко као пунољетно, спровешће се јединствен поступак по члану 30. овог закона, пред вијећем које суди пунољетним лицима.

Члан 370.

Улога органа старатељства

(1) У поступку према малолетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама ове главе, орган старатељства има право да се упозна с током поступка, да у току поступка ставља приједлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.

(2) О сваком покретању поступка према малолетнику тужилац ће обавијестити надлежни орган старатељства.

Члан 371.

Позивање и достављање писмена

(1) Малолетник се позива преко родитеља, односно законског заступника.

(2) Достављање одлука и других писмена малолетнику врши се сходно одредбама члана 82. овог закона, с тим да се малолетнику неће достављати писмена истицањем на огласној плочи суда, нити ће се примијенити одредба члана 78. став 2. овог закона.

Члан 372.

Објављивање тока кривичног поступка

(1) Не смије се објавити ток кривичног поступка према малољетнику, ни одлука донесена у том поступку, нити се може вршити видео и аудио снимање тока поступка.

(2) Правноснажна одлука суда може се објавити, али без навођења личних података малољетника из којих се може утврдити његов идентитет.

Члан 373.

Дужност хигног поступања

Органи који учествују у поступку према малољетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавјештења, извјештаји или мишљења, дужни су најхитније поступати - како би се поступак што прије завршио.

Члан 374.

Састав суда

(1) У првом степену суди судија за малољетнике, који води и припремни поступак и обавља и друге послове у поступку према малољетницима, у складу с овим законом.

(2) Вијеће за малољетнике у саставу од тројице судија одлучује по жалбама против одлуке судије за малољетнике, у случајевима предвиђеним овим законом.

2. Покретање поступка

Члан 375.

Примјена начела опортунитета

(1) За кривична дјела за која је прописана казна затвора до пег година или новчана казна, тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка иако постоје докази да је малољетник учинио кривично дјело, ако сматра да не би било цјелисходно да се води поступак према малољетнику с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малољетника и његова лична својства. Ради утврђивања ових околности, тужилац може затражити обавјештења од родитеља, односно староца малољетника, других лица и установа, а кад је то потребно, може ова лица и малољетника позвати ради непосредног обавјештавања. Тужилац може затражити мишљење од органа старатељства о цјелисходности покретања поступка према малољетнику.

(2) Ако за доношење одлуке из става 1. овог члана треба да се испитују лична својства малољетника, тужилац може, у споразуму с органом старатељства, упутити малољетника у прихватилиште или у установу за испитивање или васпитање, али најдуже на 30 дана.

(3) Кад је извршење казне или васпитне мјере у току, тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка за друго кривично дјело малољетника, ако с обзиром на тежину

тог кривичног дјела, као и на казну, односно васпитну мјеру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то дјело.

(4) Кад тужилац у случајевима из ст. 1. и 3. овог члана нађе да није цјелисходно да се покрене поступак према малољетнику, обавијестиће о томе, уз навођење разлога, орган старатељства и оштченог.

Члан 376.

Васпитне препоруке

Прије доношења одлуке хоће ли поднијети захтјев за покретање кривичног поступка према малољетнику за кривично дјело из члана 375. став 1. овог закона, тужилац је дужан размотрити могућност и оправданост изрицања васпитних препорука у складу са Кривичним законом.

3. Припремни поступак

Члан 377.

Васпитне препоруке и захтјев за покретање поступка

(1) Тужилац подноси захтјев за покретање припремног поступка судији за малољетнике. Прије доношења одлуке о томе хоће ли се сложити с овим захтјевом који се односи на кривична дјела из члана 376. овог закона, судија за малољетнике је дужан размотрити могућности и оправданост изрицања васпитне препоруке у складу с одредбама Кривичног закона. Ако одлучи да изрекне васпитну препоруку, судија за малољетнике ће одлучити да се поступак према малољетнику не покрене. Против рјешења судије за малољетнике није допуштена жалба.

(2) Осим случајева из става 1. овог члана, ако се судија за малољетнике не сложи са захтјевом за покретање припремног поступка, затражиће да о томе одлучи вијеће за малољетнике.

(3) Судија за малољетнике може повјерити полицијским органима да изврше наредбу о претресању стана и лица или о привременом одузимању предмета, на начин предвиђен овим законом.

Члан 378.

Прибављање података о личности малољетника

(1) У припремном поступку према малољетнику, поред чињеница које се односе на кривично дјело, посебно ће се утврдити године живота малољетника, околности потребне за оцјену његове душевне развијености, испитаће се средина у којој и прилике под којима малољетник живи и друге околности које се тичу његове личности.

(2) Ради утврђивања околности из става 1. овог члана, судија за малољетнике ће прибавити извјештај и саслушати лица која могу дати потребне податке.

(3) Податке о личности малољетника прибавља судија за малољетнике. Судија за малољетнике може затражити да те податке прикупи одређено стручно лице (социјални

радник, дефектолог, психолог и др.), а може њихово прибављање повјерити органу старатељства.

(4) Кад је за утврђивање здравственог стања малолетника, његове душевне развијености, психичких својстава или склоности потребно да малолетника прегледају вјештаци, за овај преглед одредиће се лекари, психолози или педагози. Оваква испитивања малолетника могу се обавити у здравственој или другој установи.

Члан 379.

Лица која присуствују радњама у припремном поступку

(1) Судија за малолетнике сам одређује начин извођења појединих радњи, држећи се одредаба овог закона у оној мјери која обезбјеђује права малолетника на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.

(2) Радњама у припремном поступку могу бити присутни тужилац и бранилац. Испитивање малолетног лица, кад је то потребно, обавиће се уз помоћ педагога или другог стручног лица. Судија за малолетнике може одобрити да радњама у припремном поступку буде присутан представник органа старатељства и родитељ, односно старалац малолетника. Кад су наведена лица присутна тим радњама, могу стављати приједлоге и упућивати питања лицу које се испитује, односно саслушава.

Члан 380.

Смјештај малолетника

(1) Судија за малолетнике може наредити да се малолетник у току припремног поступка смјести у прихватилиште, васпитну или сличну установу, да се стави под надзор органа старатељства или да се преда другој породици, ако је то потребно ради издвајања малолетника из средине у којој је живео или ради пружања помоћи, заштите или смештаја малолетника.

(2) Трошкови смештаја малолетника исплаћују се унапријед из буџетских средстава и улазе у трошкове кривичног поступка.

Члан 381.

Одређивање притвора

(1) Изузетно, судија за малолетнике може малолетнику одредити притвор кад за то постоје разлози из члана 197. став 1. тач. а) до в) овог закона.

(2) На основу рјешења о притвору које је донио судија за малолетнике, притвор може трајати најдуже мјесец дана. Вијеће за малолетнике дужно је обавити контролу неопходности притвора сваких 15 дана.

(3) Вијеће за малолетнике може у случају постојања законских разлога продужити притвор за још два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба која не задржава извршење рјешења.

(4) Након завршетка припремног поступка, притвор може да траје најдуже још шест мјесеци.

Контролу оправданости притвора врши вијеће за малолетнике сваких мјесец дана од дана доношења последњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.

Члан 382.

Поступак према малолетнику у притвору

- (1) Малолетник издржава притвор одвојено од пунолетних лица.
- (2) Судија за малолетнике има према притвореним малолетницима иста овлашћења која по овом закону припадају судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање у погледу притвореника.

Члан 383.

Образложени приједлог

- (1) Након што испита све околности које се односе на извршење кривичног дјела и на личност малолетника, судија за малолетнике доставља списе тужиоцу који је дужан у року од осам дана захтијевати да се припремни поступак допуни или изјавити да одустаје од поступка и поднијети приједлог за обуставу поступка или поднијети судији за малолетнике образложени приједлог за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора.
- (2) Ако тужилац не поднесе захтјев да се припремни поступак допуни нити стави образложени приједлог судији за малолетнике за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора ни у року од два мјесеца од доставе списка, сматраће се да је одустао од кривичног гоњења.
- (3) Приједлог тужиоца садржи: име и презиме малолетника, његове године живота, опис дјела, доказе из којих произлази да је малолетник учинио кривично дјело, образложење које треба да садржи оцјену душевне развијености малолетника и приједлог да се малолетник казни, односно да се према њему изрекне васпитна мјера.

Члан 384.

Обустава поступка

- (1) Ако у току припремног поступка тужилац нађе да нема основа за вођење поступка према малолетнику или да постоје разлози из члана 375. став 3. овог закона, ставиће приједлог судији за малолетнике да обустави поступак. О приједлогу за обустављање поступка тужилац ће обавијестити и орган старатељства.
- (2) Ако се судија за малолетнике не сложи с приједлогом тужиоца, затражиће да о томе одлучи вијеће за малолетнике.

(3) Вијеће може обуставити поступак према малољетнику или одлучити да се поступак настави пред судијом за малољетнике.

Члан 385.

Контрола поступка

Судија за малољетнике обавјештава предсједника суда сваких 15 дана који предмети малољетника нису окончани и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Предсједник суда ће предузети, по потреби, мјере да се поступак оконча.

4. Првостепни поступак

Члан 386.

Заказивање рочишта или главног претреса

- (1) Кад прими приједлог тужиоца, судија за малољетнике заказује рочиште или главни претрес.
- (2) Казна малољетничког затвора и заводске мјере изричу се само по одржаном главном претресу.
- (3) Судија за малољетнике саопштиће малољетнику васпитну мјеру која му је изречена.

Члан 387.

Одлучивање на главном претресу

- (1) Кад се одлучује на главном претресу, сходно ће се примјењивати одредбе овог закона о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекиду главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али судија за малољетнике може одступити од ових правила ако сматра да њихова примјена у конкретном случају не би била цјелисходна.
- (2) Поред лица чије је присуство обавезно на главном претресу, на главни претрес позваће се и родитељи малољетника, односно старатељ и орган старатељства. Недолазак родитеља, старатеља или представника органа старатељства не спречава суд да одржи главни претрес.
- (3) Осим малољетника, главном претресу мора бити присутан тужилац, кад је ставио приједлог у смислу члана 383. овог закона и бранилац.
- (4) Одредбе овог закона о измјени оптужбе примјењиваће се и у поступку према малољетнику, с тим што је судија за малољетнике овлашћен да и без приједлога тужиоца донесе одлуку на основу чињеничног стања које је измијењено на главном претресу.

(5) На рочиште ће се позвати тужилац, малољетник, бранилац, родитељ односно старатељ малољетника, а о рочишту ће се обавијестити и може му присуствовати представник центра за социјални рад. Овом рочишту обавезно присуствују тужилац и бранилац малољетника. Уколико тужилац или бранилац неоправдано изостану са рочишта, судија за малољетнике о томе обавјештава главног тужиоца, односно адвокатску комору.

Члан 388.

Искључење јавности

- (1) Кад се суди малољетнику, увијек ће се искључити јавност.
- (2) Судија за малољетнике може допустити да главном претресу буду присутна лица која се баве заштитом и васпитањем малољетника или сузбијањем малољетничке деликвенције, као и научни радници.
- (3) У току главног претреса судија за малољетнике може наредити да се, осим тужиоца, браниоца и представника органа старатељства, из засједања удаље сва или поједина лица.
- (4) За вријеме извођења појединих доказа или говора странака судија за малољетнике може наредити да се малољетник удаљи из засједања.

Члан 389.

Привремени смјештај малољетника

У току поступка, судија за малољетнике може донијети одлуку о привременом смештају малољетника (члан 380.), а може и укинути одлуку која је о томе раније донесена.

Члан 390.

Заказивање главног претреса или одржавање рочишта и доношење одлуке

- (1) Судија за малољетнике дужан је заказати главни претрес или одржати рочиште за изрицање васпитне мјере у року од осам дана од дана пријема приједлога тужиоца или од дана кад је на рочишту одлучено да се одржи главни претрес. За свако продужење овог рока судија за малољетнике мора имати одобрење предсједника суда.
- (2) Одлагање или прекидање главног претреса врши се само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија за малољетнике обавијестиће предсједника суда и изнијеће разлоге за одлагање, односно прекидање.
- (3) Судија за малољетнике дужан је да писмено изради пресуду, односно рјешење у року од

осам дана, а у посебно сложеним случајевима у року од 15 дана од дана објављивања пресуде, односно рјешења.

Члан 391.

Одлуке судије за малољетнике

(1) Судија за малољетнике није везан за приједлог тужиоца при одлучивању хоће ли према малољетнику изрећи казну или ће примијенити васпитну мјеру, али ако је тужилац одустао од приједлога, судија за малољетнике не може малољетнику изрећи казну него само васпитну мјеру.

(2) Судија за малољетнике ће рјешењем обуставити поступак у случајевима кад суд на основу члана 297. тач. г) до д) овог закона, доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се оптужени ослобађа од оптужбе (члан 298.), као и кад судија нађе да није цјелисходно изрећи малољетнику ни казну нити васпитну мјеру.

(3) Судија за малољетнике доноси рјешење и кад изриче васпитну мјеру малољетнику. У изреци овог рјешења наводи се само која се мјера изриче, али се малољетник не оглашава кривим за кривично дјело које му се ставља на терет. У образложењу рјешења навешће се опис дјела и околности које оправдавају примјену изречене васпитне мјере.

(4) Пресуда којом се малољетнику изриче казна малољетничког затвора доноси се у облику прописаном у члану 299. овог закона.

Члан 392.

Трошкови поступка и имовинскоправни захтјев

(1) Судија за малољетнике може малољетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинскоправног захтјева само ако је малољетнику изрекао казну малољетничког затвора.

(2) Ако је према малољетнику примијењена васпитна мјера, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава, а оштећени се ради остваривања имовинско-правног захтјева упућује на парнични поступак.

5. Правни лијекови

Члан 393.

Жалба против пресуде и рјешења

(1) Против пресуде којом је малољетнику изречена казна малољетничког затвора, против рјешења којим је малољетнику изречена васпитна мјера и против рјешења о обустављању поступка (члан 391. став 2.) могу изјавити жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде (члан 307.) и то у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно рјешења.

(2) Бранилац, тужилац, брачни односно, ванбрачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојилац, старалац, брат, сестра и хранилац могу изјавити жалбу у корист малољетника и против његове воље.

(3) Жалба против рјешења којим се изриче васпитна мјера која се издржава у установи задржава извршење рјешења ако судија за малољетнике, у сагласности с родитељима малољетника, и по саслушању малољетника, не одлучи друкчије.

(4) На сједницу вијећа за малољетнике (члан 318.) увијек ће се позвати малољетник и његов бранилац. Недолазак малољетника и његовог браниоца који су уредно обавијештени о сједници - не спречава другостепени суд да одржи сједницу.

Члан 394.

Одлуке вијећа за малољетнике и забрана *reformatio in peius*

(1) Вијеће за малољетнике може преиначити првостепену одлуку и изречи тежу мјеру малољетнику - само ако је то предложено у жалби тужиоца.

(2) Ако првостепеном одлуком није изречена казна малољетничког затвора или заводска мјера, вијеће за малољетнике може ту казну, односно мјеру изрећи само ако одржи претрес. Малољетнички затвор у дужем трајању или тежа заводска мјера од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у сједници другостепеног вијећа.

Члан 395.

Понављање кривичног поступка

Одредбе о понављању кривичног поступка завршеног правноснажном пресудом сходно се примјењују и на понављање поступка завршеног правноснажним рјешењем о примјени васпитне мјере или о обустави поступка према малољетнику.

6. Надзор суда над спровођењем мјера

Члан 396.

Извјештај о понашању малољетника

(1) Управа установе у којој се извршава васпитна мјера према малољетнику дужна је да свака два мјесеца достави суду који је изрекао васпитну мјеру извјештај о понашању малољетника. Судија за малољетнике може и сам обилазити малољетнике смјештене у установи.

(2) Судија за малољетнике може преко органа старатељства прибавити обавјештење о извршењу осталих васпитних мјера, а може одредити да то учини и одређено стручно лице (социјални радник, дефектолог и др.).

7. Обустава извршења и измјена одлуке о васпитним мјерама

Члан 397.

Измјена одлуке и обустава извршења

(1) Кад су испуњени законом прописани услови за измјену одлуке о изреченој васпитној мјери, одлуку о томе доноси судија за малољетнике који је донио рјешење о васпитној мјери ако сам нађе да је то потребно или на приједлог тужиоца, управника установе или органа старатељства коме је повјерен надзор над малољетником.

(2) Прије доношења одлуке судија за малољетнике ће саслушати тужиоца, малољетника, родитеља или старатеља малољетника или друга лица, а прибавиће и потребне извјештаје од установе у којој малољетник издржава заводску мјеру, од органа старатељства или других органа и установа.

(3) По одредбама ст. 1. и 2. овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења васпитне мјере.

(4) Одлуку о измјени васпитне мјере или о обустављању извршења доноси судија за малољетнике.

Глава XXVII

ПОСТУПАК ПРОТИВ ПРАВНИХ ЛИЦА

Члан 398.

Јединственост поступка

(1) Због истог кривичног дјела, против правног лица се, у правилу, покреће и води кривични поступак заједно с поступком против учиниоца.

(2) Поступак само против правног лица се може покренути, односно водити када против учиниоца кривични поступак није могуће покренути, односно водити из законом прописаних разлога или ако је против њега кривични поступак већ спроведен.

(3) У јединственом поступку се против оптуженог правног лица и оптуженог подиже једна оптужница и изриче једна пресуда.

Члан 399.

Цјелисходност покретања кривичног поступка

Тужилац може одлучити да против правног лица не захтијева покретање кривичног поступка када околности случаја указују да то не би било цјелисходно, јер је допринос правног лица извршењу кривичног дјела био незнатан или правно лице нема имовине или има тако мало имовине да не би била довољна ни за покриће трошкова поступка или ако је против правног лица започет стечајни поступак или када је учинилац кривичног дјела једини власник правног лица против којег би се кривични поступак иначе покренуо.

Члан 400.

Заступник правног лица у кривичном поступку

- (1) Свако правно лице у кривичном поступку мора имати свога заступника, који је овлашћен за предузимање свих радњи за које је по овом закону овлашћен осумњичени, односно оптужени и осуђени.
- (2) Правно лице у кривичном поступку може имати само једног заступника.
- (3) Суд мора сваки пут утврдити идентитет заступника правног лица и његово овлашћење за заступање.

Члан 401.

Одређивање заступника

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку је онај ко је овлашћен заступати правно лице по закону, акту надлежног државног органа или по статуту, акту о оснивању или другом акту правног лица.
- (2) Заступник може овластити за заступање некога другог. Овлашћење мора бити дато писмено или усмено на записник код суда.
- (3) Када је прије правноснажног окончања кривичног поступка правно лице престало постојати, заступника ће му одредити суд.

Члан 402.

Изузеће заступника

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице које је позвано као свједок.
- (2) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице против којег тече поступак због истог кривичног дјела, осим ако је једини члан правног лица.

(3) У случају из ст. 1. и 2. овог члана суд ће позвати правно лице да надлежни орган тог правног лица у одређеном року одреди другог заступника и о томе писмено обавијести суд. У супротном ће заступника одредити суд.

Члан 403.

Достављање писмена

Писмена, упућена правном лицу, достављају се правном лицу и заступнику.

Члан 404.

Трошкови заступника

Трошкови заступника правног лица у кривичном поступку су трошкови кривичног поступка. Трошкови за заступника постављеног на основу чл. 400. и 401. овог закона унапријед се исплаћују из средстава органа који води кривични поступак само ако правно лице нема средстава.

Члан 405.

Бранилац правног лица у кривичном поступку

- (1) Правно лице може, поред заступника, имати браниоца.
- (2) Правно и физичко лице, као и осумњичени, односно оптужени не могу имати истог браниоца.

Члан 406.

Садржај оптужнице

Оптужница против правног лица у кривичном поступку, поред садржаја прописаних овим законом, садржи назив под којим правно лице, у складу с прописима, наступа у правном промету, сједиште правног лица, опис кривичног дјела и основ одговорности правног лица.

Члан 407.

Саслушање и завршна ријеч

- (1) На главној расправи се прво саслушава оптужени, а потом заступник правног лица.
- (2) По завршеном доказаном поступку, као и завршној ријечи тужиоца и оштећеног, судија,

односно предсједник вијећа даје ријеч браниоцу, затим заступнику правног лица, те браниоцу оптуженог и на крају оптуженом.

Члан 408.

Пресуда правном лицу

Поред садржаја прописаног у члану 299. овог закона, писана пресуда правном лицу мора садржавати:

- а) у уводу пресуде - назив под којим правно лице у складу с прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и име и презиме заступника правног лица који је био присутан на главном претресу,
- б) у изреци пресуде - назив под којим правно лице у складу с прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и законски пропис по којем се осуђује, по којем се ослобађа оптужбе за то дјело или по којем се оптужба одбија.

Члан 409.

Мјера обезбјеђења

(1) За обезбјеђење извршења казне, одузимања имовине или одузимања имовинске користи, суд може, на приједлог тужиоца, против правног лица у кривичном поступку одредити привремено обезбјеђење. У овом случају сходно се примјењују одредбе члана 112. овог закона.

(2) Ако постоји оправдана бојазан да ће у оквиру оптуженог правног лица бити поновљено дјело и да ће за њега бити одговорно правно лице или се с извршењем дјела пријети, суд може у истом поступку, осим мјера из става 1. овог члана, правном лицу забранити обављање једне или више одређених дјелатности на одређено вријеме.

(3) Када је против правног лица покренут кривични поступак, суд може, на приједлог тужиоца или по службеној дужности, забранити статусне промјене правног лица које би за посљедицу имале брисање правног лица из судског регистра. Одлука о овој забрани се уписује у судски регистар.

Члан 410.

Примјена осталих одредби овог закона

Ако друкчије није одређено, у кривичном поступку против правног лица сходно се примјењују одговарајуће одредбе овог закона, чак и у случају ако се поступак води само против правног лица.

Глава XXVIII

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗРИЦАЊУ СУДСКЕ ОПОМЕНЕ

Члан 411.

Изрицање судске опомене

- (1) Судска опомена изриче се рјешењем.
- (2) Уколико у овој глави није што друкчије одређено, одредбе овог закона које се односе на пресуду којом се окривљени оглашава кривим примјењују се сходно и на рјешење о судској опомени.

Члан 412.

Садржај рјешења о судској опомени

- (1) Рјешење о судској опомени објављује се одмах по завршетку главног претреса. Том приликом судија ће упозорити окривљеног да му се за кривично дјело које је учинио не изриче казна, јер се очекује да ће и судска опомена на њега довољно утицати да више не врши кривична дјела. Ако се рјешење о судској опомени објављује у одсуству окривљеног, суд ће овакво упозорење унијети у образложење рјешења. За одрицање од права на жалбу и писмену израду рјешења сходно се примјењују одредбе члана 308. став 3. и члана 303. став 1. овог закона.
- (2) У изреци рјешења о судској опомени, поред личних података о оптуженом, навешће се само да се оптуженом изриче судска опомена за дјело које је предмет оптужбе и законски назив кривичног дјела. Изрека рјешења о судској опомени садржи податке из члана 299. став 1. тач. д) и е) овог закона.
- (3) У образложењу рјешења суд ће изнијети којим се разлозима руководио при изрицању судске опомене.

Члан 413.

Разлози побијања рјешења о судској опомени

- (1) Рјешење о судској опомени може се побијати из разлога наведених у члану 310. тач. а) до в) овог закона, као и због тога што нису постојале околности које оправдавају изрицање судске опомене.
- (2) Ако рјешење о судској опомени садржи одлуку о мјерама безбједности, о одузимању имовинске користи, о трошковима кривичног поступка или о имовинскоправном захтјеву, ова одлука се може побијати из разлога што суд није правилно примјенио мјеру безбједности или одузимање имовинске користи, односно што је одлуку о трошковима кривичног поступка или имовинскоправном захтјеву донио противно законским одредбама.

Члан 414.

Повреде Кривичног закона

Повреда Кривичног закона у случају изрицања судске опомене постоји, осим по питањима наведеним у члану 312. тач. а) до г) овог закона, и када је одлуком о судској опомени, мјери безбједности или одузимању имовинске користи прекорачено овлашћење које суд има по закону.

Члан 415.

Одлуке другостепеног суда

(1) Ако је жалбу против рјешења о судској опомени изјавио тужилац на штету оптуженог, другостепени суд може донијети пресуду којом се оптужени оглашава кривим и осуђује на казну или којом се изриче условна осуда, ако нађе да је првостепени суд правилно утврдио одлучне чињенице, и да по правилној примјени закона долази у обзир изрицање казне или условне осуде.

(2) Поводом било чије жалбе против рјешења о судској опомени, другостепени суд може донијети пресуду којом се оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе, ако нађе да је првостепени суд правилно утврдио одлучне чињенице и да по правилној примјени закона долази у обзир изрицање једне од ових одлука.

(3) Када постоје услови из члана 327. овог закона, другостепени суд ће донијети рјешење којим се одбија жалба као неоснована и потврђује рјешење првостепеног суда о судској опомени.

Глава XXIX

ПОСТУПАК ЗА ПРИМЈЕНУ МЈЕРА БЕЗБЈЕДНОСТИ, ЗА ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЈЕЛОМ И ЗА ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ

Члан 416.

Прекид поступка у случају наступања душевне болести

(1) Ако је код оптуженог након извршења кривичног дјела наступила таква душевна болест да није способан учествовати у поступку, суд ће рјешењем, након психијатријског вјештачења, прекинути поступак и оптуженог упутити органу надлежном за питања социјалног старања.

(2) Када се здравствено стање оптуженог побољша у мјери да је способан да учествује у поступку, кривични поступак ће се наставити.

(3) Ако током прекида поступка наступи застара кривичног гоњења, вијеће из члана 24. став 5. овог закона ће донијети рјешење о обустави поступка.

Члан 417.

Поступак у случају неурачунљивости

(1) Ако је осумњичени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости и постоје законом прописани услови за одређивање присилног смјештаја лица са тежим душевним сметњама у здравствену установу, тужилац ће у оптужници ставити приједлог да се утврди да је осумњичени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости, као и да му се привремено одреди присилни смјештај у здравственој установи уз обавјештавање здравствене установе.

(2) Против осумњиченог, односно оптуженог, из става 1. овог члана, на образложени приједлог тужиоца може се одредити притвор из разлога предвиђених у члану 197. овог закона. Ако је притвор против осумњиченог одређен или продужен, извршава се у здравственој установи и може трајати док постоје разлози из члана 197. овог закона, али не дуже од рокова из члана 200. и члана 202. став 2. и 4. овог закона, односно правоснажног рјешења о привременом одређивању присилног смјештаја.

(3) Ако суд након спроведеног главног претреса утврди да је оптужени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости, донијеће пресуду којом се утврђује да је оптужени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости и посебним рјешењем ће му се привремено одредити присилни смјештај у здравственој установи у трајању од шест мјесеци. Против рјешења дозвољена је жалба у року од 15 дана од дана достављана рјешења.

(4) По правоснажности рјешења из става 3. овог члана тужилац ће, у складу са посебним законом, који регулише питање заштите ових лица, надлежном суду доставити обавјештење за покретање поступка о присилном смјештају тешко душевно болесног лица у здравствену установу. Уз ово обавјештење доставиће ће се и медицинска документација и правоснажно рјешење о привременом одређивању присилног смјештаја у здравствену установу.

(5) Ако у току главног претреса изведени докази указују да је оптужени учинио противправно дјело у стању урачунљивости, смањене урачунљивости или битно смањене урачунљивости, тужилац ће одустати од поднесених приједлога из става 1. овог члана, наставити поступак и измјенити оптужницу. У случају ако се ради о битно смањеној урачунљивости, тужилац може предложити изрицање мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења, која се изриче уз неку другу кривично-правну санкцију.

(6) Ако суд утврди да оптужени у вријеме извршења дјела није био у стању неурачунљивости, а тужилац не одустане од приједлога из става 1. овог члана, суд ће донијети пресуду којом се оптужба одбија.

(7) Послије подношења приједлога из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца.

Члан 418.

Поступак у случају обавезног лијечења од зависности

(1) О примјени мјере безбједности обавезног лијечења од зависности суд одлучује пошто прибави налаз и мишљење вјештака. У свом налазу и мишљењу вјештак треба да се изјасни и о могућностима за лијечење оптуженог.

(2) Ако је при изрицању условне осуде учиниоцу одређено лијечење на слободи, а он се није подвргао лијечењу или га је самовољно напустио, суд може, по службеној дужности или на приједлог установе у којој се учинилац лијечио или је требао да се лијечи, а по саслушању

тужиоца и учиниоца, одредити опозивање условне осуде принудно извршење мјере безбједности обавезног лијечења од зависности. Прије доношења одлуке суд ће, по потреби, прибавити и мишљење лекара.

Члан 419.

Одузимање предмета

(1) Предмети који се по Кривичном закону морају одузети, одузеће се и када се кривични поступак не заврши пресудом којом се оптужени проглашава кривим, ако то захтијевају интереси опште безбједности или разлози морала, о чему се доноси посебно рјешење.

(2) Рјешење из става 1. овог члана доноси суд у тренутку кад је поступак завршен, односно кад је обустављен.

(3) Рјешење о одузимању предмета из става 1. овог члана доноси суд и када је у пресуди којом је оптужени проглашен кривим пропуштено да се донесе таква одлука.

(4) Овјерени препис одлуке о одузимању предмета доставиће се власнику предмета, ако је власник познат.

(5) Против одлуке из ст. 2. и 3. овог члана власник предмета има право на жалбу због непостојања законског основа за одузимање предмета.

Члан 420.

Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом

(1) Имовинска корист прибављена кривичним дјелом утврђује се у кривичном поступку по службеној дужности.

(2) Тужилац је дужан прикупљати доказе и извиђати околности које су од важности за утврђивање имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

(3) Ако је оштећени поднио имовинскоправни захтјев у погледу повраћаја предмета прибављених кривичним дјелом, односно у погледу новчаног износа који одговара вриједности ствари, имовинска корист ће се утврђивати само у оном дијелу који није обухваћен имовинскоправним захтјевом.

Члан 421.

Поступак одузимања имовинске користи

прибављене кривичним дјелом

(1) Када долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, лице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица позваће се на главни претрес ради саслушања. У позиву ће се упозорити да ће се поступак провести без њиховог

присуства.

(2) Представник правног лица саслушаће се на главном претресу последије оптуженог. На исти начин поступиће се у односу на лице на које је имовинска корист пренесена, ако није позвано као свједок.

(3) Лице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица овлашћен је да у вези с утврђивањем имовинске користи предлаже доказе и да, по овлашћењу судије, односно председника вијећа, поставља питања оптуженом, свједоцима и вјештацима.

(4) Искључење јавности на главном претресу не односи се на лице на које је имовинска корист пренесена, као и на представника правног лица.

(5) Ако суд у току главног претреса утврди да долази у обзир одузимање имовинске користи, прекинуће главни претрес и позваће лице на које је имовинска корист пренесена, као и представника правног лица.

Члан 422.

Утврђивање имовинске користи прибављене

кривичним дјелом

Суд ће висину износа имовинске користи прибављене кривичним дјелом утврдити по службеној оцјени ако би њено утврђивање било скопчано са несразмјерним тешкоћама или са знатним одуговлачењем поступка.

Члан 423.

Привремене мјере обезбјеђења

Када долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, суд ће по службеној дужности по одредбама које важе за извршни поступак одредити привремене мјере обезбјеђења. У таквом случају, сходно се примјењују одредбе члана 112. став 2. овог закона.

Члан 424.

Садржај одлуке којом се изриче мјера одузимања имовинске користи

(1) Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, суд може изрећи у пресуди којом се оптужени оглашава кривим и у рјешењу о судској опомени или у рјешењу о примјени васпитне мјере, као и у поступку из члана 417. овог закона.

(2) У изреци пресуде или рјешења суд ће навести који се предмет, односно новчани износ одузима.

(3) Овјерени препис пресуде, односно рјешења доставља се и лицу на које је имовинска корист пренесена, као и представнику правног лица, ако је суд изрекао одузимање имовинске користи од тог лица.

Члан 425.

Захтјев за понављање поступка у погледу мјере одузимања имовинске користи

Лице из члана 421. овог закона може поднијети захтјев за понављање кривичног поступка у погледу одлуке о одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

Члан 426.

Сходна примјена одредби у погледу жалбе

Одредбе члана 308. ст. 2. и 3. и чл. 316. и 331. овог закона сходно се примјењују на жалбу против одлуке о одузимању имовинске користи.

Члан 427.

Сходна примјена осталих одредби закона

Ако у одредбама ове главе није шта друго предвиђено, у погледу поступка за примјену мјера безбједности или за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом сходно се примјењују остале одредбе овог закона.

Члан 428.

Поступак за опозивање условне осуде

(1) Када је у условној осуди одређено да ће се казна извршити ако осуђени не врати имовинску корист прибављену кривичним дјелом, не надокнади штету или не испуни друге обавезе, а осуђени у одређеном року није испунио те обавезе, суд ће спровести поступак за опозивање условне осуде на приједлог тужиоца или по службеној дужности.

(2) Суд је обавезан да закаже саслушање ради утврђивања чињеница на које ће позвати тужиоца, осуђеног и оштећеног.

(3) Ако суд утврди да осуђени није испунио обавезу која му је била одређена пресудом, донијеће пресуду којом ће опозвати условну осуду и одредити да се утврђена казна изврши, или продужити рок за испуњење обавезе или је замијенити другом одговарајућом обавезом или ослободити осуђеног испуњења изречене обавезе. Ако суд нађе да нема основа за доношење које од тих одлука, рјешењем ће обуставити поступак за опозивање условне осуде.

Глава XXX

ПОСТУПАК ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О БРИСАЊУ ОСУДЕ ИЛИ ПРЕСТАНАКУ МЈЕРА БЕЗБЈЕДНОСТИ И ПРАВНИХ ПОСЉЕДИЦА ОСУДЕ

Члан 429.

Рјешење о брисању осуде

- (1) Када по закону брисање осуде наступа протеком одређеног времена и под условом да осуђени у том времену не учини ново кривично дјело, рјешење о брисању осуде доноси по службеној дужности орган надлежан за вођење казнене евиденције.
- (2) Прије доношења рјешења о брисању осуде извршиће се потребна провјеравања, а нарочито ће се прикупити подаци о томе да ли је против осуђеног у току кривични поступак за неко ново кривично дјело учињено прије истека рока предвиђеног за брисање осуде.

Члан 430.

Приједлог осуђеног за брисање осуде

- (1) Ако надлежни орган не донесе рјешење о брисању осуде, осуђени може тражити да се утврди да је брисање осуде наступило по закону.
- (2) Ако надлежни орган не поступи по захтјеву осуђеног у року од 30 дана од дана пријема захтјева, осуђени може тражити да суд донесе рјешење о брисању осуде.

Члан 431.

Судско брисање условне осуде

Ако условна осуда не буде опозвана ни послије једне године од дана престанка времена провјеравања, суд ће донијети рјешење којим се утврђује брисање условне осуде. Ово рјешење доставиће се осуђеном, тужиоцу и органу надлежном за вођење казнене евиденције.

Члан 432.

Поступак брисања осуде на основу судске одлуке

- (1) Поступак за брисање осуде на основу судске одлуке покреће се на молбу осуђеног.
- (2) Молба се подноси суду.
- (3) Судија који за то буде одређен заказаће и провести саслушање тужиоца и осуђеног.
- (4) Суд може о понашању осуђеног затражити извјештај од полицијског органа, а може такав извјештај тражити и од управе установе у којој је осуђени издржавао казну.
- (5) Против одлуке суда по молби за брисање осуде жалбу могу изјавити подносилац жалбе и тужилац.
- (6) Ако суд одбије молбу зато што осуђени својим понашањем није заслужио брисање осуде, осуђени може молбу поновити по истеку једне године од дана правноснажности рјешења о одбијању молбе.

Члан 433.

Увјерење на основу казнене евиденције

У увјерењу које се грађанима даје на основу казнене евиденције, не смију се спомињати брисана осуда и брисане правне посљедице.

Члан 434.

Молба и поступак пре станка мјере безбједности

- (1) Молба за престанак примјене мјера безбједности прописаних Кривичним законом подноси се суду који је судио у првом степену.
- (2) Судија који за то буде одређен ће претходно испитати је ли протекло потребно вријеме по закону, а затим ће заказати и спровести саслушање ради утврђивања чињеница на које се подносилац молбе позива. Судија ће позвати тужиоца и подносиоца молбе.
- (3) Судија из става 2. овог члана може захтијевати извјештај о понашању осуђеног од полицијског органа, односно установе у којој је осуђени издржавао казну.
- (4) У случају одбијања молбе, нова молба се не може поднијети прије истека рока од једне године од дана правноснажности рјешења о одбијању раније молбе.

Глава XXXI

ПОСТУПАК ЗА ПРУЖАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ И ИЗВРШЕЊЕ
МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА У КРИВИЧНОПРАВНИМ СТВАРИМА

Члан 435.

Општа одредба

Међународна кривичноправна помоћ врши се по одредбама овог закона, уколико законом Босне и Херцеговине или међународним уговором није што друго одређено.

Члан 436.

Упућивање молбе за правну помоћ

Молба суда, односно тужиоца за правну помоћ у кривичним предметима доставља се иностраним органима дипломатским путем тако да суд, односно тужилац молбу доставља преко Министарства правде Републике Српске, које их доставља Министарству правде Босне и Херцеговине. На исти начин доставља се домаћим судовима молба иностраног органа за правну помоћ од судова у Републици Српској.

Члан 437.

Поступање по молби страног органа

- (1) Када Министарство правде Републике Српске прими молбу страног органа за правну помоћ, дужно је молбу доставити надлежном тужиоцу.
- (2) О дозвољености и начину извршења радње која је предмет молбе иностраног органа одлучује суд, односно тужилац по домаћим прописима.

Члан 438.

Извршење кривичне пресуде иностраног суда

- (1) Суд неће поступити по молби иностраног органа којом се тражи извршење кривичне пресуде иностраног суда.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, суд ће извршити правноснажну пресуду у односу на санкцију коју је изрекао инострани суд ако је то предвиђено међународним уговором и ако санкцију изрекне и домаћи суд према кривичном законодавству Републике Српске.
- (3) Надлежни суд доноси пресуду у вијећу из члана 24. став 5. овог закона.
- (4) Мјесна надлежност суда одређује се према посљедњем пребивалишту осуђеног лица у Републици Српској, а ако осуђено лице није имало пребивалиште у Републици Српској - према мјесту рођења. Ако осуђено лице није имало пребивалиште, нити је рођено у Републици Српској, Врховни суд ће одредити један од стварно надлежних судова у Републици Српској

пред којим ће се спровести поступак.

(5) Стварно надлежан суд је суд одређен законом.

(6) У изреку пресуде из става 3. овог члана суд ће унијети потпуну изреку и назив суда из иностране пресуде и изрећи ће санкцију. У образложењу пресуде изнијеће разлоге којима се руководио приликом изрицања санкција.

(7) Против пресуде из става 6. овог члана могу изјавити жалбу тужилац и осуђени или његов бранилац, сходно одредбама овог закона.

(8) Ако страни држављанин осуђен од домаћег суда или лице овлашћено уговором поднесе молбу првостепеном суду да осуђени издржава казну у својој земљи, суд ће поступити по међународном уговору.

Члан 439.

Централизација података

О кривичним дјелима прављења и стављања у оптицај фалсификованог новца, неовлашћене производње, прерађивања и продаје опојних дрога и отрова, трговине бијелим робљем, производње и растурања порнографских списа, као и о другим кривичним дјелима у погледу којих се међународним уговорима предвиђа централизација података, суд пред којим се води кривични поступак дужан је да, без одлагања, достави надлежном министарству Босне и Херцеговине податке о кривичном дјелу и учиниоцу, а првостепени суд - и правноснажну пресуду. Кад је у питању кривично дјело прања новца или се ради о кривичном дјелу у вези са прањем новца, подаци се морају, без одлагања, доставити и органу Босне и Херцеговине надлежном за спречавање прања новца.

Члан 440.

Уступање кривичног гоњења страниј држави

(1) Ако је на територији Републике Српске кривично дјело извршио странац који има пребивалиште у страниј држави, тој држави се могу, ван услова предвиђених за изручење осумњичених, односно оптужених, уступити сви кривични списи ради кривичног гоњења и суђења, ако се страна држава томе не противи.

(2) Уступање кривичног гоњења и суђење није допуштено ако се њиме странац може изложити неправедном поступку, нехуманом и понижавајућем поступању или кажњавању.

(3) До потврђивања оптужнице, одлуку о уступању доноси надлежни тужилац. Након подизања оптужнице, а до уступања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса - одлуку доноси судија за претходно саслушање, на приједлог тужиоца.

(4) Ако је оштећени држављанин Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, уступање није допуштено ако се он томе противи, осим ако је дато обезбјеђење за остваривање његовог имовинскоправног захтјева.

Члан 441.

Преузимање кривичног гоњења

(1) Захтјев стране државе да се у Републици Српској преузме гоњење држављанина Републике Српске, односно Босне и Херцеговине или лица које има пребивалиште у Републици Српској за кривично дјело извршено у иностранству, доставља се са списима надлежном тужиоцу на чијем подручју то лице има пребивалиште.

(2) Ако је надлежном органу стране државе поднесен имовинскоправни захтјев, поступиће се као да је тај захтјев поднесен надлежном суду.

(3) О одлуци којом се одбија преузимање кривичног гоњења, као и о правноснажној одлуци донесеној у кривичном поступку, обавијестиће се страна држава која је упутила захтјев.

Глава XXXII

ПОСТУПАК ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ, РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ОСТВАРИВАЊЕ ДРУГИХ ПРАВА ЛИЦА БЕЗ ОСНОВА ОСУЂЕНИХ И НЕОСНОВАНО ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

Члан 442.

Накнада штете због неоправдане осуде

(1) Право на накнаду штете због неоправдане осуде има лице према коме је била правноснажно изречена кривична санкција или које је оглашено кривим, а ослобођено од казне, а касније је поводом ванредног правног лијека нови поступак правноснажно обустављен или је правноснажном пресудом ослобођен од оптужбе, или је оптужба одбијена, осим у сљедећим случајевима:

а) ако је до обуставе поступка или доношења пресуде којом се оптужба одбија дошло због тога што је у новом поступку тужилац одустао од гоњења, а до одустанка је дошло на основу споразума са осумњиченим, односно оптуженим;

б) ако је у новом поступку пресудом оптужба одбачена због ненадлежности суда, а овлашћени тужилац није предузео гоњење пред надлежним судом.

(2) Осуђени нема право на накнаду штете ако је својим лажним признањем или на други начин намјерно проузроковао своју осуду, осим ако је на то био принуђен.

(3) У случају осуде за кривична дјела у стицају, право на накнаду штете може се односити и на поједина кривична дјела у погледу којих су испуњени услови за признање накнаде.

Члан 443.

Застарјелост потраживања за накнаду штете

(1) Право на накнаду штете застаријева протеком три године од дана правноснажности првостепене пресуде којом је окривљени ослобођен од оптужбе или којом је оптужба одбијена, односно правноснажности првостепеног рјешења којим је поступак обустављен, а ако је поводом жалбе рјешавао виши суд - од дана пријема одлуке вишег суда.

(2) Прије подношења суду тужбе за накнаду штете, оштећени је дужан да се са својим захтјевом обрати Министарству правде, ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде.

(3) У случају из члана 442. став 1. тачка б) овог закона, о захтјеву се може рјешавати само ако овлашћени тужилац није предузео гоњење пред надлежним судом у року од три мјесеца од дана пријема правноснажне пресуде.

Члан 444.

Подношење тужбе надлежном суду за накнаду штете

(1) Ако захтјев за накнаду штете не буде усвојен или по њему Министарство правде не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оштећени може код надлежног суда поднијети тужбу за накнаду штете. Ако је постигнут споразум само у погледу дијела захтјева, оштећени може тужбу поднијети у погледу остатка захтјева.

(2) Док траје поступак из става 1. овог члана, не тече застарјелост предвиђена у члану 443. став 1. овог закона.

(3) Тужба за накнаду штете подноси се против Републике Српске.

Члан 445.

Право насљедника на накнаду штете

(1) Насљедници насљеђују право оштећеног лица на накнаду имовинске штете. Ако је оштећени већ ставио захтјев, насљедници могу наставити поступак само у границама већ постављеног захтјева за накнаду штете.

(2) Насљедници оштећеног лица могу послѣ његове смрти наставити поступак за накнаду штете, односно покренути поступак ако је оштећено лице умрло прије истека рока застарјелости, а захтјева се није одрекло.

Члан 446.

Лица којима припада право на накнаду штете

(1) Право на накнаду штете припада и лицу:

а) које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правноснажним рјешењем, или је правноснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена;

б) које је издржавало казну лишења слободе, а поводом понављања кривичног поступка

изречена му је казна лишења слободe у краћем трајању од казне коју је издржало или је изречена кривична санкција која се не састоји у лишењу слободe или је оглашено кривим, а ослобођено од казне;

в) које је усљед грешке или незаконитог рада органа неосновано лишено слободe, или је задржано дуже у притвору или установи за издржавање казне или мјере;

г) које је у притвору провело дуже него што траје казна затвора на коју је осуђено.

(2) Лицу које је по члану 204. овог закона лишено слободe, без законског основа, припада право на накнаду штете ако против њега није одређен притвор, нити му је вријеме за које је лишено слободe урачунато у изречену казну за кривично дјело или за прекршај.

(3) Накнада штете не припада лицу које је својим недопуштеним поступцима проузроковало лишење слободe. У случајевима из тачке 1. става 1. овог члана искључено је право на накнаду штете иако су постојале околности из члана 442. став 1. тач. а) и б) или ако је поступак обустављен на основу члана 215. овог закона.

(4) У поступку за накнаду штете у случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, сходно ће се примјењивати одредбе ове главе.

Члан 447.

Накнада штете лицу проузроковане средствима јавног информисања

(1) Ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободe неког лица приказиван у средству јавног информисања и тиме био повријеђен углед тог лица, суд ће, на његов захтјев, објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произлази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободe. Ако случај није приказиван у средству јавног информисања, овакво саопштење ће се, на захтјев тог лица, доставити државном органу, предузећу или другом правном лицу у којем лице ради, а ако је то за његову рехабилитацију потребно - политичкој странци или удружењу грађана.

(2) Послије смрти осуђеног лица право на подношење овог захтјева припада његовом брачном односно ванбрачном другу, дјечи, родитељима, браћи и сестрама.

(3) Захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и ако није стављен захтјев за накнаду штете.

(4) Независно од услова предвиђених у члану 442. овог закона, захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и кад је поводом ванредног правног лијека измијењена правна квалификација дјела, ако је усљед правне квалификације у ранијој пресуди био теже повријеђен углед осуђеног лица.

(5) Захтјев из ст. 1. до 3. овог члана подноси се у року од шест мјесеци (члан 443. став 1.) суду који је у кривичном поступку судио у првом степену. О захтјеву одлучује вијеће (члан 24. став 5). Приликом рјешавања о захтјеву, сходно се примјењују одредбе члана 442. став 2. и члана 446. став 3. овог закона.

Члан 448.

Рехабилитација

Суд који је у кривичном поступку судио у првом степену донијеће по службеној дужности рјешење којим се поништава упис неоправдане осуде у казненој евиденцији. Рјешење се доставља органу надлежном за вођење казнене евиденције. О поништеном упису не смију се ником давати подаци из казнене евиденције.

Члан 449.

Забрана употребе података

Лице које на било који начин дође до података који се односе на неоправдану осуду или на неосновано лишење слободе, не може употријебити податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

Члан 450.

Право на накнаду штете оштећеног по основу радног односа

(1) Лицу коме је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе престао радни однос или својство осигураника социјалног осигурања, признаје се радни стаж, односно стаж осигурања као да је било на раду за вријеме за које је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе стаж изгубило. У стаж се урачунава и вријеме незапослености до које је дошло због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе, а која није настала кривицом тог лица.

(2) Приликом сваког рјешавања о праву на које утиче дужина радног стажа, односно стажа осигурања, државни орган, предузеће или друго правно лице узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана.

(3) Ако државни орган, предузеће или друго правно лице из става 2. овог члана не узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана, оштећено лице може захтијевати да суд наведен у члану 444. став 1. овог закона утврди да је признавање овог времена наступило по закону. Тужба се подноси против државног органа, предузећа или другог правног лица које оспорава признати стаж и против Републике Српске (члан 444. став 3).

(4) На захтјев државног органа, предузећа или другог правног лица код којег се право из става 2. овог члана остварује, исплатиће се из буџетских средстава (члан 444. став 3.) прописани допринос за вријеме за које је одредбом става 1. овог члана стаж признат.

(5) Стаж осигурања признат одредбом става 1. овог члана у цјелини се урачунава у пензијски стаж.

Глава XXXIII

ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТЈЕРНИЦЕ И ОБЈАВЕ

Члан 451.

Тражење адресе

Ако се не зна пребивалиште или боравиште осумњиченог, односно оптуженог, када је то по одредбама овог закона неопходно, тужилац или суд ће затражити од полицијског органа да осумњиченог, односно оптуженог потраже и да тужиоца односно суд обавијесте о његовој адреси.

Члан 452.

Услови за издавање потјернице

- (1) Издавање потјернице може се наредити кад се осумњичени, односно оптужени против којег је покренут кривични поступак због кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора од три године или тежа казна налази у бјекству, а постоји наредба за његово довођење или рјешење о одређивању притвора.
- (2) Издавање потјернице наређује суд.
- (3) Издавање потјернице наредиће се и у случају бјекства осуђеног из установе у којој издржава казну, без обзира на висину казне, или бјекства из установе у којој издржава заводску мјеру везану с лишењем слободе. Наредбу, у том случају, издаје руководилац установе.
- (4) Наредба суда или руководиоца установе за издавање потјернице доставља се полицијским органима, ради извршења.

Члан 453.

Издавање објаве

- (1) Ако су потребни подаци о појединим предметима који су у вези с кривичним дјелом, или ове предмете треба пронаћи, а нарочито ако је то потребно ради установљења истовјетности пронађеног непознатог леша, наредиће се издавање објаве којом ће се затражити да се подаци или обавјештења доставе органу који води поступак.
- (2) Полицијски органи могу објављивати и фотографију леша или несталога лица ако постоје основи сумње да је до смрти, односно нестанка тог лица, дошло усљед кривичног дјела.

Члан 454.

Повлачење потјернице или објаве

Орган који је наредио издавање потјернице или објаве дужан је да је одмах повуче кад се пронађе тражено лице или предмет или кад наступи застарјелост кривичног гоњења или извршења казне или други разлози због којих потјерница или објава није више потребна.

Члан 455.

Ко расписује потјерницу или објаву

(1) Потјерницу и објаву расписује надлежни полицијски орган кога одређује суд у сваком поједином случају, односно установа из које је побјегло лице са издржавања казне или заводске мјере.

(2) Ако је вјероватно да се лице за којим је издата потјерница налази у иностранству, надлежно министарство Босне и Херцеговине може расписати и међународну потјерницу.

Глава XXXIV

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 456.

Недовољан број судија

(1) Ако се код суда који суди само у првом степену због недовољног броја судија не може образовати вијеће предвиђено у члану 24. став 5. овог закона, послове из надлежности тог вијећа вршиће вијеће непосредно вишег суда, ако одредбама ст. 2. и 3. овог члана није друкчије одређено.

(2) Послије предаје оптужнице, притвор одређује или укида, по саслушању тужиоца, предсједник вијећа, односно судија, а на главном претресу - вијеће.

(3) Судија првостепеног суда доноси одлуку о захтјеву за понављање поступка (члан 345. став 1.).

Члан 457.

Рјешавање ванредних правних лијекова

У поступцима у којим је до 1. јула 2003. године поднесен захтјев за ванредно преиспитивање правноснажне пресуде или захтјев за ванредно ублажење казне, поступак ће се наставити и завршити по одредбама Закона о кривичном поступку ("Службени лист СФРЈ" бр.26/86, 74/87,

57/89 и 3/90), као и према измјенама и допунама овог закона објављеним у “Службеном гласнику Републике Српске” бр. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 и 61/01.

Члан 458.

Рачунање рокова

(1) Ако је на дан 1. јула 2003. године био у току неки рок, тај рок ће се рачунати по одредбама овог закона, осим ако је дотадашњи рок дужи.

(2) Одредбе члана 202. ст. 2. и 4. овог закона о роковима трајања притвора примјењују се у предметима започетим након 1. јула 2003. године.

Члан 459.

Рјешавање предмета примљених у рад

(1) Поступци у кривичним предметима примљеним у рад код судова прије 1. јула 2003. године наставиће се по одредбама овог закона, осим ако одредбама овог члана није друкчије одређено.

(2) Предмети истраге из става 1. овог члана доставиће се тужиоцу одмах, а ако је у току извршење појединих истражних радњи - у року од осам дана од 1. јула 2003. године.

(3) Поступци у предметима из става 1. овог члана у којима је оптужница ступила на правну снагу или је на основу приједлога тужиоца донесено рјешење о изрицању мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења и чувања у здравственој установи, односно обавезног психијатријског лијечења на слободи, наставиће се по досадашњим прописима, осим ако одредбама ове главе није друкчије одређено.

(4) Предмете из надлежности Суда Босне и Херцеговине примљене у рад код судова до 1. јула 2003. године, у којима је оптужница ступила на правну снагу, довршиће ти судови по досадашњим прописима. Предмете из надлежности Суда Босне и Херцеговине примљене у рад код судова, односно тужилаштва у којима оптужница није ступила на правну снагу, довршиће мјесно надлежни судови по одредбама овог закона, осим ако Суд Босне и Херцеговине, по службеној дужности или на образложени приједлог странака или браниоца, не одлучи да преузме такав предмет.

(5) Ако је Суд Босне и Херцеговине вођење поступка из своје надлежности пренио суду на чијем је подручју кривично дјело извршено или покушано, тај суд ће прихватити доказе прикупљене у току истраге и судског обезбјеђења доказа у складу са овим законом.

(6) Поступке у предметима из става 3. овог члана у којима је поднесен оптужни приједлог довршиће судови по досадашњим прописима, осим ако одредбама ове главе није друкчије одређено.

(7) Предмете примљене у рад код виших судова до 1. јула 2003. године у којима ће доћи до

измјене у правној оцјени кривичног дјела или до измјене стварне надлежности суда, довршиће ти судови.

Члан 460.

Право приватног тужиоца и оштећеног као тужиоца

(1) Кривични поступак за кривична дјела за која се прије 1. јула 2003. године кривично гоњење предузело по приватној тужби или по оптужници, односно оптужном приједлогу оштећеног као тужиоца, ће се наставити по досадашњим прописима, осим ако одредбама ове главе није друкчије прописано.

(2) Истрагу у предметима из става 1. овог члана суд ће рјешењем прекинути и о томе у року од осам дана обавијестити оштећеног као тужиоца. Оштећени има право у року од осам дана од када је примио извјештај поднијети приједлог уреду тужиоца ради преузимања гоњења. Ако тужилац не преузме гоњење у року од 15 дана од дана подношења приједлога, о томе ће обавијестити суд, који ће поступак рјешењем обуставити.

Члан 461.

Могућност суђења у одсуству

(1) Ако је прије 1. јула 2003. године донесено рјешење о суђењу у одсуству, поступак ће се рјешењем прекинути. Кад престану сметње које су проузроковале прекид поступка, поступак ће се наставити по овом закону.

(2) Ако је прије 1. јула 2003. године оптуженом суђено у одсуству и донесена пресуда, поступак ће се довршити по досадашњим прописима, осим ако одредбама ове главе није друкчије прописано.

Члан 462.

Рјешавање по захтјеву за заштиту законитости

(1) У поступцима у којима је до 1. јула 2003. године поднесен захтјев за заштиту законитости или је био у току рок за подношење захтјева за заштиту законитости и у том року изјављен захтјев за заштиту законитости, поступак ће се наставити и довршити у складу са досадашњим прописима.

(2) Главни републички тужилац може поднијети захтјев за заштиту законитости у истом року који према досадашњим прописима важи за осуђеног и његовог браниоца.

(3) Ако се након 1. јула 2003. године поводом жалбе или ванредног правног лијека укине пресуда, поступак ће се наставити и довршити у складу са одредбама члана 459. ст. 3. и 5. овог закона.

Члан 463.

Овлашћења судске полиције

До отпочињања са радом судске полиције, овлашћења судске полиције, предвиђена у овом закону, извршаваће полицијски органи.

Члан 464.

Немогућност понављања поступка

(1) Право на понављање кривичног поступка правноснажно довршеног прије 1. јануара 1954. године биће уређено посебним законом. До тада остаје на снази члан 6. Уводног закона за Законик о кривичном поступку (“Службени лист ФНРЈ”, број 40/53).

(2) У погледу накнаде штете неоправдано осуђеним и неосновано лишеним слободе, одредба члана 7. Уводног закона за Законик о кривичном поступку (“Службени лист ФНРЈ”, број 40/53), примјењује се и послије 1. јула 2003. године, осим ако се друкчије предвиди законом из става 1. овог члана.

Члан 465.

Подзаконски прописи

Подзаконски прописи предвиђени овим законом донијеће се најкасније у року од 90 дана рачунајући од 1. јула 2003. године.

Члан 466.

Престанак важења досадашњег закона

Даном 1. јула 2003. године престаје да се примјењује на територији Републике Српске Закон о кривичном поступку - Пречишћени текст (“Службени лист СФРЈ”, бр. 26/86, 74/87, 57/89 и 3/90). Истог дана престају да важе измјене и допуне овог закона, објављене у “Службеном гласнику Републике Српске”, бр. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 и 61/01, осим ако одредбама чл. 456. – 465. овог закона није другачије одређено.

Члан 467.

Ступање на снагу овог закона

Овај закон ступио је на снагу 1. јула 2003. године; односно 31. децембра 2004. године; односно 19. априла 2007. године; односно 9. августа 2007. године и 26. децембра 2008. године.

Закон који је ступио на снагу 19. априла 2007. године примјењује се на све предмете у којима правоснажна пресуда није донесена прије 19. априла 2007. године.